epaper.ippmedia.com
www.ippmedia.com
0745 700710
LIKE & FOLLOW US
Jumanne Aprili 30, 2024 Tanzania 1,000/- Kenya 100/-

Nipashe

MWANGA WA JAMII
ISSN 0856 • Na. 0581662
www.ippmedia.com
nipasheTZ nipasheTZ The Nipashe Digital nipasheTZ nipashedigital

HOTUBA
Jumanne Aprili 30, 2024 Nipashe I

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA KATIBA NA SHERIA

MUHTASARI WA HOTUBA YA MHESHIMIWA BALOZI DKT. PINDI HAZARA CHANA (MB), WAZIRI WA KATIBA NA SHERIA AKIWASILISHA BUNGENI MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

Mhe. Balozi Dkt. Pindi Hazara Chana (Mb)
Waziri wa Katiba na Sheria

Mhe. Jumanne Abdallah Sagini (Mb)
Naibu Waziri wa Katiba na Sheria

Bi. Mary Gasper Makondo
Katibu Mkuu wa Katiba na Sheria

Dkt. Khatibu Malimi Kazungu
Naibu Katibu Mkuu wa Katiba na Sheria

MUHTASARI WA HOTUBA YA MH. BALOZI PINDI CHANA
UK. I

Adhabu ya kifo kufumuliwa

UKURASA 2

Waziri wa Katiba na Sheria, Dk. Pindi Chana, akiwasilisha hotuba ya bajeti ya makadirio ya mapato na matumizi kwa mwaka wa fedha 2024/2025 bungeni jijini Dodoma jana. **PICHA: IBRAHIM JOSEPH**

Mafuriko yaendelea kuathiri mikoa mbalimbali, watoto saba wafariki dunia

UKURASA 3

Bandari Dar yapokea meli 34 za mizigo

UKURASA VI

RIPOTI MAALUM
Ujumbe wa kikaratasi ulivyosaidia kumnasa

UKURASA VIII

CHADEMA yaitaka serikali kudhibiti kupanda gharama za maisha

UKURASA 4

Biteko ataka orodha taasisi zinazodaiwa na vyombo vya habari

UKURASA 2

MICHEZO PACOME AIBUKA AFUNGUKA MAZITO UK.24

KATUNI UK.6

Waziri Mkuu, Kasimu Majaliwa (kulia), akijadiliana jambo na Spika wa Bunge, Dk. Tulia Ackson bungeni jijini Dodoma jana. **PICHA: IBRAHIM JOSPEH**

Serikali mbioni kufanya maboresha adhabu kifo

Na Vitus Audax, DODOMA

SERIKALI inatarajia kufanya maboresho ya sheria mbalimbali ikiwamo ya adhabu ya kifo na kifungo cha maisha katika mwaka wa fedha 2024/25.

Waziri wa Katiba na Sheria, Dk. Pindi Chana, aliyasema hayo jana bungeni wakati akiwasilisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya wizara yake kwa mwaka wa fedha 2024/25.

Alisema katika kipindi hicho serikali inatarajia kufanya uratibu, tathmini na maboresho ya sheria mbalimbali ikiwa ni pamoja na kufanya mapitio ya mifumo ya sheria inayosimamia elimu na michezo ya kubahatisha.

"Katika mwaka ujao wa fedha tutafanya mapitio ya adhabu ya kifo na kifungo cha maisha sambamba na kufanya utafiti wa mfumo wa sheria unaosimamia utatuzi wa migogoro ya kibenki na taasisi za fedha," alisema Dk. Pindi.

Wanaharakati mbalimbali nchini wanapinga kuwapo kwa adhabu ya kifo kwa madai kuwa ni ya kikatili na inayopinga haki ya msingi ya kuishi.

Kituo cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC), ni kati ya taasisi zinazopinga adhabu hiyo ambacho kimedai kuwa adhabu hiyo ikishatekelezwa haiwezi kubadilishwa hata kama kuna makosa yametokea.

LHRC inadai kuwa kuna mifano mingi katika nchi mbalimbali ulimwenguni kwa watu kunyongwa hadi kufa kwa maamuzi ya mahakama na baadaye kuthibitika kwamba hawakutenda makosa yaliyosababisha adhabu hiyo.

Aidha, nchi nyingi duniani zimeendelea kuondoa adhabu ya kifo. Kwa mujibu wa ripoti ya Shirika la Kimataifa la Amnesty International ya mwaka 2018, jumla ya nchi 106 duniani zilikuwa zimeondoa adhabu ya kifo kwenye sheria zao kufikia Desemba 2017.

Pia, jumla ya nchi 142 zilikuwa zimeondoa adhabu hiyo na kwa upande wa Afrika, takribani nchi 20 za Kusini mwa Jangwa la Sahara zimeondoa adhabu hiyo ikiwamo Guinea Bassau, Djibouti, Afrika Kusini, Senegal, Rwanda, Burundi, Togo, Gabon na Congo-Brazzaville.

Kwa mwaka 2017, asilimia 84 ya adhabu za kifo zilizotekelezwa, zilitekelezwa katika nchi nne pekee duniani.

Akiwasilisha makadirio ya wizara yake, Dk. Pindi alisema pamoja na mambo mengine Wizara ya Sheria na Katiba inatarajia kutekeleza mambo 15 ambayo yapo katika vipaumbele vyake kwa mwaka wa fedha 2024/25 na kuomba kuidhinishiwa Sh. bilioni 441.2 ili kutekeleza kazi hiyo.

Alisema mambo mengine ni pamoja na kutunga Sera ya Taifa ya Haki Jinai, kushughulikia masuala ya kikatiba ikiwa ni pamoja na kutoa elimu ya Katiba na uraia kwa umma.

Alisema pia wanatarajia kusimamia mfumo wa haki na utoaji haki ikiwa ni pamoja na kuimarisha miundombinu ya Mahakama, kuharakisha mashauri ya kawaida na kumaliza mashauri ya muda mrefu.

Kituo cha Sheria na Haki za Binadamu (LHRC), ni kati ya taasisi zinazopinga adhabu hiyo ambacho kimedai kuwa adhabu hiyo ikishatekelezwa haiwezi kubadilishwa hata kama kuna makosa yametokea.

Vilevile, alisema Wizara ya Katiba na Sheria inatarajia kufanya uandishi wa sheria ikiwa ni pamoja na kuandaa toleo la sheria ndogo zilizofanyiwa urekebisho mwaka 2025 na kuimarisha marejeo na ufuatiliaji wa utekelezaji wa mikataba iliyosainiwa.

Kadhalika, alitaja uendeshwaji mashtaka ya jinai, kuimarisha utenganishaji wa shughuli za mashtaka na upelelezi, kushughulikia uendeshaji wa mashauri ya madai na usuluhishi wa migogoro ya kibiashara, sheria za kimataifa na mikataba.

Alisema shughuli nyingine ni pamoja na kuimarisha usajili wa matukio muhimu ya binadamu pamoja na usajili na ufilisi katika mikoa yote ya Tanzania Bara.

Vilevile, alisema kuratibu ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa sheria za utajiri asili na maliasilia za nchi, kushughulikia urejeshwaji wa wahalifu na masuala ya ushirikiano wa kimataifa kwenye makosa ya jinai.

Kuhusu uimarishaji matumizi ya TEHAMA katika utoaji haki na huduma za kisheria, Dk. Pindi alisema serikali itaendelea kuboresha mifumo ya teknolojia ya habari na mawasiliano kama nyenzo muhimu ya kuboresha utoaji wa huduma.

Pia, alisema wataboresha utendaji na maendeleo ya rasilimali watu ya Wizara ya Katiba na Sheria na taasisi zake ikiwamo ajira, uteuzi, nidhamu na maadili.

Biteko aagiza apewe orodha taasisi zinazodaiwa na vyombo vya habari

Na Paul Mabeja, DODOMA

NAIBU Waziri Mkuu na Waziri wa Nishati, Dk. Dotto Biteko, amemwagiza Waziri wa Habari, Teknolojia ya Habari na Mawasiliano, Nape Nnauye, kumpa orodha ya taasisi za serikali zinazodaiwa na vyombo vya habari ili madeni hayo yaanze kulipwa.

Dk. Biteko alitoa agizo hilo jana jijini hapa alipokuwa akifungua mkutano wa 13 wa kitaaluma wa wahariri wa vyombo vya habari nchini, ulioandaliwa na Jukwaa la Wahariri (TEF).

Alisema madeni ambayo serikali inadaiwa na vyombo vya habari yanapaswa kufanyiwa kazi ili yalipwe kuanzia sasa.

"Waziri haya madeni naomba uniandikie kwa maandishi ili nijue nani anadaiwa, lakini kwa kiasi gani ili vyombo vya habari vianze kulipwa. Mtu anaweza asiwe na uwezo wa kulipa deni lote, lakini aseme atalipaje na kwa kiasi gani."

Aidha, alivitaka vyombo vya habari nchini kuendelea kufanya kazi kwa kuzingatia maadili na busara kwenye uandishi wa habari.

"Tunapotoa habari zetu tuangalie pia maslahi mapana ya taifa kweli inaweza kuwa ni habari lakini lazima busara itumike ili kulinda maslahi mapana ya taifa letu," alisisitiza.

Alilipongeza Jukwaa la Wahariri Tanzania (TEF), kwa ubunifu na kuja na lengo la kutumia vyombo vya habari kuhamasisha matumizi ya gesi ili kulinda misitu nchini.

Alisema serikali imeweka jitihada kubwa katika kuhamasisha matumizi ya nishati safi na kuondokana na nishati chafu za kuni na mkaa.

Awali, Waziri wa Habari, Teknolojia ya Habari na Mawasiliano, alisema madeni ya serikali yanachangia kuua baadhi ya vyombo vya habari nchini.

"New Habari nasikia walifunga gazeti na walikuwa na mtambo kabisa wa kuchapisha magazeti, lakini kutokana na madeni walifunga gazeti. Hivyo nikuombe kaka yangu Naibu Waziri Mkuu madeni haya serikali yalipwe hata uwekwe utaratibu fulani wa kuyalipa," alisisitiza Waziri Nape.

Vile vile, alisema ripoti ya hali ya uchumi wa vyombo vya habari ipo tayari na wataitoa muda wowote kuanzia sasa.

Naye Mwenyekiti wa TEF, Deodatus Balile, alisema hivi sasa hali ya uhuru wa vyombo vya habari nchi inaridhisha kwa kiasi kikubwa.

HABARI KITAIFA

Mvua yaleta maafa kila kona, watoto saba wafariki

Na Waandishi Wetu

ATHARI za mvua inayoendelea kunyesha sehemu mbalimbali nchini zimezidi kuleta maafa ikiwamo watoto saba kufariki dunia wilayani Ulanga, mkoani Morogoro, pamoja na wananchi zaidi ya 4,000 kukosa makazi wilayani Moshi, mkoani Kilimanjaro.

Akizungumza na waandishi wa habari jana, Mbunge wa Ulanga, Salim Alaudin, alisema mvua inayonyesha wilayani Ulanga imesababisha athari mbalimbali zikiwamo kaya 70 kukosa makazi, nyumba zaidi ya 259 kuzingirwa na maji, hekari 5,000 za mashamba ya mpunga kuharibiwa.

Alisema watoto saba wamefariki na wakati wa kukabiliana na changamoto hiyo alifanikiwa kuwawekea maturubai wananchi waliokosa makazi wa Kata ya Mbuga, Ilonga na Ketaketa.

"Nimefanikiwa kuwawekea maturubai ya kuishi hapo na familia zao, tumewapa chakula cha awali, bado wanahitaji msaada, sambamba na ugumu wa maisha kwa sasa unatokana na magari ya msaada hayawezi kufika Ulanga, barabara kuanzia Lupilo kupandisha Mwaya haipitiki na vyakula vimepanda bei mara mbili ya awali," alisema Hasham.

Alimuomba Rais Samia Suluhu Hassan kuwasaidia kukabiliana na changamoto za mafuriko wanazokumbana nazo tangu mvua ilivyoanza kunyesha.

Mwenyekiti wa Halmashauri ya Wilaya ya Ulanga, Edson Wiliamsoli, alisema athari za mvua hiyo ni kubwa ikiwamo kuleta mafuriko ambayo yameharibu pia miundombinu.

Mwenyekiti huyo alizitaja shule zilizofungwa kwa muda ili kulinda uhai wa watoto wanapokwenda na kurudi shule kuwa ni Shule ya Msingi Kivukoni A, Tulizamoyo na Mikochi.

Meneja wa Wakala wa Barabara (TANROADS), Morogoro Alinanuswe Kyamba, alisema tayari makandarasi wapo kwenye kila wilaya wakishughulikia maeneo korofi yaliyoathiriwa na mvua.

Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Ulanga, Saida Mahugu, alisema tayari ameshawasilisha taarifa za uharibifu wa mvua inayoendelea kunyesha.

Wakati huo huo, Mkuu wa Wilaya ya Moshi, Zephania Sumaye, alisema wananchi 4,000 wamekosa makazi baada ya nyumba zao kukumbwa na mafuriko wilayani Moshi.

Sumaye, alitoa taarifa hiyo baada ya kupokea misaada ya kibinadamu kutoka kwa mfanyabiashara maarufu na mwanasiasa, Ibrahim Shayo (Ibra Line).

Alisema kwa sasa madhara yaliyoletwa na mvua ni makubwa, kwa kuwa watu hao wana uhitaji wa chakula na malazi kwa maana ya nyumba na magodoro.

"Jumla ya kaya ambazo tumezifanyia tathimni, kupitia kamati za maafa, kuna kaya 1,000 wamepata madhara.

"Wako watu ambao nyumba zao hazikuwa bondeni, lakini zimeingia maji, vyakula na samani zote za ndani zimeharibika. Wito, tuwasaidie ndugu zetu kuwachangia ili tuweze kuwarudisha katika hali ya kawaida ya maisha ya kila siku," alisema Sumaye.

Mfanyabiashara Ibra Line, aliguswa na maafa hayo na kutoa msaada wa magodoro 50, mahindi magunia 10, mchele kilogramu 75, ndizi mikungu 41, sabuni ya jamaa katoni tatu, madaftari makasha matano, taulo za kike katoni tano, kalamu katoni 20 kwa ajili ya wanafunzi waliopoteza vifaa vya shule.

Aidha, alimkabidhi Mkuu huyo wa wilaya, Sh. 700,000 kwa ajili ya kusaidia wanafunzi wa Wilaya ya Moshi walioathirika na mafuriko hayo kushonewa sare mpya za shule.

***Imeandaliwa na Christina Haule (Morogoro), Godfrey Mushi (Moshi)**

Asimulia baba yake alivyotekwa na watu wenye silaha

Na Jenifer Gilla

WATU wasiojulikana wakiwa na silaha, wanadaiwa kumteka Yusuph Mdoe (pichani), mkazi wa Mbagala akiwa nyumbani kwake usiku wa Aprili 9, mwaka huu na mpaka sasa hajulikani alipo.

Mtoto wa kiume wa Mdoe mwenye umri wa miaka minane (jina linahifadhiwa), alisimulia jinsi watu hao walivyofika nyumbani kwao na kumchukua baba yake.

Alisema siku ya tukio, wanaume wawili walikwenda nyumbani kwao na kugonga mlango na alipowafungulia, walimtaka awaitie baba yake.

Alisema alikwenda kumwita baba yake na alipofika mlangoni watu hao walimwelekeza awafuate nje kwa madai kuwa wana mazungumzo naye.

Mtoto huyo alisema baba yake aliwafuata nje watu hao waliokuwa na silaha kama walivyomtaka afanye.

Alisema baada ya kutembea hatua kadhaa kutoka katika nyumba hiyo, watu wengine wanane walitokea na kuwafuata nyuma wakiwa pia wameshika silaha.

Mtoto huyo alisema walitembea mpaka yalipokuwa magari yao na kumpakiza ndani kisha kuondoka naye, na kwamba tangu siku hiyo hajarudi nyumbani wala hawajapata taarifa yoyote ya mahali alipo.

Baba mdogo wa Yusuph, Ally Abdallah aliiambia Nipashe kuwa, wameshatoa taarifa ya kutekwa kwa ndugu yao baada ya kumtafuta kwa muda mrefu bila mafanikio wakishirikiana na majirani.

Alisema taarifa hiyo wameitoa Kituo cha Polisi Mbagala Maturubai na kupewa RB yenye namba MBL/RB/2891/2024.

Alisema kijana wake hakuwa na ugomvi na mtu yeyote mtaani kwao na mke wake alimwaambia kuwa hajawahi kusikia wala kumhadithia kuwa ana uhasama na mtu yeyote nyumbani au kazini."Yusuph pia alikuwa anafanya kazi katika benki ya Habib iliyopo Stesheni jijini Dar es Salaam na wafanyakazi wenzake wametuhakikishia kuwa hakuwa na shida yoyote ofisini na tunashirikiana nao kumtafuta," alisema.

Alisema yeyote atakayemuona ndugu yao atoe taarifa katika Kituo cha Polisi cha Mbagala Maturubai au kilichopo karibu naye au apige simu namba 0676125590 au 0717699898.

airtel money

TUMA NA KUTOA PESA BILA TOZO

ADA ZA MIAMALA YA AIRTEL MONEY

TOA PESA KWA WAKALA/ATM

Kutoka (TSH)	Kwenda (TSH)	Ada ya Airtel Money	Tozo ya Serikali	Jumla makato
100	999	190	10	**200**
1,000	1,999	310	10	**320**
2,000	2,999	390	10	**400**
3,000	3,999	590	14	**604**
4,000	4,999	640	27	**667**
5,000	6,999	950	54	**1,004**
7,000	9,999	1,000	56	**1,056**
10,000	14,999	1,450	102	**1,552**
15,000	19,999	1,450	195	**1,645**
20,000	29,999	1,850	306	**2,156**
30,000	39,999	1,850	351	**2,201**
40,000	49,999	2,300	419	**2,719**
50,000	99,999	2,600	573	**3,173**
100,000	199,999	3,500	707	**4,207**
200,000	299,999	5,100	821	**5,921**
300,000	399,999	6,200	838	**7,038**
400,000	499,999	6,700	982	**7,682**
500,000	599,999	7,200	1,245	**8,445**
600,000	699,999	7,600	1,532	**9,132**
700,000	799,999	7,600	1,700	**9,300**
800,000	899,999	7,600	1,750	**9,350**
900,000	1,000,000	7,600	1,776	**9,376**
1,000,001	3,000,000	7,600	1,875	**9,475**
3,000,001	5,000,000	9,500	2,000	**11,500**
5,000,001	10,000,000	9,500	2,000	**11,500**

TUMA PESA AIRTEL - AIRTEL (BILA TOZO)

Ada ya Airtel Money	Tozo ya Serikali	Jumla makato
10	-	**10**
25	-	**25**
25	-	**25**
40	-	**40**
50	-	**50**
120	-	**120**
140	-	**140**
325	-	**325**
350	-	**350**
360	-	**360**
375	-	**375**
380	-	**380**
675	-	**675**
940	-	**940**
1,200	-	**1,200**
1,450	-	**1,450**
1,450	-	**1,450**
2,100	-	**2,100**
3,100	-	**3,100**
3,100	-	**3,100**
3,250	-	**3,250**
3,300	-	**3,300**
4,000	-	**4,000**
4,000	-	**4,000**
4,000	-	**4,000**

TUMA PESA MITANDAO MINGINE (BILA TOZO)

Ada ya Airtel Money	Tozo ya Serikali	Jumla Makato
10	-	**10**
45	-	**45**
45	-	**45**
90	-	**90**
90	-	**90**
180	-	**180**
180	-	**180**
180	-	**495**
495	-	**495**
540	-	**540**
612	-	**612**
675	-	**675**
1,125	-	**1,125**
1,440	-	**1,440**
1,710	-	**1,710**
2,070	-	**2,070**
2,250	-	**2,250**
2,880	-	**2,880**
3,870	-	**3,870**
3,870	-	**3,870**
3,870	-	**3,870**
5,400	-	**5,400**
5,400	-	**5,400**
5,400	-	**5,400**
5,400	-	**5,400**

LIPA KWA AIRTEL MONEY (BILA TOZO)

Ada ya Airtel Money	Tozo ya Serikali	Jumla Makato
20	-	**20**
50	-	**50**
70	-	**70**
100	-	**100**
200	-	**200**
300	-	**300**
500	-	**500**
500	-	**500**
850	-	**850**
920	-	**920**
1,000	-	**1,000**
1,200	-	**1,200**
1,700	-	**1,700**
2,000	-	**2,000**
2,600	-	**2,600**
3,000	-	**3,000**
3,300	-	**3,300**
4,500	-	**4,500**
5,500	-	**5,500**
5,700	-	**5,700**
6,000	-	**6,000**
6,000	-	**6,000**
6,000	-	**6,000**
6,000	-	**6,000**
6,000	-	**6,000**

TUMA PESA KWENDA BANK (BILA TOZO)

Ada ya Airtel Money	Tozo ya Serikali	Jumla Makato
140	-	**140**
220	-	**220**
400	-	**400**
450	-	**450**
600	-	**600**
710	-	**710**
1,000	-	**1,000**
1,250	-	**1,250**
1,430	-	**1,430**
1,430	-	**1,430**
1,930	-	**1,930**
2,120	-	**2,120**
2,780	-	**2,780**
3,740	-	**3,740**
4,600	-	**4,600**
4,700	-	**4,700**
5,200	-	**5,200**
5,400	-	**5,400**
5,400	-	**5,400**
5,500	-	**5,500**
5,500	-	**5,500**
5,500	-	**5,500**
7,500	-	**7,500**
9,000	-	**9,000**
11,000	-	**11,000**

FANYA MALIPO KWA AIRTEL MONEY

MALIPO YA SERIKALI · LUKU · VING'AMUZI · MAJI · POLISI · SOLAR · BIDHAA MITANDAONI · MIAMALA YA KIBENKI · TRA · BRELLA · ARDHI · NDEGE · BIMA · VIKOBA · LIPA MITANDAO YOTE

Fanya yote na My Airtel App! Pakua katika simu yako.

Download on the App Store · ANDROID APP ON Google play

Fanya malipo ya Serikali na bili mbalimbali kupitia My Airtel App

SUMATRA · Wizara ya Nishati na Madini · BRELA · Wizara ya Ardhi Nyumba na Maendeleo ya Makazi · dawasco

KUMBUKA

- Unaweza kuweka ama kupokea hadi Tsh 10,000,000 kwa siku na unaweza kutoa ama kutuma hadi Tsh 5,000,000 kwa siku kama usajili wako umekamilika na Airtel Money.
- Kila mara unapotuma pesa, kumbuka kuhakiki namba ya mpokeaji kuepuka kukosea na usumbufu.
- Kuangalia salio la kiasi kwenye akaunti ya Airtel Money ni BURE.
- Kuangalia miamala miwili ya mwisho, taarifa ya muamala, muhtasari wa siku iliyopita, muhtasari wa siku, miamala ya mwezi uliopita, utatozwa gharama ya Tsh 50 kwa kila muamala.
- Kuwasiliana na Huduma kwa Wateja. Piga 100 bure au tembelea duka lolote la Airtel Money Branch.

Aprili, 2024 **HARAKA.SALAMA.BILA MIPAKA.**

Msajili wa Hazina, Nehemiah Mchechu (katikati) akiwa na Mkurugenzi Mtendaji wa Kundi la Benki za NCBA John Gachora (kushoto), Mkurugenzi Mtendaji wa NCBA, Claver Serumaga (kulia) katika hafla ya uzinduzi wa 'aplikesheni' ya NCBA NOW iliyofanyika Dar es Salaam mwishoni mwa wiki. **PICHA: MPIGAPICHA WETU**

Samia awaomba wakuu IDA kutimiza ahadi

Na Mwandishi Wetu

RAIS Samia Suluhu Hassan amewaomba wakuu wa Mfuko Maalum wa Benki ya Dunia unaotoa mikopo nafuu na misaada kwa nchi zinazoendelea (IDA), kutimiza ahadi zao ili kukuza maendeleo ya kiuchumi ya Afrika na kuboresha hali za maisha.

Pia, amesema Tanzania inaunga mkono IDA 21 wenye malengo yanayoendana na matarajio ya maendeleo ya Afrika na mahitaji ya rasilimali.

Aliyasema hayo jana nchini Kenya wakati akihutubia Mkutano wa Wakuu wa Nchi za Afrika wenye lengo la kuainisha vipaumbele vya nchi hizo vizingatiwe katika mzunguko wa IDA 21.

Pamoja na mambo mengine, Rais Samia aliwashukuru washirika wa IDA kwa msaada wao na kuwaomba waendelee kutimiza ahadi zao kwa nchi za Afrika.

Alisema nchi hizo zinahitaji kukua kwa na ujuzi wa kiteknolojia kama walivyojadili katika mkutano wa rasilimali watu uliondaliwa na nchi hiyo kwa kushirikiana na Benki ya Dunia (WB) Julai, mwaka jana.

Alisema mkutano huo unafanyika katika kipindi ambacho Afrika na dunia zinakabiliwa na changamoto nyingi na upungufu wa ufadhili wa maendeleo na fedha na kwamba kuna haja ya mpango huo kuzingatia mahitaji hayo.

Alisema kwa kuzingatia changamoto ya viwango vya sasa vya madeni Afrika, IDA 21 inapaswa kuzingatia zaidi kutoa mikopo ya masharti nafuu, kama vile mikopo ya miaka 50.

"Kwa kuongezea, katika mzunguko ujao wa IDA 21, ni muhimu kwamba sera zirahisishwe na michakato ya uendeshaji iwe rahisi. Hili ni suala ambalo lina athari ya moja kwa moja juu ya upatikanaji wa fedha za maendeleo, gharama zisizo za moja kwa moja za fedha kufikiwa kwa malengo ya maendeleo ndani ya mfumo uliopangwa," alisema Rais Samia.

Alisema katika mkutano wa IDA 20 ulioratibiwa na Tanzania ulijadili pamoja na mambo mengine athari za ufadhili wa mfuko huo na kusisitiza umuhimu wa maboresho katika IDA21.

Alisema Tanzania ni mnufaika wa mfuko huo ambao umesaidia kuboresha afya ya mama na mtoto, viwango vya umeme vijijini, upatikanaji wa maji safi ya kunywa na uhimilivu wa kiuchumi kwa upana zaidi.

"Kwa mfano, nchini Tanzania, tuna mradi wa miundombinu jijini Dar es Salaam unaoitwa Mradi wa Maendeleo ya Bonde la Msimbazi. Mradi huu ulinufaika na usaidizi wa Benki ya Dunia wa Dola za Marekani milioni mbili," alisema Samia.

Alisema baada ya kupata rasilimali hizo, Tanzania tayari imepata Dola za Marekani milioni 60 kutoka kwa washirika wengine kwa ajili ya mradi huo, ambao unalenga kuimarisha uwezo wa kupambana na mafuriko na maendeleo jumuishi ya mijini katika kitovu cha kiuchumi.

Naye Rais wa Kenya, William Ruto alisema mzigo wa madeni unaoongezeka kwa nchi za Afrika, athari za mabadiliko ya tabianchi na janga la ugonjwa wa virusi vya Corona unaonyesha haja ya maboresho ya mpango huo.

CHADEMA yaitaka serikali kupunguza ugumu wa maisha

Na Waandishi Wetu

CHAMA cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA) kimeendelea kufanya maandamano ya amani katika majiji mbalimbali, huku Mwenyekiti wa chama hicho, Freeman Mbowe akiiomba serikali kuangalia kupanda kwa gharama za maisha kwa wananchi.

Alitoa kauli hiyo wilayani Sengerema, mkoani Mwanza wakati akizungumza na wananchi na wanachama wa chama hicho katika mkutano wa hadhara uliofanyika katika viwanja vya stendi ya zamani.

Mbowe alisema hali ya maisha imekuwa ikipanda kila siku kutokana na baadhi ya vitu muhimu kupanda bei na huku upatikanaji wa fedha kwa wananchi ukiwa mgumu.

Kuhusu Katiba, alisema ni wakati wa serikali kukaa chini na kufanya maridhiano ili ilete chachu na maendeleo ya taifa, akitaja uhitaji wa Katiba hiyo kuwa ndiyo chanzo kikuu cha kufanya maandamano ya amani.

"Tunafanya maandamo ya amani ili kufikisha hisia zetu pamoja na uchungu wa maendeleo na kuhusu upandaji wa maisha hali ambayo inasababisha ugumu wa maisha kwa watu hasa wenye vipato vidogo," alisema Mbowe.

Naye Mwenyekiti wa Vijana CHADEMA mkoani Mwanza, Abasi Mayala, aliwaomba wananchi kujitokeza kwa wingi kujiandikisha kwenye uboreshaji wa daftari la kupiga kura ili wapate fursa ya kushiriki Uchaguzi wa Serikali za Mitaa pamoja na Uchaguzi Mkuu mwakani.

Baadhi ya wanachama wa chama hicho wilayani hapa akiwamo Saimon Charles, walisema wamefurahishwa na maandamano hayo ya amani, wakisema wamezunguka sehemu zote bila kusumbuliwa na mtu yeyote.

Wakati huohuo, mkoani Dodoma chama hicho kilifanya maandamano ya amani yakiongozwa na Makamu Mwenyekiti wake, Tundu Lissu kuanzia Kisasa kupitia viwanja vya Bunge hadi Shule ya Sekondari Central.

Akizungumza na wafuasi wa chama hicho, Lissu alisema hawaandamani kufanya mazoezi bali kudai Katiba mpya, Tume Huru ya Uchaguzi.

Alisema, viongozi wenzake wanaofanya maandamano lazima wawaeleze wanachama wao kwanini wanaandama, wasipofanya hivyo maana yake mikutano yao ya miaka yote haina tofauti na ya sasa.

"Itakuwa haina tofauti bali tofauti yake itakuwa ni kwanza kuanza kuchoshana barabarani, kabla ya kuja kwenye mkutano wa hadhara lazima tuonyeshe tofauti ya mikutano yetu ya siku zote na mikutano hii," alisema Lissu.

Mwenyekiti wa Kanda ya Nyasa wa chama hicho, Peter Msigwa, alisema wanataka Katiba mpya ili kuondoa tatizo la wateule wa Rais kuwa na mamlaka zaidi ya watu waliochaguliwa na wananchi kinyume na Katiba ya nchi.

Alisema hivi sasa Mkuu wa Wilaya ana mamlaka zaidi ya mbunge ambaye amechaguliwa na wananchi, hali ambayo inapingana na Katiba.

***Imeandaliwa na Elizabeth Seleman (Sengerema), Paul Mabeja (Dodoma)**

HABARI KITAIFA

Waziri Mkuu apongeza mikakati ya benki kuwezesha sekta ya kilimo

Na Mwandishi Wetu

WAZIRI Mkuu, Kassim Majaliwa amepongeza Benki ya CRDB kwa jitihada zake za kuiwezesha sekta ya kilimo, mifugo na uvuvi nchini, hivyo kusaidia kukuza kipato cha wananchi na kurimaisha uchumi wa taifa.

Majaliwa alitoa pongezi hizo juzi alipofungua semina maalum ya CRDB Bank Uwekezaji Day iliofanyika jijini Dar es Salaam ikihududhuriwa na mamia ya wadau wa sekta ya kilimo nchini ambako Mkurugenzi Mtendaji wa Benki ya CRDB, Abdulmajid Nsekela, aliomba serikali kushirikiana na wadau kuongeza uwezeshaji wa sekta ya kilimo nchini.

Nsekela alisema ingawa mikopo inayotolewa kwenye sekta ya kilimo inazidi kuongezeka, idadi ya wanufaika bado ni ndogo na kwamba juhudi zaidi zinahitajika kuongeza uwekezaji, jambo litakalopandisha tija na kukuza kipato cha wakulima na Pato la Taifa kwa ujumla.

Waziri Mkuu Majaliwa alisema ubunifu wa Benki ya CRDB kukutanisha wadau wa kilimo kujadili fursa zilizopo na kuweka mipango ya kutatua changamoto wanazokabiliana nazo unaendana na mipango na juhudi za kujumuisha Watanzania katika uchumi.

Alisema juhudi za serikali zinafanywa kuongeza wananchi fursa ya kunufaika na vivutio vya uwekezaji kupitia Kituo cha Uwekezaji Tanzania (TIC) ambacho kimepunguza kiwango cha mtaji unaohitajika ili kupata Cheti cha Kivutio Biashara (Certificate of Incentives) na kuwa nusu ya kile kinacholipwa na wawekezaji wageni.

"Awali ili mradi wa Mtanzania upate Cheti cha Kivutio ulitakiwa uwe na thamani isiyopungua Dola 100,000 za Marekani (Sh. milioni 250) ambacho tumekipunguza kwa nusu nzima. Sasa hivi mradi wa Dola 50,000 sawa na Sh. milioni 125 unapata Cheti cha Kivutio kutoka Kituo chetu cha Uwekezaji," alisema Majaliwa.

Alisema anatambua umuhimu wa kuungana na sekta binafsi hasa Benki ya CRDB iliyotenga siku mahsusi ya kuonesha fursa za uwekezaji kwenye sekta ya kilimo na kuonesha ilivyojipanga kutoa huduma za fedha kuwezesha uwekezaji katika kilimo. Alisema serikali imejipanga kushirikiana na sekta binafsi kuwezesha uwekezaji kwenye sekta ya kilimo.

Vilevile, Majaliwa alisema mabadiliko ya tabianchi ni changamoto kubwa kwa zama hizi kwa kuwa athari zake zinazojumuisha ukame, mafuriko, ongezeko la joto na upepo mkali na vimbunga, zinapunguza kiasi cha maji ardhini, ongezeko la milipuko ya magonjwa ya mimea na wanyama na wadudu waharibifu.

Alisema zinajitokeza changamoto mpya zinazofifisha jitihada za wakulima na wafugaji kuongeza tija na serikali itaongoza mapambano kuhakikisha sekta hiyo muhimu inakuwa stahimilivu na inayokua kwa manufaa ya taifa.

Akionyesha kiwango cha mikopo kinachotolewa kwenye sekta ya kilimo, Nsekela alisema kuwa mwaka 2023, sekta ya kilimo ilikopeshwa Dola milioni 686 za Marekani (Sh. trilioni 1.715) ambazo ni zaidi ya mara tatu ya zile zilizotolewa mwaka 2022, Dola milioni 218 (Sh. bilioni 545). Mwaka 2021, sekta hiyo ilikopeshwa Dola milioni 21 (Sh. bilioni 52.5) zikipanda kutoka Dola milioni 16 (Sh. bilioni 40) zilizokopeshwa mwaka 2020.

"Sekta yetu ya kilimo bado inaongozwa na wakulima wengi wadogo ambao ni asilimia 91. Katika zaidi ya hekta milioni 44 zinazofaa kwa kilimo nchini, ni asilimia 2.5 tu ya ardhi hiyo ndio imewekewa miundombinu ya umwagiliaji. Hiki ni kiasi kidogo hivyo tunahitaji juhudi za pamoja katika serikali na sekta binafsi," alisema Nsekela.

Kati ya changamoto zinapaswa kushughulikiwa, Nsekela alizitaja kuwa ni ukosefu wa pembejeo, uzalishaji usiozingatia viwango vinavyokubalika kimataifa na kukosa taarifa sahihi za masoko ya mazao na bidhaa husika. Nyingine ni kukosekana fedha za uwekezaji, kutokuwa na taarifa za kitafiti na ukosefu wa mafunzo kwa wakulima.

Ikishirikiana na wadau tofauti wa ndani na kimataifa, Nsekela alisema Benki ya CRDB imeshaanza kushughulikia baadhi ya changamoto hizo kwa kubuni huduma na bidhaa rafiki zinazoendana na mazingira ya wakulima wa nchini hasa kukidhi mahitaji yao ya mikopo.

"Tunatoa mikopo ya aina tofauti kuanzia ya kununua mitambo ya kilimo na umwagiliaji mpaka gharama za uendeshaji. Kwenye mfumo wa stakabadhi ghalani, tunatoa mpaka Sh. bilioni 80," alisema Nsekela.

Akieleza uwezo wa Benki ya CRDB ambayo mpaka sasa imeshakopesha zaidi ya Sh. trilioni 1.6 kufadhili miradi ya kilimo, Nsekela alisema wanashirikiana na wabia zaidi ya 200 ili kuimarisha uwezo wake wa kutoa mikopo ya kilimo.

"Benki ya CRDB peke yetu tunaweza kukopesha mpaka Dola milioni 107 za Marekani (shilingi bilioni 267.5), lakini mteja anayekuja katika dirisha tunaloshirikiana na Mfuko wa Mazingira Duniani (GCF) anaweza kupata mpaka na dola 250 (shilingi bilioni 625), na kwa miradi itakayotekelezwa kwa ufadhili na wabia wetu wengine, kiwango wanachoweza kukopa hakina ukomo kwa mradi wowote wa kilimo walionao," amesema Nsekela.

Semina ya CRDB Bank Uwekezaji Day ilitanguliwa na maonesho ya bidhaa kutoka kwa wajasiriamali waliopo kwenye sekta ya kilimo, mifugo na ufugaji ambao ni wateja wa Benki ya CRDB.

WIZARA YA FEDHA

TANGAZO KWA WASTAAFU WANAOLIPWA NA HAZINA

Wizara ya Fedha inalipa mafao ya kustaafu na Mirathi kwa watumishi waliostaafu wakiwa katika ajira yenye masharti ya kudumu na malipo ya uzeeni waliokuwa hawachangii kwenye mifuko ya Hifadhi ya Jamii ambao walistaafu kabla ya tarehe 30 Juni, 2004.

Siku za karibuni Wizara imekuwa ikipokea malalamiko ya mara kwa mara kutoka kwa wastaafu kuombwa fedha kupitia mitandao ya simu ili wafanyiwe uhakiki na kurekebishiwa Viwango vyao vya Pensheni.

Wizara inapenda kuwakumbusha kwa mara nyingine wastaafu wanaolipwa mafao na Hazina kwamba; hakuna zoezi la uhakiki wa wastaafu linalofanywa na Hazina pia hakuna zoezi la uboreshwaji wa pensheni kwa mstaafu mmojammoja. Wizara inakumbusha kuwa hakuna gharama zozote anazotakiwa kumlipa Afisa wa Hazina/Wizara ya Fedha kwa ajili ya kushughulikia mafao yake ya uzeeni; hivyo usikubali kutoa fedha zozote kwa watu hao ambao ni **MATAPELI.** Wizara ya Fedha inasisitiza kutoa taarifa TCRA au kituo chochote cha polisi kilicho karibu nawe unapoombwa Fedha kwa njia yoyote ile.

EPUKA MATAPELI HUDUMA KWA WASTAAFU ZINATOLEWA BURE
Mteja yeyote mwenye maswali,maoni na madai anashauriwa kufika Ofisi ya Hazina Ndogo iliyopo Mkoani kwake na Wizara ya Fedha Zanzibar au piga simu ya huduma kwa mteja namba **0262160000.**

Tangazo hili limetolewa na Kitengo cha Mawasiliano Serikalini.

Wizara Ya Fedha, Dodoma
Tarehe 30 Aprili, 2024

Nipashe
MWANGA WA JAMII

Minara ya simu makazi ya watu haina madhara

KWA muda mrefu kumekuwa na hofu katika jamii kutokana na dhana ya kuamini kuwa kujengwa kwa minara ya simu kwenye makazi ya watu kunaathiri afya zao na hata kusababisha saratani.

Mkurugenzi Mkuu wa Tume ya Nguvu za Atomu Tanzania (TAEC), Profesa Lazaro Busagala, akizungumza katika kikao kazi na waandishi na wahariri wa vyombo vya habari nchini, ameondoa hofu hiyo kwa wananchi.

Wataalamu wanaeleza kuwa mtu anaweza kukaa chini ya mnara wa simu mionzi yake isimpate.

Tabia ya mionzi inaenda wima na inapiga juu na sio chini kama inavyodhaniwa na mtu asidhurike.

Tume ya Mionzi inafafanua kuwa hakuna taarifa za mionzi kutoka kwenye minara ya simu za kuwapo madhara kwa binadamu nchini kutokana na minara hiyo.

Dhana hiyo potofu inayoendelea kujengeka kwenye jamii nchini kuwa minara hiyo ina madhara makubwa kiafya kutokana na mionzi yake kusambaa kwenye makazi ya watu sasa inaondolewa na tume hiyo.

Minara ya simu ilianza kusimikwa sehemu mbalimbali nchini baada ya kuongezeka kwa matumizi ya simu za mikononi na kuzua mkanganyiko na mgawanyiko katika jamii kutokana na baadhi ya watu kujitokeza kupinga ujenzi wake.

Kauli hiyo ya Profesa Busagala imeondoa dhana hiyo potofu na jamii inapaswa kuamini minara hiyo ya simu inajengwa kwa ajili ya maendeleo yao na taifa.

Vile vile, kurahisishia wananchi kupata mawasiliano ya simu kila teknolojia inapoendelea kukua.

Jamii inapaswa kutambua kuwa zama zile, kulikuwa na tatizo kubwa la ukosefu wa mawasiliano kwenye baadhi ya maeneo kutokana na ukosefu wa minara ya simu.

Hivyo kila siku zinavyosonga mbele, teknolojia ya mawasiliano ya simu za mkononi inavyokua, jamii inapaswa kuondokana na dhana hizo potofu na kuunga mkono jitihada za serikali zinazolenga kuwaletea maendeleo, kuboresha maisha na kuinua kiwango chao cha uchumi.

Mawasiliano ya simu nchini yanavyozidi kukua yamefungua fursa ya biashara kupitia simu za mkononi na kurahisisha usafirishaji wa bidhaa mbalimbali ikiwamo za mazao ya wakulima kutoka mashambani hadi mjini.

Lengo la tume hiyo ni kuhakikisha kuna usimamizi, udhibiti na uhamasishaji wa matumizi ya amani na salama ya teknolojia nyuklia nchini.

Ifahamike kuwa tume hiyo inadhibiti madhara ya mionzi kwa kupima kiwango cha mionzi kwenye minara ya simu na rada za mawasiliano.

Pia inafanyakazi ya kudhibiti usalama wa mnyororo wa vyakula kwa kupima sampuli za vyakula, mbolea, vyakula vya wanyama, tumbaku na mazao ikiwa pamoja na vinavyoingizwa na kutoka nchini.

Kazi nyingine ni kupima sampuli za mazingira ili kubaini uchafuzi wa mionzi kwenye mazingira hivyo kudhibiti madhara ya mionzi kwa kutoa huduma ya upimaji kwa wafanyakazi wanaofanyakazi kwenye maeneo yenye vifaa vya mionzi kukusanya, kusafirisha na kuhifadhi mabaki ya vyanzo vya mionzi ili kuepuka kuhatarisha maisha ya wananchi.

Huduma za matengenezo ya vifaa vinavyotumia teknolojia ya nyuklia hospitalini kama vile X- Ray, CT-Scan, MRI na kwa upande wa sekta za ujenzi, kilimo, viwanda na kuratibu miradi inayotumia teknolojia ya nyuklia nchini.

Nipashe hutolewa na kuchapishwa na:
THE GUARDIAN LIMITED
Mhariri Mtendaji : Beatrice Bandawe
Meneja Usambazaji na Masoko: Dennis Ntaita, 0713 578 284
Mapokezi: 0745 700710
Matangazo: 0677 020 701
Baruapepe: advertise@guardian.co.tz
Website: www.ippmedia.com
www.epaper.ippmedia.com

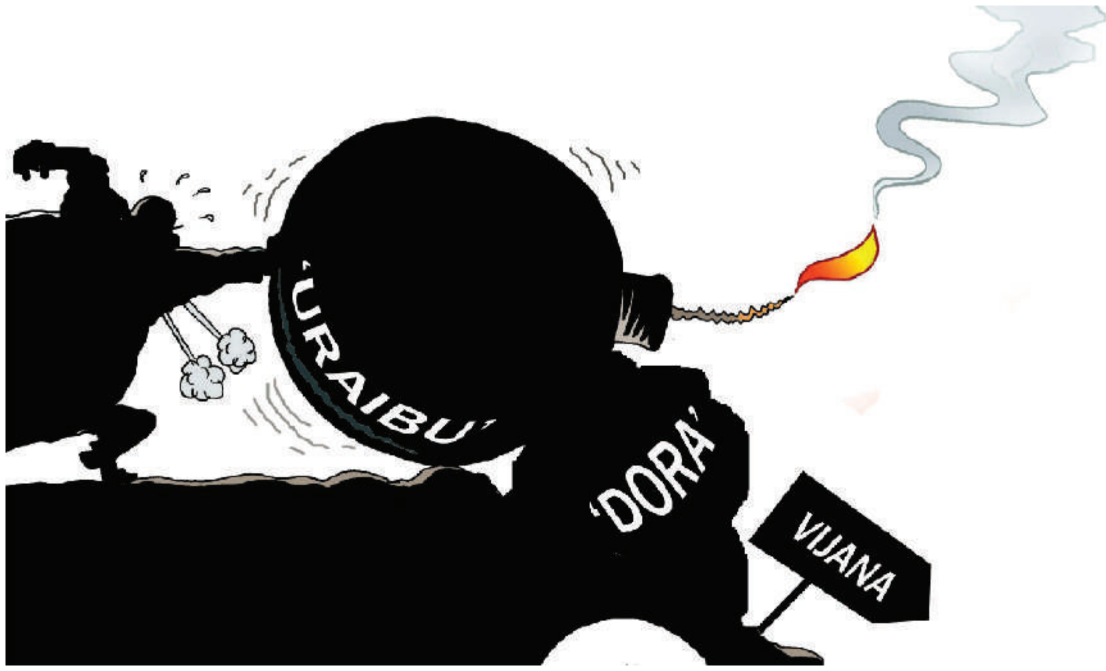

Muungwana Lazima Nilonge

Maradhi yasiyoambukiza yanazuilika, tubadilike

Na Restuta James

KWA nyakati tofauti ndani ya mwezi huu nimekutana na wataalamu wa afya katika matukio kadhaa ya kikazi, ambao wameonyesha tishio la kushamiri kwa magonjwa yasiyoambukiza (NCD).

Upande mmoja wa wanaeleza kuwa mtindo wa maisha hasa kwa wakazi wa mijini na wenye uhakika wa kipato unachochea kushamiri kwa tatizo hilo.

Labda nianze kwa kueleza kuwa moja ya kisababisha kikubwa cha NCD ni ulaji usiofaa, kama matumizi makubwa ya sukari, chumvi, mafuta, pombe na tumbaku, kutofanya mazoezi na kutozingatia mlo kamili.

Kutozingatia mlo kamili kumesababisha Watanzania wengi wawe 'mabonge'. Tumekuwa mabonge kitakwimu kwani taarifa za hivi karibuni kutoka kwa Mkurugenzi Msaidizi wa Idara ya Magonjwa yasiyoambukiza (NDC), katika Wizara ya Afya, Dk. Omary Ubuguyu, zinaonyesha kwamba ni watu saba pekee nchini katika 100 wanaozingatia mlo kamili.

Aidha, Mtanzania mmoja katika watatu ana unene kupita kiasi na kwamba watu wenye elimu na uhakika wa kipato wako kwenye kundi la waathirika zaidi.

Kwa mujibu wa Dk. Ubuguyu ni kwamba miaka michache iliyopita, ilikuwa ni katika kila watu wanne, mmoja anauzito uliokithiri wakati hivi sasa ni mtu mmoja katika kila watu watatu huku matumizi ya pombe yakiongezeka nchini.

Takwimu hizo zinathibitisha kwamba kinachoongeza magonjwa ya NCD nchini ni mtindo wa maisha na mtazamo. Hii ni kwa sababu watu wenye uhakika wa kipato ndio wanaoweza kununua pombe hasa za kisasa wakanywa, ndio wanaweza kumudu kununua juisi za viwandani, soda, kula vyakula vilivyosindikwa na pengine kuwa na usafiri.

Ni watu ambao wanaondoka nyumbani wakiwa wametembea hatua chache kuelekea kwenye maegesho ya gari, wanafika ofisini na kukutana na kiyoyozi na wana kula vyakula vya kununua ambavyo ni wazi hawajui vimeandaliwaje.

Bahati mbaya sana, takwimu za wizara ya afya zinaonyesha kwamba vijana wanaathirika zaidi kuliko rika nyingine yoyote na wanawake wanaathirika zaidi kuliko wanaume. Maana yake ni kwamba afya ya jamii ni mbaya.

Miaka michache iliyopita, saratani, kisukari, figo na shinikizo la juu la damu, ni magonjwa ambayo yalionekana kuathiri zaidi watu wenye kipato cha chini, lakini taarifa za kushtusha ni kwamba kwa hapa nyumbani, waathirika wakubwa ni wasomi na wenye uhakika wa kipato.

Ikiwa mlo kamili unajumuisha vyakula kutoka kwenye makundi yote yaani wanga (ugali, wali au ndizi), mbogamboga (kabichi, spinachi, mchicha au figiri) protini (nyama, samaki, kunde, njegere na maharage), matunda (embe, chungwa, papai au tikiti), vitamini (karanga au korosho) na maji ya kutosha.

Katika mlo huo, soda, sigara wala pombe hazijatajwa na wataalamu wa afya wanasisitiza kwamba juisi itengenezwe kwa usafi kutoka kwenye matunda yaliyoandaliwa vizuri; hawashauri matumizi ya zile za viwandani. Kwa mantiki hiyo, kinachoweza kutuokoa na janga la NCD ni kubadilisha mtazamo na mtindo wa maisha. Badala ya kununua soda na kuweka kwenye friji, nunua matunda ya kutosha, karanga na korosho ili mgeni akija, umkarimu kwa vitu vitakavyoimarisha afya yake.

Kundi lingine la wataalamu linaangazia matumizi yasiyosahihi ya kemikali kwenye kilimo, yanavyochangia ongezeko la magonjwa hayo hususani kisukari, saratani, matatizo ya figo na moyo.

Wanaeleza kuwa matumizi ya viuatilifu vyenye kemikali kama carbosulfan, endrin diazinon na DDT, kwa ajili ya kupambana na visumbufu vya mazao kunapaswa kuhakikisha hadi chakula kinamfikia mlaji wa mwisho, kemikali iliyosalia haiwezi kumletea mlaji madhara.

Kemikali hizi zinaingia kwenye damu kwa kula vyakula ambavyo vina kiwango kikubwa cha dawa hizo.

Matumizi ya viuatilifu hayakwepeki, lakini ni vyema kila mmoja kwa nafasi yake, akazingatia kanuni za afya kabla ya mapato.

Nimekuwa nikijiuliza kwa mfano, mfugaji wa kuku 500 ambao wameanza kutaga, wakapatwa na ugonjwa ambao akiwapa dawa anapaswa kutupa mayai kwa siku nane; atafanya hivyo? Atakuwa tayari kutupa mayai 4,000 kwa siku katika muda huo?

Vipi kuhusu mfugaji wa ng'ombe wa maziwa anayetoa lita 20 kwa siku, akimpa dawa inayomlazimu kuyamwaga kwa siku saba atakuwa mwaminifu na kukubali kupata hasara ili apone afya ya jamii?

Vipi kwa wafugaji wa kuku ambao baada ya kuwapa chanjo anapaswa kuwahudumia bila kuchinja kwa siku tano? Kuku akisinzia atamchinja na kumpeleka kwenye vibanda vya chipsi au atamuacha afe akamfukie?

Wanafunzi waongezeka maonesho ugunduzi

Na Elizabeth Zaya

IDADI ya wanafunzi wa kike wanaoshiriki maonesho ya utafiti wa kisayansi na ugunduzi wa teknolojia yaliyoandaliwa na Taasisi ya Young Scientists Tanzania (YST), imeongezeka kutoka asilimia 39 mwaka 2012 hadi asilimia 44 mwaka huu.

Akizungumza na waandishi wa habari Dar es Salaam juzi, Mwanzilishi Mwenza wa YST, Dk. Gozibert Kamugisha alisema katika kipindi cha miaka 13 tangu waanzishe maonesho hayo, limekuwa jukwaa muhimu kwa kuinua vipaji vya vijana wa shule za sekondari katika eneo hilo la utafiti wa kisayansi na ugunduzi wa teknolojia.

Kadhalika, alisema tangu kipindi hicho jumla ya wanafunzi 14,766 kupitia mpango wa mafunzo ya utafiti wa kisayansi shuleni wa YST, wamenufaika na mafunzo hayo ya ugunduzi wa teknolojia.

Alisema kiwango cha wanafunzi na walimu walionufaika na YST kinatarajia kuongezeka zaidi kwa kuwa tayari mwaka huu walimu 391 wamepatiwa mafunzo hayo ya kisayansi na wanafunzi 732 wanaendelea kupatiwa mafunzo kuhusu tafiti na gunduzi zao ambazo zitafanyiwa maonyesho mwaka huu.

Alisema mwamko wa wanafunzi unaongezeka kila mwaka na kwamba kwa mwaka huu, wanafunzi waliowasilisha maombi ya kazi zao za kisayansi ni 1,042 ikilinganishwa na mwaka jana ambao maombi yalikuwa 979.

Kwa miaka 13 tangu kuanzishwa mashindano hayo ya kisayansi, wanafunzi 45 wamepatiwa ufadhili wa masomo ya chuo kikuu kusoma masomo ya sayansi na teknolojia.

"Mbali na kuendelea na masomo yao ya chuo kikuu, baadhi wameendeleza gunduzi zao walizogundua kupitia YST na kuzifanya bidhaa za kuuzwa kwenye soko," alisema Dk. Kamugisha.

Miongoni mwa wanafunzi wanaofanya vizuri katika mashindano hayo wanatoka katika shule zenye vilabu vya sayansi shuleni.

Ofisa wa Karimjee Foundation ambao ni wadhamini wakuu wa maonesho hayo, Caren Rowland, alisema watendelea kutoa ufadhili wao ili kuchochea ukuaji wa sayansi na teknolojia nchini.

"Kupitia mradi huu wa YST, tumeona vipaji vingi vimeibuliwa kwa wanafunzi na hivyo kuongeza idadi ya wanasayansi kwenye jamii yetu na taifa, tunatoa wito kwa serikali kuendelea kuona umuhimu wa mapinduzi haya katika sekta ya sayansi na teknolojia, tunaamini kwa kuwekeza kwa vijana, tunajenga kizazi cha wanasayansi mahiri na wenye mchango mkubwa kwa maendeleo na uchumi wa nchi yetu," alisema Caren.

UCHUMI COMMERCIAL BANK LTD

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA WA MIZANIA KWA TAREHE 31/03/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo mwaka ya 31.03.2024	Robo mwaka ya 30.12.2023
A	MALI		
1	Fedha tasilimu	1,264	1,922
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	5,117	3,652
3	Uwekezaji katika amana serekalini	3,341	0
4	Salio katika benki nyingine na taasisi za fedha	7,344	8,655
5	Hundi na miamala ya kushuhulikiwa	197	217
6	Miamala baina ya matawi	0	0
7	Bili zililizo afikiwa	0	0
8	Dhima za wateja zilizo kubalika	0	0
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	0	0
10	Uwekezaji katika amana nyingine	0	0
11	Mikopo halisi iliyopo	36,775	36,395
12	Mali nyingine	3,000	2,571
13	Uwekezaji wa hisa	35	35
14	Akauti za udhamini	0	0
15	Mali zisizohamishika , mitambo na vifaa	1,594	1,636
16	**JUMLA YA MALI**	58,667	55,083
	DHIMA		
17	Amana za benki nyingine na taasisi za fedha	0	0
18	Amana za wateja	43,094	39,966
19	Dhamana ya malipo kwa fedha tasilimu	0	0
20	Amana maalumu	0	0
21	Maagizo ya malipo/fedha za kuhamisha	0	0
22	Hundi na hawala za kibenki zilizotolewa	0	0
23	Limbiko za kodi na gharama zitakazolipwa	198	292
24	Dhima la tozo kwa ajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	0	0
25	Miamala isiyoshuhulikiwa baina ya matawi	0	0
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazolipwa baadae	0	0
27	Dhima nyingine	439	454
28	Madeni	278	278
29	**JUMLA YA DHIMA**	**44,009**	**40,990**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 KUTOA 29)**	**14,658**	**14,093**
C	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	13,155	12,783
32	Akiba ya mtaji	0	0
33	Mapato yaliyobakizwa	47	(1,225)
34	Faida (hasara) ya kipindi husika	205	1,283
35	Akaunti nyingine za mtaji	1,251	1,252
36	Stahiki ya mwenye hisa chache	0	0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**14,658**	**14,093**
38	Dhima zisizo dhahiri	3,837	3,760
39	Mikopo chechefu	3,219	4,122
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	981	947
41	Malinyingine chechefu	0	0
D	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	24.99%	26.39%
	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	8.43%	11.06%
	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	87.05%	92.99%
	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	62.68%	66.23%
	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	80.90%	81.73%
	Ongezeko la amana	7.83%	9.68%
	Ongezeko la mali	6.51%	8.62%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA ULIOISHIA 31/03/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za uendeshaji	Robo ya mwaka ya sasa 31.03.2024	Robo ya Mwaka 31.12.2023	Limbikizo la mwaka wa sasa 31.03.2024	Limbikizo la mwaka Linganishi 31.03.2023
Mapato/(hasara) halisi	**298**	**109**	**298**	**429**
Marekebisho kwa ajili ya:-	-	-	-	-
Uchakavu	117	109	117	63
Badiliko halisi katika mikopo	**(380)**	**(1,234)**	**(380)**	**(170)**
Faida / (hasara) kwenye mauzo ya mali	-	-	-	-
Mabadiliko halisi katika amana	3,128	3,527	3,128	340
Mabadiliko katika amana za muda mfupi zilizoafikiwa	(3,341)	-	(3,341)	-
Mabadiliko halisi katika dhima nyingine	(109)	(112)	(109)	(159)
Mabadiliko halisi katika mali nyingine	(429)	74	(429)	(335)
Kodi iliyopitwa	(93)	(114)	(93)	(54)
Mengineyo (bainisha)	(57)	(439)	(57)	-
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za uendeshaji	**(866)**	**1,920**	**(866)**	**114**
Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za uwekezaji				
Gawio lililopokewa	-	-	-	-
Ununuzi wa mali za kudumu	(30)	(122)	(30)	-
Mapato kutokana na mauzo ya mali za kudumu	-	-	-	-
Ununuzi wa amana zisizoshuhulikiwa mawakala	-	-	-	-
Mapato kutokana na mauzo ya amana zisizoshuhulikiwa na mawakala	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za uwekezaji	**(30)**	**(122)**	**(30)**	**-**
Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za kifedha				
Ulipaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	-
Mapato kutokana na utoaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	-
Ongezeko la hisa	372	1,686	372	10
Gawio lililolipwa kwa fedha taslimu	-	(821)	-	-
Mabadiliko halisi katika madeni mengine	-	(278)	-	(278)
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za kifedha	**372**	**587**	**372**	**(268)**
Fedha taslimu na mali zinazofanana na fedha taslimu				
Ongezeko /punguzo katika fedha taslimu na mali zinazofanana na fedha taslimu	**(524)**	**2,385**	**(524)**	**(154)**
Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwanzoni mwa robo mwaka/mwaka	14,446	12,061	14,446	12,047
Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwishoni mwa robo mwaka/mwaka	**13,922**	**14,446**	**13,922**	**11,893**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO YA MWAKA ULIOISHIA 31.03.2024

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Mr. Samwel A. Wado (Ofisa Mtendaji Mkuu)	**S. Wado**	**30th Aprili, 2024**
Mrs. Anita Joseph Mnkeni (Mkuu wa Idara ya Fedha)	**A.MNKENI**	**30thA prili, 2024**
Mr. Emmanuel Kessy (Mkuu wa Idara ya Ukaguzi)	**E.Kessy**	**30th Aprili, 2024**

Usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
1. Mr. Wilson Ndesanjo (Mwenyekiti wa Bodi)	**W .Ndesanjo**	**30th Aprili, 2024**
2.Mr. Munguatosha M. Makyao (Mkurugenzi)	**M.Makyao**	**30th Aprili, 2024**

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO YA MWAKA UNAOISHIA 31/03/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka wa sasa 31.03.2024	Robo ya Mwaka Linganishi 31.03.2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.03.2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31.3.2023
1	**Mapato ya riba**	**1,737**	**1,555**	**1,737**	**1,555**
2	Gharama za riba	458	357	458	357
3	Madeni viza yaliyofutwa	0	0	0	0
4	**Mapato halisi ya riba (1 kutoa 2)**	**1,233**	**1,173**	**1,233**	**1,173**
5	Punguzo/ongezeko la tengo katika mikopo	46	25	46	25
6	**Mapato yasiyo na riba**	**312**	**371**	**312**	**371**
	6.1 Faida /hasara zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	18	34	18	34
	6.2 Ada na kamisheni	288	308	288	308
	6.3 Gawio	0	0	0	0
	6.4 Mapato mengine	6	29	6	29
7	**Gharama zisizo za riba**	**1,250**	**1,115**	**1,250**	**1,115**
	7.1 Mishahara na mafao	650	545	650	545
	7.2 Ada na kamisheni	0	0	0	0
	7.3 Gharama nyingine za uendeshaji	600	570	600	570
8	**Faida/(hasara) ya uendeshaji**	**295**	**429**	**295**	**429**
9	Tengo la kodi ya mapato	93	54	93	54
10	**Faida/(hasara) halisi baada ya kodi ya mapato**	**202**	**375**	**202**	**375**
11	Mapato mengine yaliojumuishwa (bainisha)	3	2	3	2
12	**Jumla ya faida /(hasara) iliojumuishwa kwa mwaka**	**205**	**377**	**205**	**377**
13	idadi ya waajiriwa	51	49	51	49
14	mapato kwa hisa	1.56%	2.83%	1.56%	2.83%
15	idadi ya matawi	2	2	2	2
	BAHADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	uwiano wa faida kabla ya kodi na watani wa mali	0.36%	0.65%	0.36%	0.65%
	uwiano wa faida kabla ya kodi na watani wa fedha za wanahisa	1.40%	2.56%	1.43%	2.56%
	uwiano wa matumizi yasiyo ya riba na mapato ghafi	61.01%	57.89%	61.01%	57.89%
	uwiano wa mapato halisi ya riba na wastani ya mali zinazozalishwa	3.34%	3.18%	3.37%	3.18%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 MACHI 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa robo ya kwanza inayoanza 01.01.2024	**12,783**	**17**	**58**	**1,169**	**30**	**36**	**14,093**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato 31.03.2024	0	0	205	0	0	0	**205**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	**0**
Miamala na wanahisa	371	0	0	0	0	0	**371**
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	0	**0**
Mabadiliko katika tengo la mikopo chechefu	0	0	0	0	0	0	**0**
Ziada ya Kisheria	0	0	0	0	0	0	**0**
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	0	0	0	0	**0**
Mengineyo	0	0	(11)	0	0	0	**(11)**
Salio la mwisho wa robo ya kwanza ya mwaka 31.12.2023	**13,154**	**17**	**252**	**1,169**	**30**	**36**	**14,658**
Mwaka Uliopita							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01 .2023	**10,209**	**17**	**1,017**	**596**	**30**	**68**	**11,937**
Utoaji wa Mtaji wa Hisa	2,574	-	-	-	-	-	2,574
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa(Gawio lililolipwa)	-	-	(821)	-	-	-	(821)
Kodi iliyopita na mikopo iliyofutwa	-	-	(848)	-	-	-	(848)
Ziada Juu ya Hisa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	(573)	573	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Kupungua kwa ruzuku za Mtaji	-	-	-	-	-	(32)	(32)
Hamisho kutoka faida au Hasara	-	-	1,283	-	-	-	1,283
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2023	**12,783**	**17**	**58**	**1,169**	**30**	**36**	**14,093**

UCB OFFERS THE FOLLOWING PRODUCTS:

UCB
CARING FOR FAMILY ECONOMY

- *Savings Accounts*
- *Current Account*
- *Elimu Juniour Account*
- *Mavuno Savings Account*
- *Uchumi Savings Account*
- *Fixed Deposit Accounts-(FDR) with attractive Rates*
- *Forex Accounts*
- *Bureau De Change*
- *ATMs Services,all over the Country-Umoja Switch*

TAMWA yakemea udhalilishaji wanawake viongozi mitandaoni

Na Beatrice Moses

CHAMA cha Wanahabari Wanawake Tanzania (TAMWA) kimekemea kukithiri kwa udhalilishaji wa wanawake mitandaoni huku viongozi wakitajwa kuwa waathirika zaidi.

Mkurugenzi Mtendaji wa TAMWA, Dk. Rose Reuben, amesema utafiti uliofanywa na Taasisi ya Tech & Media Convergence kupitia programu ya Women at Web, mwaka 2022 wakishirikiana na TAMWA ulibaini zaidi ya asilimia 70 ya viongozi wanawake waliacha kutumia mitandao ya kijamii kutokana na unyanyasaji mitandaoni.

"Unyanyasaji mitandaoni sio tu unakiuka haki za kimsingi za binadamu na kuharibu utu na usalama wao, pia unazuia juhudi za wanawake kushiriki kikamilifu katika mazungumzo ya umma, kitaaluma, na mwingiliano wa kijamii," alisema.

'Udhalilishaji wa mitandaoni unafanywa wakati mwingine na wanawake wenzetu, ndugu zetu na marafiki, hali inayofadhaisha zaidi na kurudisha nyuma juhudi zinazofanywa na mwanamke," alisema Dk. Rose.

Katika Mkutano Mkuu wa TAMWA, uliofanyika mwishoni mwa wiki, wanachama waliibuwa masuala ya udhalilishaji wa kimtandao yanayosababisha wanawake wengine kujiondoa kwenye majukwaa ili kuepuka fedheha ambazo huathiri pia familia zao.

Aidha, walitaja udhalilishaji huo kufanywa na vyombo vya habari vilivyopo katika majukwaa ya kidijiti kwa kuweka maudhui kuhusu wanawake yanayochochea udhalilishaji huo.

"Ni dhahiri kuwa juhudi za wanawake, wasichana wasanii wa kike hapa Tanzania, zimerudishwa nyuma na kudunishwa kutokana na udhalilishaji huu. Kadhalika, maono na uthubutu wa wanasiasa wanawake umezorota kutokana na udhalilishaji kwa njia ya mtandao," alisema Dk. Rose.

Chama hicho kimetoa angalizo kuelekea katika uchaguzi wa serikali za mitaa, Novemba mwaka huu na uchaguzi mkuu utakaofanyika mwakani, kuwa wanaodhalilisha wanasiasa wanawake, watambue unyanyasaji mtandaoni una athari zake ambazo hujitokeza kimwili, kuathiri afya ya kili, ustawi na fursa za kisiasa, kibiashara na kitaaluma.

"Mwendelezo wa matusi, kebehi na dharau mitandaoni sio tu kwamba hudhoofisha uthubutu na jitihada za wanawake, lakini pia unaendeleza utamaduni wa chuki na ubaguzi dhidi ya jinsia hii," alisema.

Utafiti huo umebaini kuwa, asilimia 79 ya wanasiasa wanawake wanaotumia mitandao ya kijamii nchini Tanzania walifanyiwa ukatili wa kijinsia wa aina mbalimbali kupitia mitandao yao ya kijamii, huku asilimia zaidi ya 70 waliacha kabisa kutumia mitandao ya kijamii kutokana na ukatili huo.

Aidha, kuna aina tano za unyanyasaji wa kijinsia mtandaoni ikiwamo ukiukwaji wa faragha za mtu, kuchafua sifa ya mtu, vitisho na vurugu za moja kwa moja, maneno na lugha ya kuudhi.

Mmoja wa waanzilishi wa TAMWA, Mwenyekiti mstaafu, Dk. Ananilea Nkya, alisema wadhalilishaji kwenye mitandao hulenga kuzima agenda na kuwataka wanawake wasikatishwe tamaa na matukio hayo.

Mkurugenzi wa Tech & Media Convergence (TMC), Asha Abinallah, alisema unyanyasaji wa kijinsia kimtandao haupaswi kuachwa uzoeleke, bali sauti za kuupinga zipigwe, sheria ichukuliwe dhidi ya wahusika.

Mkuu wa Kikosi cha Usalama Barabarani mkoani Ruvuma, Mrakibu Msaidizi wa Polisi Issa Milanzi, akiwa na wakaguzi wa magari na watendaji wa kikosi hicho wakikagua magari maalumu ya kubebea wanafunzi jana mkoani Ruvuma. **PICHA: GIDEON MWAKANOSYA**

ATCL yapewa mbinu kuvutia watalii kupitia SGR

Na Christina Haule, MOROGORO

MKUU wa Mkoa wa Morogoro, Adam Malima ameliagiza Shirika la Ndege Tanzania (ATCL) kuweka utaratibu wa kutumia Reli ya Mwendo Kasi (SGR) kusafirisha wageni kutoka nchi mbalimbali wanapofika jijini Dar es Salaam hadi kwenye vivutio vya utalii mkoani Morogoro ili kukuza utalii na kuboresha pato la taifa.

Alisema ikiwa ATCL itaweka kituo mkoani humo itawafikisha wageni kujionea utalii nchini na wageni hao kutumia kituo cha Morogoro kuendelea na safari zao.

"Tunaweza tusiwe sehemu ya kupakia abiria Morogoro, lakini ndege inaweza ikaja Dar kwa kutumia abiria wa ATCL wa kutoka China, Dubai na kwingine na kupanda SGR ndani ya saa moja na nusu wakawa Morogoro na ikawa bado sisi mahusiano kimkoa na ATCL yapo pale pale," alisema.

Alivitaja vivutio vingi vya utalii vilivyomo kwenye mkoa huo zikiwamo Mbuga ya Wanyama Mikumi, Hifadhi ya Taifa Milima ya Udzungwa, Hifadhi ya Taifa Nyerere, Bonde la Mto Kilombero lenye samaki wakubwa, frola na fauna zake na vingine vitakavyouza mkoa huo kiutalii kwa kutumia ATCL.

Alihamasisha Watanzania kuendelea kutumia usafiri wa njia ya anga ambao unauhakika kwa sasa.

"Juzi nilikuwa naongea na mtu ananiambia Mwanza zinakwenda ndege mbili kwa sasa, zamani ATCL ikiwa mpya ilikwenda Q4 yenye abiria 75 na ilirudi na abiria 20, lakini sasa ukipeleka Q4 unatafuta ugomvi, unapeleka Air Bus yenye abiria 170 nayo inajaa na abiria bado wanataka usafiri, kwa hiyo watanzania tumeanza kujenga utamaduni ya kusafiri kwa ndege," alisema Malima.

Mtendaji Mkuu wa ATCL, Mhandisi Ladislaus Matindi, alisema ATCL ina mpango wa kuendelea kuweka vituo katika mikoa mbalimbali nchini ikiwamo Songea, Mpanda-Katavi, Kigoma-Gombe ili kurahisisha utoaji huduma kutokana na kuwa na ndege za kutosha kwa sasa.

Wazazi wakumbushwa wajibu malezi kwa familia

Na Denis Mambya, MOROGORO

KUELEKEA kilele cha maadhimisho ya siku ya kimataifa ya familia Mei 15, mwaka huu, wazazi wameombwa kuishi katika hali ya upendo, kuvumiliana ili kunusuru ndoa na kuimarisha malezi ya watoto.

Mwinjilisti Godfrey Nyange kutoka Kanisa la Kiinjili la Kilutheri Tanzania (KKKT), usharika wa mji mpya Daiyosisi ya Morogoro, alipozungumza na gazeti hili aliwaomba wazazi kukiishi kiapo cha ndoa na kumwomba Mwenyezi Mungu kuwasaidia kuwalea watoto vyema.

Alisema ndoa nyingi huvunjika hasa kwa vijana na kusababisha athari kubwa katika jamii kutokana na watoto kushindwa kupata uangalizi sahihi kutoka kwa wazazi wote wawili.

"Ni vyema wazazi wakielewana kwani itakuwa rahisi kuwalea watoto, wakitelekezwa wengi huishia kuiga maadili yasiyofaa," alisema.

Aidha, aliwashauri wazazi kukaa katika nafasi zao ili kutimiza jukumu la malezi ya watoto wapate misingi sahihi itakayowawezesha kukua katika maadili mema.

Taarifa iliyotolewa na Waziri wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia,Wanawake na Makundi Maalum, Dk. Doroth Gwajima Aprili 18, mwaka huu kipindi cha Julai 2023 hadi Aprili 2024 jumla ya mashauri ya kifamilia14,600 yaliripotiwa ikiwamo migogoro ya ndoa 5,306 sawa na asilimia 36, migogoro ya matunzo ya watoto, 5,944 sawa na asilimia 41.

Mashauri ya matunzo ya watoto wa nje ya ndoa, 3,350 sawa na asilimia 23 kati ya mashauri hayo 3,411, ngazi ya ustawi wa jamii na 1,642 yalifanyiwa kazi na yaliyo patiwa rufani kwenda mahakamani ni 921 kati ya hayo 443 yakiendelea kufanyiwa kazi na yaliyokabidhiwa kwenye mabaraza ya kata na jumuiya yakiwa 405.

Emmaculate Ephrahim, mkazi wa kata ya mji mpya Manispaa ya Morogoro, alisema yeye ni mzazi jukumu lake ni kuimarisha upendo, amani, mshikamano kama nguzo kuu ya upendo, ambayo huileta pamoja familia na kuwa na umoja.

Hamis Othman mkazi wa Mtawala, Manispaa ya Morogoro, aliwataka kinababa kuwa mstari wa mbele katika ulezi na uangalizi wa familia ili kujenga heshima baina mzazi na mtoto.

Kaulimbiu ya mwaka huu kuelekea katika kilele cha maadhimisho ya siku ya kimataifa ya familia inasema, 'Tukubali tofauti zetu katika familia kuimarisha malezi ya watoto'.

TANGAZO

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

AKIBA COMMERCIAL BANK PLC
benki kwa maendeleo yako

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31.03.2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Robo Mwaka Mwaka iliyopita 31-Dec-23
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	13,961	13,151
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	18,122	17,855
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	37,872	37,576
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	1,766	3,663
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	9	-
6	Miamala Baina ya Matawi	56	27
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	-	-
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	112,231	106,652
12	Mali Nyingine	12,733	11,921
13	Uwekezaji wa Hisa	39	39
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	14,201	14,712
16	**JUMLA YA MALI**	**210,989**	**205,595**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	8,459	10,790
18	Amana za Wateja	141,528	139,395
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	553	448
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	1	1
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3,722	3,290
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	0	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa	2,355	2,148
27	Dhima Nyingine	14,865	15,680
28	Madeni	14,644	8,350
29	**JUMLA YA DHIMA**	**186,126**	**180,102**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**24,863**	**25,493**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	27,797	27,797
32	Akiba ya Mtaji	-	-
33	Mapato Yaliyobakizwa	(19,358)	(17,201)
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	(630)	(2,013)
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	17,053	16,910
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**24,863**	**25,493**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	1,422	1,111
39	Mikopo Chechefu	8,761	8,131
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	3,337	2,869
41	Mali Nyingine Chechefu	60	60
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	11.8%	12.4%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	7.6%	7.4%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	75.2%	71.7%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	54.6%	51.9%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	72.0%	70.2%
(vi)	Ongezeko la Amana	-0.1%	17.8%
(vii)	Ongezeko la Mali	2.6%	9.7%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31.03.2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 31-Mar-24	Robo ya mwaka Linganishi 31-Mar-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31-Mar-23
1	Mapato ya Riba	7,091	6,989	7,091	6,989
2	Gharama za Riba	(2,145)	(1,962)	(2,145)	(1,962)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**4,946**	**5,027**	**4,946**	**5,027**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(468)	(203)	(468)	(203)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba**:	**1,857**	**2,024**	**1,857**	**2,024**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	170	216	170	216
	6.2 Ada na Kamisheni	1,129	1,201	1,129	1,201
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato Mengine	558	607	558	607
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(6,965)**	**(6,604)**	**(6,965)**	**(6,604)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(3,942)	(3,957)	(3,942)	(3,957)
	7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
	7.3 Gharama Nyingine	(3,023)	(2,647)	(3,023)	(2,647)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**(630)**	**244**	**(630)**	**244**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	-	(73)	-	(73)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**(630)**	**171**	**(630)**	**171**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**(630)**	**171**	**(630)**	**171**
13	Idadi ya Waajiriwa	332	386	332	386
14	Mapato kwa Hisa	(23)	6	(23)	6
15	**Idadi ya Matawi**	**17**	**18**	**17**	**18**
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-1.2%	0%	-1.2%	0%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-10.0%	3%	-10.0%	3%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	102.4%	94%	102.4%	94%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	13.2%	14%	13.2%	14%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31.03.2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Mar-24	Robo Mwaka iliyopita 31-Dec-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31-Mar-23
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	(630)	(1,224)	(630)	244
	Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
	- Hasara Katika Mali	617	595	617	510
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(5,580)	(5,288)	(5,580)	(2,642)
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	(114)	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(94)	5,531	(94)	1,337
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(175)	(1,538)	(175)	(1,175)
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(527)	1,174	(527)	2,466
	- Kodi Iliyolipwa	-	(150)	-	-
	- Mengineyo (bainisha)	(10)	153	(10)	(410)
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(6,399)**	**(861)**	**(6,399)**	**329**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(106)	(372)	(106)	(1,060)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	114	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	(296)	(1,109)	(296)	(3,025)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(402)**	**(1,366)**	**(402)**	**(4,085)**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	5,663
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	6,294	-	6,294	-
	Mengineyo (bainisha)	-	(583)	-	(603)
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**6,294**	**(583)**	**6,294**	**5,060**
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslim	(507)	(2,811)	(507)	1,304
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	26,942	29,753	26,942	19,266
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**26,435**	**26,942**	**26,435**	**20,570**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31.03.2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Hisa za Upendeleo	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2024	**27,797**	**11,623**	**2,432**	**(19,215)**	**2,856**	**-**	**25,493**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	-	(630)	-	-	**(630)**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	**-**
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	**-**
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	**-**
Ziada ya Kisheria	-	-	-	(143)	143	-	**(0)**
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	**-**
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	**-**
Salio la mwisho wa mwaka 31.03.2024	**27,797**	**11,623**	**2,432**	**(19,988)**	**2,999**	**-**	**24,863**
Mwaka Uliopita							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2023	**27,797**	**5,960**	**2,432**	**(15,276)**	**930**	**-**	**21,844**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	-	171	-	-	**171**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	**-**
Miamala na wanahisa	-	5,663	-	-	-	-	**5,663**
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	**-**
Ziada ya Kisheria	-	-	-	(716)	716	-	**0**
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	**-**
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	**-**
Salio la mwisho wa mwaka 31.03.2023	**27,797**	**11,623**	**2,432**	**(15,821)**	**1,646**	**-**	**27,677**

Katika kuanda taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
Mr. Silvest Arumasi **(Mkurugenzi Mtendaji)**		
Mr. Arnold Makanda **(Afisa Mkuu wa Fedha)**		
Mr. Samwel Kimosso **(Mkaguzi Mkuu wa Ndani)**		

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	***Saini***	***Tarehe***
1. Ms.Catherine Nchanasaa Kimaryo		
2. Prof. Josephat Daniel Lotto		

MCB BANK BETTER TOGETHER

MWALIMU COMMERCIAL BANK PLC

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 MACHI 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo Mwaka ya sasa 31-Mar-2024	Robo Mwaka iliyopita 31-Dec-2023
A. MALI:		
1. Fedha Taslimu	727	677
2. Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	8,601	6,863
3. Uwekezaji katika Amana za Serikali	-	-
4. Salio katika Benki nyingine na Taasisi za fedha	224	76
5. Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	16	5
6. Miamala Baina ya Matawi	-	-
7. Bili Zilizoafikiwa	-	-
8. Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9. Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	5,236	7,822
10. Uwekezaji katika Amana Nyingine	-	-
11. Mikopo Halisi Iliyopo	63,003	62,554
12. Mali Nyingine	3,061	2,793
13. Uwekezaji wa Hisa	-	-
14. Akaunti za udhamini	-	-
15. Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1,002	751
16. JUMLA YA MALI	**81,869**	**81,541**
B. DHIMA:		
17. Amana za Benki nyingine na Taasisi za fedha	3,900	2,402
18. Amana za Wateja	50,679	60,803
19. Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20. Amana Maalumu	-	-
21. Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22. Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23. Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	2,808	744
24. Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25. Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	5,945	1,157
26. Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo nyingine Zitakazolipwa Baadae	182	-
27. Dhima Nyingine	2,515	809
28. Madeni	-	-
29. JUMLA YA DHIMA	**66,030**	**65,915**
30. MALI/(DHIMA) HALISI	**15,839**	**15,626**
C. FEDHA ZA WANAHISA:		
31. Mtaji wa Hisa Uliolipwa	30,912	30,912
32. Akiba ya Mtaji	114	114
33. Mapato Yaliyobakizwa	(20,400)	(20,411)
34. Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	213	11
35 Akaunti Nyingine za Mtaji (Mtaji tangulizi)	5,000	5,000
36. Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37. JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**15,839**	**15,626**
38. DHIMA ZISIZO DHAHIRI		
39. Mikopo Chechefu	1,271	1,111
40. Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	(813)	(662)
41 Mali Nyingine Chechefu	-	-
D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
- Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	19.3%	19.2%
- Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	2.0%	1.0%
- Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	113.9%	102.9%
- Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	76.0%	77.5%
- Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	83.4%	86.3%
- Ongezeko la Amana	-13.6%	1.0%
- Ongezeko la Mali	0.4%	-2.1%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo ya Mwaka sasa 31-Machi-2024	Robo ya mwaka Linganishi 31-Machi-2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Machi-2024	Limbikizo la Mwaka linganishi 31-Machi-2023
1. Mapato ya Riba	2,604	2,670	2,604	2,670
2. Gharama za Riba	1,164	1,002	1,164	1,002
3. Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)	**1,440**	**1,669**	**1,440**	**1,669**
4. Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5. Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	151	79	151	79
6. Mapata Yasiyo ya Riba:	475	382	475	382
6.1 Faida (Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za kigeni	0	0	0	0
6.2 Ada na Kamisheni	448	337	448	337
6.3 Gawio	-	-	-	-
6.4 Mapato Mengine	27	45	27	45
7. Gharama Zisizo za Riba	1,536	1,822	1,536	1,822
7.1 Mishahara na Mafao	692	806	692	806
7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
7.3 Gharama Nyingine	844	1,015	844	1,015
8. Faida (Hasara) ya Uendeshaji	**228**	**150**	**228**	**150**
9. Tengo la Kodi ya Mapato	15	-	15	-
10. Faida (Hasara) Halisi Baada ya kodi ya Mapato	**213**	**150**	**213**	**150**
11. Mapato Mengine Yaliyojumuishwa	-	-	-	-
12. Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**213**	**150**	**213**	**150**
13. Idadi ya Waajiriwa	68	58	68	58
14. Mapato kwa Hisa	4	2	4	2
15. Idadi ya Matawi	2	2	2	2
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
- Uwiano wa Faida kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	*0.3%*	*0.2%*	*0.3%*	*0.2%*
- Uwiano wa Faida baada ya kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	*1.4%*	*0.9%*	*1.4%*	*0.9%*
- Uwiano wa Matumizi Yasiyo na Riba na Mapato Ghafi	*80.2%*	*88.8%*	*80.2%*	*88.8%*
- Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	*2.1%*	*2.4%*	*2.1%*	*2.4%*

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31 MACHI 2024(Kiasi kwa shilingi milioni)	Mtaji wa Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Ziada ya Kisheria	Jumla
Mwaka wa sasa					
Salio la mwanzo wa mwaka	30,912	(20,400)	5,000	114	15,626
Faida (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	213	-	-	228
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**30.912**	**(20.187)**	**5.000**	**114**	**15.839**
Mwaka Uliopita					
Balance as at the beginning of the year	30,912	(20,254)	5,000	17	15,675
Profit for the year	-	11	-	-	11
Provision General reserve	-	(97)	-	97	-
Other	-	(60)	-	-	(60)
Salio la mwisho wa mwaka	**30,912**	**(20,400)**		**5,000**	**15,626**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA ULIOISHIA 31 MACHI 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo Mwaka ya sasa 31-Machi-2024	Robo Mwaka iliyopita 31-Dec-2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Machi-2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31-Dec-2023
I. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato (Hasara) Halisi	228	73	228	150
Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
- Hasara katika Mali	96	949	96	313
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	2,138	(969)	2,138	(559)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(10,124)	(1,379)	(10,124)	4,066
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	8,558	(703)	8,558	(395)
- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	719	(469)	719	(553)
- Kodi Iliyolipwa	-	-	-	-
- Mengineyo	70	46	70	(96)
Fedha Halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**1,685**	**(2,452)**	**1,685**	**2,925**
II. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:	-	-	-	-
- Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
- Ununuzi wa Mali za Kudumu	(209)	(175)	(209)	(27)
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
- Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
- Mengineyo	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa(zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(209)**	**(175)**	**(209)**	**(27)**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:	-	-	-	-
- Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
- Gawio Lililolipwa kwa Fedha taslimu	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
- Mengineyo	-	66	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Kifedha	**-**	**66**	**-**	**-**
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:	-	-	-	-
- Ongezeko / Punguzo Halisi katika Fedha Taslimu na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu	1,476	(2,561)	1,476	2,898
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	4,128	6,689	4,128	4,169
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	5,604	4,128	5,604	7,067

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha za robo, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa taarifa za fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Richard L. Makungwa (Ofisa Mtendaji Mkuu)	.... (Imesainiwa)	29 Aprili 2024
Maulid M. Tarimo (Kaimu Mkuu wa Fedha)	.... (Imesainiwa)	29 Aprili 2024
Joanitha Mashulano (Mkaguzi Mkuu wa Ndani)	.... (Imesainiwa)	29 Aprili 2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya sheria ya benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	Saini	Tarehe
1/ Francis Ramadhani (Mwenyekiti)	.... (Imesainiwa)	29 Aprili 2024
2/ Berthasia L. Patrick (Mkurugenzi)	.... (Imesainiwa)	29 Aprili 2024

MINIMUM DISCLOSURE OF CHARGES AND FEES MADE UNDER REGULATION 11

S/N.	ITEM/TRANSACTION	CHARGE/FEE
1	**Current Accounts**	
	(a) Required minimum opening balance	TZS 50,000
	(b) Monthly service fee (breakdown per customer	TZS 7,500
	(c) Cheque withdrawal over the counter	TZS 2,500 for amounts less than 5Mil otherwise 0.1% max TZS 100,000
	(d) Fees per ATM withdrawal	TZS 1,300
	(e) ATM mini statement	TZS 300
	(f) Interim statement per page	TZS 1,500
	(g) Periodic scheduled statement	0
	(h) Cheque book	TZS 500 per leaf
	(i) Dishonoured cheque	TZS 100,000
	(j) Special clearance	n/a
	(k) Counter cheque	TZS 6,000
	(l) Stop payment	TZS 40,000
	(m) Standing order (Same bank)	Free
	(n) Balance enquiry	TZS 300
	(o) New ATM card issuance	TZS 10,000
	(p) ATM card renewal or replacement (indicate costs for different card types)	TZS 10,000
	(q) Overdrawn account interest charge	20%
	(r) Unarranged overdraft	20%
	(s) Interbank transfer	TZS 10,000
	(t) Bill payments through ATM	n/a
	(u) Deposit fee	0
	(v) Other (please specify)	n/a
2	**Savings Accounts (Disclose for product specifictypes)**	
	(a) Required minimum opening balance	TZS 5,000
	(b) Monthly service fee	TZS 1,400
	(c) Interim statement	TZS 1,500
	(d) Account closure	TZS 20,000
3	**Electronic Banking**	
	(a) Internet banking monthly fee	n/a
	(b) Internet transfers	n/a
	(c) SMS banking	TZS 1700
	(d) Other	n/a
4	**Foreign Exchange Transaction**	
	(a) Purchase/sale of TCs transactions over the	n/a
	(b) Purchase of foreign cheque	n/a
	(c) Sale/purchase of cash passport	n/a
	(d) Telegraphic transfer	n/a
	(e) Telex/SWIFT	n/a
	(f) Tranfer from foreign currency denominated account to local current account (within bank and to other bank)	0
5	**Personal Loans**	
	(a) Processing/Arrangement/Appraisal fee	0.77% p.a
	(i) Personal loans	16%
	(ii) Overdrafts	20%
	(iii) Mortgage finance	n/a
	(iv) Asset finance	n/a
	(b) Unpaid loan instalment	20%
	(d) Valuation fees	n/a
	(e) Other	n/a

Deposit Rates

Fixed Deposit - TZS	3 Months	6 Months	12 Months
1 - 2 Mln	1.5%	2.0%	2.5%
2 - 10Mln	2.0%	2.5%	3.0%
10 - 50 Mln	2.5%	3.0%	3.5%
50 - 100 Mln	3.0%	3.5%	4.0%
100 - 300 Mln	3.5%	4.0%	4.5%
300 - 500 Mln	4.0%	4.5%	5.0%
500m - 1Bln	4.5%	5.0%	5.5%
Above 1 Bln	Contact Treasury		

Savings Account - TZS	Accrue on Daily Cleared balance paid Monthly
0- 50k	0.5%
50k - 1mln	1.0%
1 - 10mln	1.5%
10 - 100mln	2.0%
Over 1mln	2.5%

Base Lending Rates

	Loan Type	Base rate	
1	Short term (up to 1year)	19.5%	+/-4.5%
2	Medium term (2-4 years)	21.5%	+/-1.5%
4	Term loans (over 5 years)	19.0%	+/-4.0%

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information.

	Name	Designation	Signature	Date
1	Richard L. Makungwa	Chief Executive Officer		29 April 2024
2	Leticia Ndongole	Head of Business Development & Marketing		29 April 2024
3	Maulid M. Tarimo	Ag Head of Finance		29 April 2024

TANGAZO

KILIMANJARO CO-OPERATIVE BANK LIMITED

KCBL Together, Transforming Lives

UONYESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31/03/2024
(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo mwaka kwa sasa 31.03.2024	Robo mwaka iliyopita 31.12.2023
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	216,733	153,897
2	Salio katika benki kuu ya Tanzania	700,285	593,293
3	Uwekezaji katika amana za serikali	1,947,214	1,477,957
4	Salio katika benki nyingine na Taasisi za fedha	4,600,000	4,708,764
5	Hundi na miamala ya kushughulikiwa	-	-
6	Miamala baina ya matawi	-	-
7	Bili zilizofikiwa	-	-
8	Dhima za wateja zilizokubalika	-	-
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	-	-
10	Uwekezaji katika amana nyingine	7,046,472	7,304,528
11	Mikopo halisi iliyopo	10,002,529	8,762,374
12	Mali nyingine	533,575	161,385
13	Uwekezaji wa hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali zisizohamishika,mitambo na vifaa	2,462,297	2,659,042
16	**JUMLA YA MALI**	**27,509,105**	**25,821,239**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za benki nyingine na Taasisi za fedha	-	-
18	Amana za wateja	9,484,128	9,327,709
19	Dhamana ya malipo kwa fedha taslimu	-	-
20	Amana Maalum	-	-
21	Maagizo ya malipo /Fedha kuhamisha	13,888	-
22	Hundi na Hawala za kibenki zilizotolewa	-	-
23	limbiko la kodi na ghalama zitakazolipwa	120,376	-
24	Dhima la tozo kwaajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	-	-
25	Fedha za washirika(MIVARF Grant)	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazo lipwa baadaye	-	-
27	Dhima nyingine	239,407	185,949
28	Madeni	-	-
29	**JUMLA YA DHIMA**	**9,857,799**	**9,513,658**
30	**MALMI /(DHIMA) HALISI(16 kutoa 29)**	**17,651,306**	**16,307,581**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	26,065,896	24,987,034
32	Akiba ya mtaji		
33	Mapato yaliyobakizwa	(10,593,884)	(10,992,955)
34	Faida(hasara)ya kipindi husika	279,056	423,348
35	Akaunti nyingine za mtaji	1,900,238	1,890,154
36	Stahiki za wenye hisa chache	-	-
37	**JUIMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**17,651,306**	**16,307,581**
38	Dhima zisizo dhahiri	844,688	
39	Mikopo chechefu	421,722	301,674
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	108,640	83,916
41	Jumla ya mikopo ghafi na amana		
42	Mali nyingine chechefu		
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	64.17%	63.16%
(ii)	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	4.15%	3.41%
(iii)	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	107.09%	94.84%
(iv)	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	36.36%	33.93%
(v)	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	36.78%	34.15%
(vi)	Ongezeko la Amana	1.68%	57.46%
(vii)	Ongezeko la mali	6.54%	123.39%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO INAYOISHIA 31/03/2024
(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo mwaka ya sasa 31/03/2024	Robo Mwaka iliyopita 31.03.2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.03.2024	Limbikizo la mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.03.2023
1	Mapato yariba	671,032	283,166	671,032	283,166
2	Gharama za riba	66,048	47,538	66,048	47,538
3	**Mapato halisi ya riba(1 kutoa 2)**	**604,984**	**235,628**	**604,984.00**	**235,628**
4	Madeni viza yaliyopitwa	-	-	-	-
5	Punguzo/ongezeko la tengo katika mikopo	26,001	5,287	26,001	5,287
6	**Mapato yasiyo ya riba**	**85,032**	**76,903**	**85,032**	**76,903**
	6.1 Faida/(hasara) zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	21,179	4,404	21,179	4,404
	6.2 Ada na kamisheni	63,022	27,728	63,022	27,728
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato mengine	831	44,771	831	44,771
7	**Gharama zisizo na riba**	**371,459**	**241,411**	**371,459**	**241,411**
	7.1 Mishahara na Mafao	139,734	121,853	139,734	121,853
	7.2 Ada na kamishani	193,061	38,555	193,061	38,555
	7.3 Gharama nyingine	38,664	81,003	38,664	81,003
8	**Faida/(Hasara) ya uendeshaji**	**292,556**	**65,832**	**292,556**	**65,832**
9	**Tengo la kodi ya mapato**	**13,500**		**13,500**	
10	**Faida /(Hasara)Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**279,056**	**65,832**	**279,056**	**65,832**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa(bainisiha)**				
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**279,056**	**65,832**	**279,056**	**65,832**
13	Idadi ya Waajiriwa	24	21	24	21
14	Mapato kwa Hisa	5.35	2.37	5.35	2.37
15	**Idadi ya Matawi**	1	1	1	1
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI					
	(I) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	1.01%	0.25%	1.01%	0.25%
	(ii) Uwiano wa Faida Baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	4.74%	1.21%	4.74%	1.21%
	(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo na Riba na Mapato Ghafi	49.13%	67.05%	49.13%	67.05%
	(iv) Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	8.37%	2.25%	8.37%	2.25%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHA 31/03/2024

Robo Mwaka wa sasa	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	ziada ya kisheria	Mengineyo	Jumla
Salio la mwanzo wa Robo mwaka wa sasa	24,987,034	0	-10,569,607	88,892	0	14,506,319
Faida/(hasara) halisi baaada ya kodi ya mapato			279,056			279,056
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-					0
Miamala na wanahisa	1,078,862					1,078,862
Gawio lililolipwa						0
Ziada ya kisheria			(24,278)	24,278		0
Ziada ya kisheria						0
Ziada ya mali zisizohamishika						0
Mengineyo						0
Salio la mwisho wa robo mwaka	**26,065,896**	**-**	**(10,314,829)**	**113,170**		**15,864,237**
Robo ya Mwaka iliyopita						
Salio la mwanzo wa robo mwaka	**15,305,153**	**-**	**(10,969,520)**	**65,457**	**-**	**4,401,090**
Faida/(hasara) halisi baaada ya kodi ya mapato			423,348			**423,348**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-					**0**
Miamala na wanahisa	9,681,881					**9,681,881**
Gawio lililolipwa						**0**
Tengo la ziada ya jumla			(23,435)	23,435		**0**
Ziada ya kisheria						**0**
Mengineyo	-	-	-	-	-	**0**
Salio la mwisho wa robo mwaka	**24,987,034**	**-**	**(10,569,607)**	**88,892**	**-**	**14,506,319**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31/03/2024
(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo mwaka kwa sasa 31.03.2024	Robo mwaka iliyopita 31.12.2023
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**		
	Mapato/(Hasara) Halisi	279,056	459,363
	Marekebisho Kwa Ajili ya:	-	-
	- Badiliko katika mali isiyoshikika		63,850
	- Hasara Katika Mali	196,744	85,169
	- Badiliko halisi katika Mikopo	(1,238,709)	(1,268,727)
	- Faida/Hasara kwenye mauzo ya mali	-	-
	- Mabadiliko halisi katika amana	253,157	3,403,965
	- Mabadiliko halisi katika amana za muda mfupi zilizo afikiwa	366,820	(3,677,357)
	- Mabadiliko halisi katika dhima nyingine	53,459	(1,048,048)
	- Mabadiliko halisi katika mali nyingine	(385,691)	169,739
	- Kodi iliyolipwa	(13,500)	(30,000)
	- Mengineyo(bainisha)	(1,000)	(198,346)
	- Maslahi ya wachache	12,808	
	- Madeni na benki nyingine	37,079	
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika)kwa shughuli za uendeshaji	**(439,777)**	**(2,040,392)**
II:	**Mtiririko wa fedha kutokana na shughuli za uwekezaji:**		
	gawio lililopokelewa	-	-
	Ununuzi wa mali za kudumu	-	(593,583)
	Mapato kutokana na mauzo ya mali za kudumu	-	-
	Ununuzi wa amana zisizoshughulikiwa na mawakala	-	(6,239,986)
	Mapato kutokana na mauzo ya amana zisizoshughulikiwa na mawakala	-	-
	Mengineyo (Bainisha)	-	(46,510)
	Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uwekezaji	**-**	**(6,880,079)**
III:	**Mtiriko wa fedha kutokana na shughuli za kifedha**		
	Ulipaji wa madeni ya muda mrefu	-	-
	Mapato kutokana na utoaji wa madeni ya muda mrefu	-	-
	Mapato kutokana na utoaji wa mtaji wa hisa	1,078,862	9,681,881
	Gawio lililolipwa kwa fedha taslimu	-	-
	Mabadiliko halisi katika madeni mengine	-	
	Mengnineyo	-	-
	Fedha halisi zilizotolewa(Zilizotumika) kwa shughuli za kifedha	**1,078,862**	**9,681,881**
IV:	**Fedha taslimu na mali zinazo fanana na fedha taslimu:**		
	Ongezeko/Punguzo halisi kaitka fedha taslimu na mali	**639,085**	**761,410**
	Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwanzoni mwa robo ya mwaka.	**1,671,376**	**909,966**
	Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwishoni mwa robo ya mwaka.	**2,310,461**	**1,671,376**

JINA NA CHEO	*SAINI*	*TAREHE*
CPA. KINYAKI O. KINYAKI **MKUU WA FEDHA NA UTAWALA**		24th April 2024
GODFREY J. NG'URAH **MANEJA MKUU**		24th April 2024
CPA. APOLINARY S. KITYAMWI **MKUU WA UKAGUZI WA NDANI**		24th April 2024

Sisi,tuliotajwa hapo chini ,wajumbe wa bodi ya wakurugenzi,tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu ,tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi,na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya kimataifa vya uwasilishaji wa taarifa za fedha na matakwa ya sheria ya Benki na Taasisi za fedha ya mwaka 2006,na zinaonesha hali halisi.

JINA NA CHEO	*SAINI*	*TAREHE*
1. **Prof. GERVAS M. MACHIMU, MWENYEKITI WA BODI**		24th April 2024
2. **CPA. MWAMINI J. MUSSA, MKURUGENZI**		24th April 2024

MINIMUM DISLOSURES OF CHARGES AND FEES

TRANSACTION	DESCRIPTION	2024 VAT exclusive	2024 VAT inclusive
MAINTENANCE FEE: CURRENT ACCOUNT		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Normal Business Current account	Per month	15,000	17,700
Personal Customers	Per month	15,000	17,700
Umoja Account	Per month	13,000	15,340
Jasiri Account	Per month	5000	5,900
SAVINGS ACCOUNT			
Normal Saving Account	Per Month	2,000	2,360
Salary Account	Per Month	2,000	2,360
Msomi Account	Per Month	1,000	1,180
Mtoto Account	Per Month	Free	n/a
Mama Afrika Account	Per Month	Free	n/a
Mafao Account	Per Month	Free	n/a
Wekeza Account	Per Month	Free	n/a
Kilimo Tija Account	Per Month	1,500	1,170
CASH WITHDRAW OVER THE COUNTER	Per transaction	**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
UMOJA ACCOUNT	Per transaction	5,000	5,900
All savings account (Except those exempted from charges)	1,000 -499,999	5,000	5,900
	500,000 - 999,999	6,000	7,080
	1,000,000 -2,999,999	7,000	8,260
	3,000,000 -4,999,999	8,000	9,940
	5,000,000 & above	0.25%	0.295%
Current Account	Below 3,000,000	5000	5,900
	3,000,000 - 4,999,999	7000	8,260
	5,000,000 – above	0.2%	0.236%
ATM	**BAND**	**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
KCBL and CRDB ATMs	5,000-150,000	1,300	1,534
	155,000-400,000	2000	2,360
	405,000-600,000	2500	2,950
Other Local Banks ATM's	Per Transaction	4,000	4,720
Other Banks ATM outside the Country	Per Transaction	6,780	8,000.40
Transaction Decline at ATM Outside the country due to PIN Error	Per decline	1,000	1,180
ATM withdrawal (Customer of other Banks)	Per transaction	4,000	4,720

WAKALA

Per Transaction	VAT exclusive	VAT inclusive	Per Transaction	VAT exclusive	VAT inclusive
<1,999	254.00	299.72	300,000-399,999	5,900	6,962
2,000-2,999	350.00	413	400,000-599,000	6500	7,670
3,000-4,999	400	472	600,000-999,999	7000	8,260
5,000-6,999	750	885	1,000,000-1,999,999	7500	8,850
7,000-19,999	800	944	2,000,000-2,999,999	8000	9,440
20,000-29,999	2650	1947	3,000,000-3,999,999	9000	10,620
30,000-49,999	1800	2,124	4,000,000-6,000,000	9900	11,682
50,000 -99,000	2550	3,009	6,000,001-7,999,999	11000	12,980
100,000-199,999	3,500	4,130	8,000,000-9,999,999	13,000	15,340
200,000-299,999	4,900	5,782	10,000,000-19,999,999	15,000	17,700

TRANSACTION	DESCRIPTION	2024 VAT exclusive	2024 VAT inclusive
CHEQUE BOOK		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Cheque Book order	Per Leaf (Tzs.100 Stamp duty inclusive	700	826
Stop Payment Order	Per cheque	1.0% of the amount Min. 50,000 Max 300,000	1.18%
Stop/unblock cheque leaf	Per leaf	20,000 Max 40,000	
Stop/unblock cheque book	Per cheque book	50,000	59,000
Encashment of third-party cheque without checklist	Per cheque	5,000	5,900
Unpaid cheque for reason "refer to drawer or effects not cleared	Per page	1% min. 150,000 max 300,000	
"Uncollected cheque Book (After collection notification has been sent to a customer to collect the cheque Book)"	Per cheque book per month	6,000	7,080
INTERBANK		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Inward cheques for clearance	Per cheque	1,000	1,180
BANKERS CHEQUE		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Sale of Bankers Cheque	Per leaf	30,000	35,400
Cancellation/Repurchase	Per leaf	25,000	29,500
TRANSACTION	**DESCRIPTION**	**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
BALANCE ENQUIRY			
Over the Counter (OTC)	Per Enquiry	1000	1,180
At our ATM- KCBL Customer	Per Enquiry	350	413
Other Local Bank Customers	Per Enquiry	1,000	1,180
At the other banks ATMs within the country	Per Enquiry	500	590
At other Banks ATMs Outside the Country	Per Enquiry	1,000	1,180
Kili Mobile	Per Enquiry	500	590
At CRDB Wakala	Per Enquiry	500	590
BREAKING OF ACCOUNT CONTRACTS		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Uplifting of Fixed Deposit(FDR)	Per transaction	50% of interest paid"	50% of interest paid"+18%
Uplifting of Mama Afrika Account	Per transaction	50% of interest paid min 10,000	50% of interest paid"+18%
Uplifting of Wekeza Account	Per transaction	50% of interest paid"	50% of interest paid"+18%
Mtoto Account Cash withdrawal exceeding 4th transaction per annum	Per transaction	12,000	14,160
ACTIVATION OF DORMANT ACCOUNT		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
CURRENT ACCOUNT	Per activation	20,000	23,600
Savings Account except Mtoto A/c	Per activation	Free	n/a
Accrued Monthly/Maintenance Fee on dormant accounts with zero balance	Per activation	Free	n/a
CLOSING ACCOUNT		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Current Account	Per account	23,000	27,140
Savings Account	Per account	10,000	11,800
FUND TRANSFER		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Between KCBL Customers			
Over the counter	Own account	Free	n/a
Mobile banking	3rd party account	2,000	2,360
Mobile banking	Transfer to MNOs (Mpesa, TigoPesa, Airtel Money and Halopesa)		
	5,000-10,000	1,500	1,770
	10,001-30,000	2,600	3,068
	30,001-100,000	3,500	4,130
	100,001-200,000	4,500	5,310
	200,001-500,000	4,600	5,428
	500,001-1,000,000	6,000	7,080
	Per Transaction	1%	1.18%
GePG payments	Per Transaction	1%	1.18%
INTER BANK (OUTWARD FUND TRANSFER		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
TISS	Per Transaction	10,000	11,800
EFT	Per Transaction	10,000	11,800
INTER BANK (INWARD TRANSFER)		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
TISS	Per transaction	Free	
EFT	Per transaction	4,000	4,720
INTERNATIONAL/FOREIGN FUNDS TRANSFER		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Within East Africa Community Countries (TISS)	Per Transaction	10,000	11,800
Outward transfers to other countries	Per Transaction	Equiv. USD 50	Equiv. USD 59
Inward Foreign Funds transfer	Per Transaction	5,000	5,900
KCBL VISA CARD		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
VISA card	Per card	free	
Annual Card fee	Per card	15,000	17,700
RENEWAL OF CARD ON EXPIRY		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
VISA card	Per card	10,000	11,800
REPLACEMENT OF CARD		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
VISA card	Per card	15,000	17,700
PIN creation	Per creation	3,500	4,130
ACCOUNT STATEMENTS	**DESCRIPTION**	**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Mini statement over the counter (10 transactions)	Per Statement	3,000	3,540
Monthly statement for current Account	Per Page	1,500	1,770
All statement-All Accounts		1,500	1,770
SALARY PAYMENTS			
Manual Salary Processing	Per Entry	3,000	3,540
Bulk Salary Processing Automated	Per transaction	1,500	1,770
CASH COUNTING/DEPOSIT OF SMALL DENOMINATIONS		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
1,000 Notes	Above 1,000,000	0.2% min 2,000	0.236%
Coins	Above 100,000	0.2% min 2,000	0.236%
INFORMATION SEARCH		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
For Information Up to 12 Past Months	Per Document	50,000	59,000
For Information of 1 to 5 Past Year	Per Document	80,000	94,400
For Information of Above 5 Past years	Per Document	100,000	118,000
CCTV image retrieve for ATM per transaction	Per Document	100,000	118,000
Loan Processing Fee	Personal loans	2.1%	2.48%
	Cooperatives	2.5%	2.95%
	MSME up to 100 Mn	2.0 % min 200,000 No Max	2.36%
	SME 101mn-1Bn	2.0% Min 1,000,000 no maxi	2.36%
Lending interest rates	Co-operative Union loans	17% P.a	
	MSME Loans with Traditional Security	18% P.a	
	MSME Loans with Non-Traditional Security	23% P.a	
	Mama Afrika Loans	14% P.a	
	Personal Loan	15% P.a	
	Jasiri Group Loan	48% P.a	
Restructuring fees	MSME	1%	1.18%
Documents and Legal Charges	Per Document	100k@, Max 600,000	118K@, max 708,000
Loan Take Over by Other Banks	Personal Loan, SME& Co-operatives	3% of take Over balance	
Commitment fees	Unutilized Overdraft amount	1%	1.18%
STANDING ORDER			
Within KCBL Accounts	Per Transaction	Free	n/a
INTRODUCTION LETTER AND CERTIFICATE OF BALANCE		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Certificate of Balance	Per Item	50,000	59,000
Status Report	Per Report	50,000	59,000
Visa Recommendation	Per Item	50,000	59,000
Any other introduction	Per Item	50,000	59,000
Confirmation of customer's Bank statement requested by other banks (born by Customer)	Per Item	50,000	59,000
POSTAGE AND COURIER CHARGES		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Local Postage	Per Item		
International Postage	Per Item	Equivalent USD	
IMPORT L/Cs	Opening- Issuance commission	1% per quarter	1.18% per quarter
	Acceptance	0.5% PQ	0.59%
	Discrepancy fee	USD 100	USD 118
	Document Processing Fee	USD 100	USD 118
Amendments	General Amendments	USD 100	USD 118
	Extension Validity	0.25% per Month	0.295% per month
TIME DEPOSITS		**VAT exclusive**	**VAT inclusive**
Interest on FDR		3-5%	3.54%-5.9%

We, the undersigned have examined the above information and hereby declare that the information is true and correct to the best of our knowledge and information. NB:All charges are VAT exclusive.

	Name	Designation	Signature	Date
1	CPA. Kinyaki O. Kinyaki	HEAD OF FINANCE AND ADMINISTRATION		26th January 2024
2	Godfrey Ng'urah	GENERAL MANAGER		26th January 2024
3	CPA. Apolinary S. Kityamwi	HEAD OF INTERNAL AUDIT AND RISK		26th January 2024
	Name		***Signature***	
1.	**Prof. GERVAS M. MACHIMU,**	CHAIRMAN, BOARD OF DIRECTORS		26th January 2024
2.	**CPA. MWAMINI J. MUSSA,**	DIRECTOR		26th January 2024

ELIMU

NA DK. FELICIAN B. KILAHAMA

Hawataki ndoa, familia, wala majukumu-2

• Utetezi wao; hali ngumu, hatuna hela

TANZANIA ya leo inazo changamoto kuhusu hatima za vijana hasa wa kiume kwa maisha ya sasa na ya baadaye kutokana na kukwepa majukumu kuanzia kuwa na familia na kujiingiza kwenye mambo yanayovuruga ustawi wao, taifa na vizazi vijavyo.

Licha ya kwamba suala la mmomonyoko wa maadili limezungumzwa sana, viongozi wasifumbie macho maovu kama 'ushoga na usagaji' bali wasimame katika kweli na kukemea, laah sivyo taifa litaadhibiwa kwa kuukumbatia uovu.

Makala ya leo ni mwendelezo wa ile iliyoanza wiki iliyopita kuzungumzia vijana kukengeuka. Nianze kusema kuwa pamoja na angalizo la kutaka viongozi kusimamia maadili, vijana wa kiume wajiulize nini kimejiri hadi kujiona wanyonge kiasi cha kutopenda kuwa na mke, watoto na familia? Tena kuwa baba na mume mwema?

Maelezo kutoka kwa baadhi ya vijana hayatoshelezi, kusema hali ya maisha imekuwa ngumu siyo utetezi bali vijana wanajiweka kwenye sintofahamu kwa kukiuka kanuni ya urithi wa asili na maumbile.

Maumbile yanahitaji kila binadamu kujizatiti kwelikweli ili kukabiliana na lolote litakalotokea hasa wanapokuwa mume na mke huku mwanamume akimtia moyo mkewe kwa kupambana na magumu wakati wote bila kuchoka.

Tangu enzi za mababu hadi sasa maisha yamekuwa siyo lelemama ni pamoja na kupambana na mazingira yaliyombele yetu kwa faida ya sasa na watoto wanakaozaliwa kupitia ndoa. Sasa kizazi hiki kinaiharibu misingi ya familia kutokana na vijana wanaotakiwa kuwa baba wa familia, lakini wanajiona wanyonge hivyo kujikita zaidi kwenye maovu na kujenga tabia zinazopotosha jamii.

Tuseme nini juu ya hali hiyo isiyofaa kwa vijana wetu wa kiume kudharau wajibu wao waliopewa tangu kuumbwa kwa binadamu? Ni vyema kuomba na viongozi wa dini washiriki jukumu hilo.

Kumwomba Mungu toba na kuomboleza ili nguvu ya kimbingu irehemu vijana wetu na wabadilike kimtazamo na kifikra na kurejea kwenye uhalisia wao wa kuoa na kuitunza familia.

Mabinti na wasichana baadhi yao yanachangamkia udhaifu huo na kuwa viongozi wa familia. Kinachojiri sasa wanawake wamekuwa wajasiriamali mahiri na kutokana na mafanikio fedha, wanatafuta na kununua viwanja, wanajenga nyumba, wananunua magari na kuwekeza.

Kupitia njia hiyo wanawanasa vijana wa kiume kirahisi; hatimaye kuishi kama mume na mke hata bila kujali taratibu zinazotakiwa kufuatwa hadi kufunga ndoa.

Sasa anaoa au anayeolewa ni msichana, mwanamke au kijana wa kiume? Hapa msingi wa kanuni ya ndoa umetetereka, vijana wa kiume kulikoni?

Tuache utani, hali hiyo haipendezi hata kidogo kijana kutekwa kirahisi kwa kisingizio cha maisha kuwa magumu. Kwa nini usijiulize huyu anayeniteka, amefanyaje mpaka akafikia hali ya kunivuta nikashindwa kujitetea?

Hakuna namna, vijana wetu wa kiume rudini kwenye 'reli' na kuendesha treni bila kutetereka lah-sivyo kuna kukwama mbeleni kutokana na kutojitambua sawasawa. Mnatakiwa kuwa na malengo yenye tija na kuufahamu wajibu wenu, siyo kutoka kwenu na kuhamia nyumbani kwa wanawake au mabinti.

Kufanya hivyo ni kukiuka maadili mema na kupoteza heshima ya wanaume.

Zitafakarini njia zenu na mrejee kwenye misingi ya ndoa iliyowekwa tangu enzi za Adam na Hawa. Hata wakati huo Adam hakwenda kwa Hawa bali Hawa ndiye aliyeletwa kwa Adam ikiashiria mwanamke huachana na familia yake na kuambatana na mumewe si kinyume chake.

Sasa kinachotakiwa ni vijana kuwa makini katika kutunza na kuimarisha heshima yao ya kuitwa 'mwanamume bora' mwenye kuipenda na kuitunza familia yake. Waondokane na 'roho' za kuwa tegenezi au kupenda maisha rahisi hadi kupelekea kujidhalilisha.

Uliumbwa uwe mwanamume hivyo kaza buti songambele kama askari vitani akitetea taifa yake. Vivyohivyo, kijana mwanamume asilegee maana kufanikiwa kimaisha ni kuwa na mtazamo chanya ikiwa ni pamoja na kumcha Mwenyezi Mungu na kumwabudu.

Kwa kuwa misingi na kanuni za kuwawezesha vijana kuwa wanaume thabiti zinapindishwa kwa manufaa binafsi, kiasi kwamba wanawake wanachukua fursa na kujizatiti hivyo kuwazidi vijana wakiume suala hilo lisivumuliwe.

Ikumbukwe huko nyuma wazazi walikuwa nguzo muhimu katika kujenga uimara kwa familia za watoto wao wa kiume. Upendo ulitawala na vijana wakitii sauti za wazazi na kutambua kuwa harakati zao zinalenga kuwatakia maisha mema na yenye baraka tele , hata hivyo hali hiyo inatoweka, hivyo wazazi wabadilike wchukue jukumu hilo.

Makala hii hailaumu wala kulaumiana bali ni kuujenga uwelewa kwa vijana wetu kwamba lazima mwanamume ajivunie kuwa baba mwenye familia katika tamaduni na mila za Kiafrika.

Ikumbukwe kijana ndiye mwendelezaji wa ukoo. Yawezekana yapo makabila machache ambayo msingi wa ukoo umewekwa kwa mwanamke hasa wajomba lakini kimsingi ni kwa wanaume mwenye kurithi na kuendeleza ukoo.

Hata hivyo, nyakati hizi zinaitwa: 'kizazi cha kidijitali' hivyo masuala ya utandawazi, mitandao ya kijamii kupitia 'simujanja', kompyuta mpakato, vishikwambi na runinga vimesababisha mageuzi makubwa katika makabila mengi.

Na kwamba misingi ya awali ya kikabila na koo mbalimbali haithaminiwi tena. Vijana wengi wamezama katika matumizi ya vifaa vya kidijitali hadi kujipatia wenza au kuanza mahusiano kupitia mitandao ya kijamii na njia nyinginezo za kidijitali. Walioanzisha teknolojia hizo wanashabikia kinachoendelea barani Afrika hadi kulazimisha 'haki za binadamu' kiasi kwamba hata baadhi ya mataifa Afrika yanatunga sera na sheria zinazoshabikia 'vitendo vya uovu'.

Hii maanake nini? Ukweli ni kwamba mataifa yaliyoendelea na ambayo ni chimbuko la elimu sasa yanarejea kwa kusambaza 'uovu' kupitia kisingizio cha haki za binadamu.

Hizo ni haki gani kwa mwanamume kufunga ndoa na mume mwenzake? Kama siyo makusudi ya kupingana na mapenzi ya Mungu anayetegemeza maisha yetu ya kila siku?

Sikatai kuwepo haki za binadamu na demokrasia pamoja na uhuru wa mtu kufanya anavyotaka, lakini ikifika mahali kuwepo mipaka kati ya 'ulimwengu wa kimwili na 'kiroho'.

Mungu aliyeasili ya mema yote aendelee kuheshimiwa na kuogopwa na kila mwenye mwili. Wakati huohuo, vigezo na masharti vikizingatiwa kwa kutii na kunyenyekea mbele yake.

Roho za kuchochea uovu ili ufanyike kupitia dirisha la haki za binadamu, teknolojia za kidijitali na TEHAMA zisipewe nafasi.

Vijana wakihangaikia maisha. **PICHA: DW**

> Hii maanake nini? Ukweli ni kwamba mataifa yaliyoendelea na ambayo ni chimbuko la elimu sasa yanarejea kwa kusambaza 'uovu' kupitia kisingizio cha haki za binadamu.

UNITED BANK FOR AFRICA (TANZANIA) LIMITED

UBA

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA 31.03.2024

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na 8 ya kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 MACHI 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya 31-Mar-24	Robo Mwaka ya 31-Dec-23
	A. MALI		
1	Fedha taslimu	4,776	4,293
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	32,179	11,039
3	Uwekezaji katika amana za Serikali	88,367	77,523
4	Salio katika benki nyingine na taasisi za fedha	-	-
5	Hundi na miamala ya kushughulikiwa	-	8,476
6	Miamala baina ya matawi	-	-
7	Bili zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za wateja zilizokubalika	-	-
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	2,728	3,684
10	Uwekezaji katika amana nyingine	-	-
11	Mikopo halisi iliyopo	54,433	63,609
12	Mali nyingine	52,313	25,920
13	Uwekezaji wa hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali zisizohamishika, mitambo na vifaa	4,458	3,468
16	**JUMLA YA MALI**	**239,254**	**198,011**
	B. DHIMA		
17	Amana za benki nyingine na taasisi za fedha	-	15,519
18	Amana za wateja	154,758	133,413
19	Dhamana ya malipo kwa fedha taslimu	-	-
20	Amana maalumu	7,538	6,591
21	Maagizo ya malipo/fedha za kuhamisha	-	-
22	Hundi na hawala za kibenki zilizotolewa	-	-
23	Limbiko la kodi na gharama zitakazolipwa	1,587	-
24	Dhima la tozo kwa ajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	-	-
25	Miamala isiyoshughulikiwa baina ya matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazolipwa baadae	3,694	4,295
27	Dhima nyingine	34,803	4,734
28	Madeni	-	-
29	**JUMLA YA DHIMA**	**202,379**	**164,552**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**36,874**	**33,459**
	C. FEDHA ZA WANAHISA		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	31,420	31,420
32	Akiba ya mtaji	29,104	29,104
33	Mapato yaliyobakizwa	(37,795)	(44,719)
34	Faida (Hasara) ya kipindi husika	3,416	7,763
35	Akaunti nyingine za mtaji	10,730	9,891
36	Stahiki ya wenyehisa chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**36,874**	**33,459**
38	Dhima zisizo dhahiri	506,562	513,556
39	Mikopo chechefu	20,436	15,453
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	11,236	565
41	Mali nyingine chechefu	-	-
	D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i)	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	15%	17%
(ii)	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	37%	26%
(iii)	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	40%	51%
(iv)	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	23%	32%
(v)	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	85%	85%
(vi)	Ongezeko la amana	16%	-8%
(vii)	Ongezeko la mali	21%	-21%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA UNAOISHIA TAREHE 31 MACHI 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 31-Mar-24	Robo ya Mwaka linganishi 31-Dec-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka linganishi 31-Mar-23
1	Mapato ya riba	5,086	4,178	5,086	4,178
2	Gharama za riba	(668)	(1,345)	(668)	(1,345)
3	**Mapato halisi ya riba (1 kutoa 2)**	**4,419**	**2,833**	**4,419**	**2,833**
4	Madeni viza yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/ongezeko la tengo katika Mikopo	(110)	-	(110)	-
6	**Mapato yasiyo ya riba**:	**3,684**	**2,744**	**3,684**	**2,744**
	6.1 Faida /(Hasara) zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	2,198	876	2,198	876
	6.2 Ada na kamisheni	1,470	1,836	1,470	1,836
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato mengine	16	33	16	33
7	**Gharama zisizo za riba:**	**(4,412)**	**(4,177)**	**(4,412)**	**(4,177)**
	7.1 Mishahara na mafao	(2,049)	(2,018)	(2,049)	(2,018)
	7.2 Ada na kamisheni	(368)	(284)	(368)	(284)
	7.3 Gharama nyingine	(1,995)	(1,875)	(1,995)	(1,875)
8	**Faida /(Hasara) ya uendeshaji**	**3,582**	**1,400**	**3,582**	**1,400**
9	Tengo la kodi ya mapato	(166)	(82)	(166)	(82)
10	**Faida / (Hasara) halisi baada ya kodi ya mapato**	**3,416**	**1,318**	**3,416**	**1,318**
11	**Mapato mengine yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**3,416**	**1,318**	**3,416**	**1,318**
13	Idadi ya waajiriwa	141	136	141	136
14	Mapato kwa hisa	544	210	544	210
15	**Idadi ya matawi**	8	8	8	8
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	(i) Uwiano wa faida kabla ya kodi na wastani wa mali	6.55%	2.22%	6.55%	2.22%
	(ii) Uwiano wa faida baada ya kodi na wastani wa fedha za wanahisa	38.85%	19.93%	38.85%	19.93%
	(iii) Uwiano wa matumizi yasiyo ya riba na mapato ghafi	50.30%	60.35%	50.30%	60.35%
	(iv) Uwiano wa mapato halisi ya riba na wastani wa mali zinazozalisha	9.59%	8.09%	9.59%	8.09%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA MWAKA ULIOISHIA TAREHE 31 MACHI 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka ya sasa 31-Mar-24	Robo ya Mwaka linganishi 31-Dec-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka linganishi 31-Mar-23
I: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato/(Hasara) Halisi	**3,416**	**8,836**	**3,416**	**1,318**
Marekebisho kwa Ajili ya:		-	-	-
- Hasara Katika Mali	387	3,869	387	252
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(6,961)	5,189	(6,961)	7,649
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	6,773	(41,734)	6,773	35,198
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(10,844)	(22,396)	(10,844)	(35,296)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	29,468	365	29,468	(427)
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(14,042)	51,881	(14,042)	(4,541)
- Kodi Iliyolipwa	(166)	(1,014)	(166)	(2,538)
-Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**8,029**	**4,996**	**8,029**	**1,614**
II. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:				
Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(126)	(1,426)	(126)	(262)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(126)**	**(1,426)**	**(126)**	**(262)**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:				
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	(1,134)	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**-**	**(1,134)**	**-**	**-**
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:				
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**7,903**	**2,436**	**7,903**	**1,352**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka	16,458	14,022	16,458	22,762
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka	**24,362**	**16,458**	**24,362**	**24,113**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA TAREHE 31 MACHI 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la ziada ya jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2024							
Salio la mwanzo wa mwaka	31,420	29,104	(37,795)	10,730	-	-	33,459
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	3,416	-	-	-	3,416
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Share issued			-		-		
Salio la mwisho wa mwaka	**31,420**	**29,104**	**(34,380)**	**10,730**	**-**	**-**	**36,874**
Mwaka uliopita 2023							
Salio la mwanzo wa mwaka	31,420	29,104	(39,925)	5,097	-	-	25,696
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	7,763	-	-	-	7,763
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	(5,633)	5,633	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	-	-		-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Share issued					-		
Salio la mwisho wa mwaka	**31,420**	**29,104**	**(37,795)**	**10,730**	**-**	**-**	**33,459**

	Jina na Cheo	*Saini*	*Tarehe*
1	Gbenga Makinde **Mkurugenzi Mtendaji**	***Imesainiwa***	*29 Aprili 2024*
2	Benson Msangi **Afisa Mkuu wa Fedha**	***Imesainiwa***	*29 Aprili 2024*
3	Joseph Ringa **Mkaguzi Mkuu wa Ndani**	***Imesainiwa***	*29 Aprili 2024*

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

	Jina na Cheo	*Saini*	*Tarehe*
1	Amb.Tuvako Manongi **Mkurugenzi**	***Imesainiwa***	*29 Aprili 2024*
2	Ebele Ogbue **Mkurugenzi**	***Imesainiwa***	*29 Aprili 2024*

United bank of Africa (T) Ltds is a subsidiary of United Bank of Africa Plc, a leading Pan African bank offering universal banking to more than 13 million customers in over 1000 branches and outlets in Africa, USA, Europe & UAE.

East & South Africa
- Tanzania
- Kenya
- Congo DRC
- Mozambique
- Uganda
- Zambia

Central Africa
- Cameroon
- Gabon
- Tchad
- Congo Brazzaville

West Africa
- Ghana
- Benin
- Burkina Faso
- Cote D'Ivore (CDI)
- Liberia
- Sierra Leone
- Senegal
- Mali
- Guinea

Europe
- UK
- France

USA
- New York

United Arab Emirates
- Dubai

Mchechu: Sogezeni huduma kibenki karibu na wananchi

Na Joseph Mwendapole

MSAJILI wa Hazina, Nehemiah Mchechu, amesema benki zinapaswa kusogeza huduma karibu zaidi na wananchi huku akiipongeza benki ya NCBA kwa ubunifu wake, uwazi kwa kuwa na idadi kubwa ya wateja ambao wanafikia zaidi ya milioni 60 katika nchi zote na wanafanya biashara.

Aliyasema hayo mwishoni mwa wiki wakati benki hiyo ilipozindua rasmi programu yake mpya ya kibenki "NCBA NOW", ikileta mageuzi ya kidijitali katika urahisi wa upatikanaji wa huduma za kibenki nchini.

Alisema benki zinapaswa kuanzisha programu za kidijitali kama NCBA NOW kwa kuwa ndiyo njia pekee ya kuwa karibu na wateja wao na kuongeza kuwa wateja wote sasa watauganishwa kidijitali kupitia programu hiyo huku akieleza fahari yake kwa kuwa mteja wa benki hiyo.

Alisema uzinduzi wa programu hiyo utasaidia upatikanaji wa huduma za benki katika kila kona ya Tanzania maeneo ya mijini na vijijini.

Mkurugenzi Mtendaji wa NCBA Tanzania, Claver Serumaga, aliwashukuru wadau wote na kwamba wanajivunia matokeo chanya ya mwaka 2023.

"Ahadi yetu kwa wateja wetu ni kwamba tutaendelea kutoa huduma bora, pamoja na kuongeza uelewa na ufanisi wa wafanyakazi," alisema na kuongeza kuwa benki sasa inafungua milango katika sekta kuu mbili ikiwamo ya ujenzi na utalii.

Aidha, alisema NCBA Tanzania inajivunia kuwa ya kwanza kati ya nchi tano ambayo benki hiyo ina matawi na uzinduzi ujao ukitarajiwa kufanyika nchini Kenya, Uganda, Rwanda na Ivory Coast.

"Mikakati hii inathibitisha dhamira ya NCBA kutoa suluhisho za kibenki za kibunifu zinazovuka mipaka ya kijiografia, kuwawezesha wateja kote Afrika Mashariki na zaidi kunufaika na huduma mbalimbali za kibenki," alisema.

"Tunapokusanyika hapa leo ni muhimu kusisitiza dhamira yetu kwa kuzingatia mipango ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa (SDGs). Benki imechukua hatua mbalimbali zinazochangia moja kwa moja kufikia SDGs, kama hatua ya Mabadiliko ya Hali ya Hewa (SDG 13) kupitia upandaji wa miti. Zaidi ya hayo, juhudi zetu za kidijitali, zilizoonyeshwa na programu ya NCBA Now, kwa kupunguza matumizi ya karatasi," alisema Mkurugenzi Mtendaji wa Kundi la benki hiyo, John Gachora.

Alisema NCBA imekuwa mstari wa mbele katika biashara ya kidijitali na bidhaa kama M-Pawa, ambayo kwa sasa iko katika daraja la pili katika huduma za kukopesha zinazopatikana kwenye simu za mkononi nchini Tanzania. M-Pawa imechangia katika ukuaji wa NCBA Tanzania, kwa kusambaza mikopo zaidi ya bilioni 100 mwaka jana na kuipatia benki mapato ya takribani bilioni mbili.

Wanafunzi vyuo vikuu nchini waonyeshwa fursa za umahiri

Na Restuta James, aliyekuwa MOROGORO

MILANGO imefunguliwa kwa wanafunzi wa vyuo vikuu nchini kunufaika na mafunzo ya umahiri katika nchi za Ulaya na Marekani, kupitia programu ya kimataifa ya mafunzo kazini.

Aidha, wanafunzi waliopo katika vyuo vya kati vinavyotoa stashahada (diploma) ya kilimo na mifugo wanapewa nafasi hiyo, inayotolewa na Chama cha Ushirika cha Wajasiriamali Wahitimu wa Chuo Kikuu cha Kilimo Sokoine (SUGECO).

Akizungumza kwenye mjadala wa jiajiri uliofanyika SUA mwishoni mwa wiki, Mkurugenzi Mkuu wa SUGECO, Revocatus Kimario, alisema fursa hiyo inawahusu wanafunzi kuanzia mwaka wa pili wanaosoma kozi za sayansi ya mifugo, ranchi, dawa za mifugo, ufugaji, afya ya mifugo na kilimo kwa ujumla.

Kozi nyingine ni utalii, usimamizi wa hoteli, sayansi ya chakula na teknolojia, uhandisi mitambo, sanaa ya upishi, agronomia, kilimo cha bustani, sayansi ya mazao, sheria, usimamizi wa biashara, elimu katika sayansi, sayansi ya mazingira na uhandisi wa ujenzi.

Alisema fursa hiyo ni kwa wanachuo ambao wanaendelea na masomo na kwa wahitimu wa kozi hizo kutoka vyuo vinavyotambulika na serikali ambao watapelekwa katika nchi za Denmark, Ujerumani, Sweden, Uholanzi, Israel, Norway na Marekani kwa miezi 18.

Bank of India (Tanzania) Ltd.

Relationship beyond banking

Fully owned subsidiary of Bank of India (Public Sector Bank)

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 31 MACHI 2024
Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Mar-24	Robo Mwaka iliyopita 31-Dec-23
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	1,565	1,555
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	11,045	10,784
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	51,362	54,629
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	3,294	1,892
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	8,950	8,771
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	112,482	109,220
12	Mali Nyingine	3,855	3,774
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1,808	1,993
16	**JUMLA YA MALI**	**194,359**	**192,619**
B.	B. **DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	34,569	42,629
18	Amana za Wateja	113,319	103,758
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	24	194
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	27	26
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	3,331	3,453
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	-
27	Dhima Nyingine	882	1,275
28	Madeni	-	-
29	**JUMLA YA DHIMA**	**152,153**	**151,335**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI** *(16 kutoa 29)*	**42,207**	**41,284**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	21,500	21,500
32	Akiba ya Mtaji	3,753	3,753
33	Mapato Yaliyobakizwa	16,031	13,140
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	923	2,890
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	-	-
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**42,207**	**41,284**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	27,036	23,441
39	Mikopo Chechefu	6,605	6,524
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	1,715	1,525
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	21.72%	21.43%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	5.78%	5.89%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	77.22%	75.65%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali	57.87%	56.70%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	89.79%	89.62%
(vi)	Ongezeko la Amana	1.03%	6.76%
(vii)	Ongezeko la Mali	0.90%	6.61%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Mar-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Mar-23
1 Mapato ya Riba	4,457	4,099	4,457	4,099
2 Gharama za Riba	2,117	1,869	2,117	1,869
3 **Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**2,340**	**2,230**	**2,340**	**2,230**
4 Madeni Viza Yaliyofutwa	-	(17)	-	(17)
5 Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	190	948	190	948
6 **Mapato Yasiyo ya Riba:**	**415**	**187**	**415**	**187**
6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za	166	30	166	30
6.2 Ada na Kamisheni	249	157	249	157
6.3 Gawio	-	-	-	-
6.4 Mapato Mengine	-	-	-	-
7 **Gharama Zisizo za Riba:**	**1,548**	**1,320**	**1,548**	**1,320**
7.1 Mishahara na Mafao	766	691	766	691
7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
7.3 Gharama Nyingine	782	629	782	629
8 **Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**1,017**	**166**	**1,017**	**166**
9 Tengo la Kodi ya Mapato	94	135	94	135
10 **Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**923**	**31**	**923**	**31**
11 **Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12 **Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa robo ya**	**923**	**31**	**923**	**31**
13 Idadi ya Waajiriwa	34	34	34	34
14 Mapato kwa Hisa	172	6	172	6
15 Idadi ya Matawi	2	2	2	2
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i) Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	2.12%	0.36%	2.12%	0.36%
(ii) Wanahisa	8.93%	0.33%	8.93%	0.33%
(iii) Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	31.77%	30.80%	31.77%	30.80%
(iv) Zinazozalisha	5.43%	5.70%	5.43%	5.70%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024

	Mtaji wa Hisa	Malipo Juu ya bei ya Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Menginey (Bainisha)	Jumla
Robo mwaka ya sasa 2023							
Salio la mwanzo wa robo mwaka 01.10.2023	**21,500**	**-**	**16,718**	**2,076**	**-**	**989**	**41,284**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	923	-	-	-	923
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	(1,677)	1,677	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mikopo iliyofutwa	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo			-	-			-
Salio la mwisho wa robo mwaka 31.12.2023	**21,500**	**-**	**15,964**	**3,753**	**-**	**989**	**42,207**
Robo Mwaka iliyopita 2023							
Salio la mwanzo wa robo mwaka 01.07.2023	**21,500**	**-**	**14,394**	**2,499**	**-**	**-**	**38,393**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	2,890	-	-	-	2,890
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	(989)	-	-	989	-
Ziada ya Kisheria	-	-	423	(423)	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mikopo iliyofutwa	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa robo mwaka 30.09.2023	**21,500**	**-**	**16,718**	**2,076**	**-**	**989**	**41,284**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31-Mar-24	Robo Mwaka iliyopita 31-Dec-23	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-Mar-24	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-Mar-23
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	1,017	1,668	1,017	166
	Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
	- Hasara Katika Mali	376	1,064	376	1,119
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(2,958)	(7,038)	(2,958)	2,695
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	1,502	(2,023)	1,502	4,223
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(1,486)	2,408	(1,486)	(381)
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(684)	433	(684)	142
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	3,185	(927)	3,185	(312)
	- Kodi Iliyolipwa	(94)	(38)	(94)	(135)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za	***858***	***(4,454)***	***858***	***7,519***
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(1)	(209)	(1)	0
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	***(1)***	***(209)***	***(1)***	***0***
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	-	-	-	-
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**857**	**(4,662)**	**857**	**7,519**
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka	24,496	29,158	24,496	23,928
	Robo Mwaka	**25,353**	**24,496**	**25,353**	**31,447**

BOI (TANZANIA) LTD
DAR ES SALAAM

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 31 MACHI 2024

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita.

Jina na Cheo	Saini	Tarehe
Mr. Antaryami Sarangi Mkurugenzi Mkuu		29.04.2024
Mr. Mahadhil M.Karwani Mkuu wa Fedha		29.04.2024
Mr. Allen Richard Mkaguzi Mkuu wa Ndani		29.04.2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	Saini	Tarehe
1. Mr. Suitbert Kageuka - Mkurugenzi		29.04.2024
2. Dr. Paul Kato - Mkurugenzi		29.04.2024

HABARI DODOMA

Uhaba mbegu za alizeti chanzo utegemezi mafuta kutoka nje

Na Paul Mabeja, DODOMA

CHAMA cha Wasindikaji wa Mafuta ya Alizeti Tanzania (TASUPA), kimesema kuwa nchi imekuwa tegemezi wa mafuta ya kula kutoka nje, hali inayosababisha serikali kutumia fedha nyingi kuingiza bidhaa hiyo nchini.

Aidha, kimetaja sababu nyingine inayosababisha utegemezi huo ni upatikanaji duni wa mbegu za alizeti zenye mafuta mengi.

Mwenyekiti wa chama hicho, Ringo Iringo alibainisha hayo juzi jijini hapa wakati wa kongamano la wasindikaji wa mafuta ya kula ya alizeti nchini, wakulima, wadau wa sekta hiyo pamoja na wawakilishi toka serikalini.

Ringo alisema sababu nyingine nyingine ni kubanwa kwenye soko la mafuta ya kula kwa viwanda vya ndani kutokana na kuondolewa kwa ushuru wa forodha wa mafuta ya kula toka nje ya nchi.

"Hali hii inafanya mafuta hayo kutoka nje kuwa bei rahisi kuliko ya kwetu na kufifisha ufanisi kwenye soko la mafuta yetu. Ikumbukwe kuwa mafuta yetu bado yanazalishwa kwa gharama kubwa kuliko mafuta yazalishwayo sehemu nyingi duniani," alisema.

Aliongeza: "Kwa mfano mafuta ya alizeti yaliyosafishwa hapa Dodoma ni Sh.120,000 kwa dumu la lita 20 wakati mafuta yaliyosafishwa ya mawese toka nje ni Sh. 81,000 kwa dumu la lita 20 hapa Dodoma.

Aidha, alisema wazalishaji wa mafuta ya alizeti wanashindwa kuuza nje ya nchi kutokana na bei zao kuwa juu kupitia masoko mengi Afrika na duniani kutokana na gharama kubwa za uzalishaji nchini.

"Tunaishauri serikali irudishe ushuru wa forodha wa asilimia 25 kwa mafuta ghafi ya kula na asilimia 35 kwa mafuta yaliyosafishwa yatokayo nje ya nchi," alisema Ringo.

Alisema madhara makubwa yaliyoletwa na uondoaji wa ushuru huo ni pamoja na wasindikaji wa mafuta ya kula watumiao mali ghafi za ndani kutokufanya vizuri kibiashara kwenye soko na kushindwa kununua alizeti zilizopo kwa wakulima.

"Baadhi ya wasindikaji wamefunga viwanda au kuviuza kabisa hii imesababisha wakulima kukosa soko la zao la alizeti na kuamua mwaka huu kuacha kulima zao hilo na kuhamia kwenye mbaazi na mahindi," alisema Ringo.

Alisema kutokana na hali hiyo mwaka huu kunauwezekano wa kuwa na upungufu mkubwa wa alizeti kwani wakulima wengi bado wana alizeti ya mwaka jana na wasindikaji wanashindwa kuisindika na kuingiza mafuta sokoni kutokana na uwepo wa mafuta ya bei rahisi kutoka nje.

Wataka kutungwe sheria kumlinda mtoto wa kiume

Na Paul Mabeja, DODOMA

KUTOKANA na ongezeko la vitendo vya ukatili wa kijinsia ikiwamo ulawiti kwa watoto wa kiume nchini, serikali imeombwa kutunga sheria ya kumlinda mtoto wa kiume kama ambavyo ilifanywa kwa watoto wa kike.

Rai hiyo ilitolewa jana na wadau wa kupinga vitendo vya ukatili kwenye kongamano la kitaifa la wahitimu wa vyuo vikuu waliofadhiliwa masomo yao na Kanisa Katoliki nchini kupitia Programu ya Uongozi wa Kizazi Kijacho (NGLP).

Katibu wa NGLP, Aida Leka akiwasilisha mada ya nafasi ya mtoto wa kiume na changamoto zilizopo kwenye kongamano hilo, alisema watoto wa kiume hivi sasa wanakosa mwongozo kutoka kwa wazazi hali ambayo inasababisha wengi wao kufanyiwa vitendo vya ukatilii.

Alisema pamoja na kukosa mwongozo wa wazazi lakini hivi sasa watoto wa kiume wapo katika mazingira hatarishi zaidi kuliko wa kike, hivyo serikali haina budi kutunga sheria itakayowalinda kama ilivyofanya kwa watoto wa kike.

"Hivi sasa watoto wa kiume wanafanyiwa vitendo vya ukatili nyumbani, shule na mitaani tunaiomba serikali itunge sheria ya kumlinda mtoto wa kiume kama ambavyo ilivyofanya kwa mtoto wa kike," alisema.

Aidha, alisema wazazi pia wanapaswa kuwa mstari wa mbele kulinda watoto wao kwa kuwapa muda wa kuwasikiliza ili waweze kubaini mambo ambayo wanakuwa wakiyapitia mtaani, shuleni na hata nyumbani.

"Wazazi inabidi tubadilike ili kulinda watoto wetu wa kiume kwani hawa wakiharibiwa leo wapi tutapata maaskofu, mapadri kwani mwanaume ndiye mzalishaji wa watoto kwa mujibu wa uumbaji wa Mungu kazi ambayo mwanamke hawezi kufanya," alisema.

Kadhalika, alisema takwimu zinaonyesha kuwa idadi ya watoto wengi wa kiume wanafanyiwa vitendo vya ukatilii ndani ya nyumba zao na ndugu wa karibu.

"Niwaombe ndugu zangu kama anakuja ndugu yako kutoka kijijini usimlaze na watoto wako kama hana hela ya kulala nyumba ya wageni basi aondoke bora waseme hutaki ndugu lakini siyo kuharibiwa watoto," alisema.

Vile vile, aliwataka wazazi kuwajengea uwezo watoto wao wa kujiamini na kufanya kazi ili kuondokana na tabia ya tamaa ya kupata fedha za haraka na kujikuta wakiangukia kwenye vitendo vya ushoga na panya road.

Askofu Mkuu wa Kanisa la Free Pentecostal Tanzania, Steven Mulenga (kushoto), akishirikiana na wachungaji wa kanisa hilo kumfanyia maombi Mkuu wa Mkoa wa Dodoma, Rosemary Senyemule (aliyepiga magoti), baada ya kumalizika kwa ibada maalumu ya uwekaji wa jiwe la msingi la ujenzi iliyofanyika Mtaa wa Chamwino, Dodoma jana. **PICHA: PETER MKWAVILA**

Diwani awaonya wananchi kuhusu madalali wa kisiasa

Na Thobias Mwanakatwe, SINGIDA

DIWANI wa Kata ya Kindai, Manispaa ya Singida, Omary Kinyeto, amewataka wananchi wa kata hiyo kujiepusha na madalali wa kisiasa wanaowarubuni kwa kuwachafua viongozi waliopo madarakani ili wasiwachague katika chaguzi zijazo.

Aliyasema hayo juzi wakati akizungumza na wananchi wa kata hiyo katika mkutano wa hadhara ambao aliutumia kuelezea utekelezaji wa Ilani ya Chama Cha Mapinduzi (CCM).

Kinyeto alisema endapo wakirubuniwa na madalali hao itasababisha kuchagua viongozi ambao hawawezi kutatua changamoto zao kwa kipindi cha miaka mitano.

Alisema ni muhimu kwa wananchi kuchagua viongozi ambao watasaidia kuleta maendeleo katika kata yao na siyo kuchangua viongozi ambao wanajali maslahi yao binafsi na familia zao.

Aidha, Kinyeto aliishukuru serikali kwa kuendelea kutatua changamoto mbalimbali zinazowakabili wananchi kwa kutekeleza miradi ya maendeleo ambayo inasaidia wananchi kupata huduma za kijamii katika maeneo yao.

Kuhusu suala la barabara, alisema serikali inaendelea kutenga fedha za kujenga na kukarabati barabara za kata hiyo, ili ziweze kupitika muda wote.

Kinyeto alisema endapo barabara zitapitika muda wote itarahisisha usafirishaji wa bidhaa na wananchi kuweza kufuata huduma za kijamii kwa urahisi.

Diwani huyo aliongeza kuwa katika kata hiyo serikali inatarajia kujenga barabara kwa kiwango cha lami na hivyo wananchi waendelee kutoa ushirikiano pale wanapohitajika.

Kuhusu elimu, Kinyeto alisema serikali imetoa fedha nyingi kwa ajili ya kuboresha miundombinu ya elimu kwa kujenga madarasa katika shule ambazo zilikuwa na upungufu wa madarasa katika Kata ya Kindai.

Hivyo, aliwataka wazazi na walezi kuhakikisha wanawapeleka watoto wao kupata elimu, akisema ni haki yao ya msingi.

Aidha alitoa msaada wa viti 207 na sahani 660 kwa Kata ya Kindai kwa ajili ya kusaidia shughuli mbalimbali za kijamii pale zinapojitokeza ili wananchi kuepuka gharama za kukodi vifaa hivyo.

BANK OF AFRICA
BMCE GROUP

TAARIFA YA FEDHA YA BENKI ILIYOCHAPISHWA 31 MACHI 2024

Kwa mujibu wa kifungu na 32(3) cha sheria ya benki na taasisi za fedha ya mwaka 2006

WARAKA WA MIZANIA KWA ROBO/MWAKA INAYOISHIA TAREHE 31.03.2024

		Robo Mwaka sasa Tarehe 31.03.2024	Robo Mwaka Linganishi Tarehe 31.12.2023
A	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	19,290	18,679
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	40,498	48,838
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	126,282	123,731
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	27,928	26,230
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	13,351	15,527
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	31,810	56,591
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	417,173	424,701
11	Mikopo Halisi Iliyopo	-	-
12	Mali Nyingine	22,788	20,926
13	Uwekezaji wa Hisa	1,839	1,839
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Haki ya matumizi ya mali	6,137	6,767
16	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	6,514	5,906
17	**JUMLA YA MALI**	**713,610**	**749,735**
B	**DHIMA**		
18	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	64,584	30,357
19	Amana za Wateja	434,704	504,111
20	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
21	Amana Maalumu	71,245	77,451
22	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
23	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	34	37
24	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	1,205	1,347
25	Madeni ya kukodisha	7,176	7,279
26	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
27	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
28	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	3,980	4,298
29	Dhima Nyingine	18,838	16,738
30	Madeni	10,860	10,860
31	**JUMLA YA DHIMA**	**612,626**	**652,478**
32	**MALI/(DHIMA) HALISI (17 kutoa 31)**	**100,984**	**97,257**
C	**FEDHA ZA WANAHISA**		
33	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	50,500	50,500
34	Akiba ya Mtaji	22,242	22,242
35	Mapato Yaliyobakizwa	22,830	11,797
36	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	5,079	11,033
37	Akaunti Nyingine za Mtaji	-	-
38	Tengo la ongezeko la thamani	333	1,685
39	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
40	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**100,984**	**97,257**
41	Dhima Zisizo Dhahiri	114,272	126,064
42	Mikopo Chechefu	5,538	6,170
43	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	12,662	12,651
44	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
i	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	14.2%	13.0%
ii	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	1.29%	1.41%
iii	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	85.0%	75.2%
iv	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	58.5%	56.6%
v	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	86.4%	86.3%
vi	Ongezeko la Amana	-13.0%	2.8%
vii	Ongezeko la Mali	-4.8%	-3.3%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 31.03.2024

		Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ongezeko la thamani	JUMLA
I:	**Mwaka wa sasa 2024**					
	Salio la mwanzo wa mwaka	**50,500**	**22,242**	**22,830**	**1,685**	**97,257**
	Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	5,079	-	5,079
	Faida / (Hasara) ya mabadiliko ya thamani	-	-	-	(1,352)	(1,352)
	Salio la mpaka 31.03.2024	**50,500**	**22,242**	**27,909**	**333**	**100,984**
II:	**Mwaka Uliopita 2023**					-
	Salio la mwanzo wa mwaka 2023	50,500	22,242	11,797	6,425	90,964
	Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	11,033	-	11,033
	Faida / (Hasara) ya mabadiliko ya thamani	-	-	-	(4,740)	(4,740)
	Salio la mwisho wa mwaka 2023	**50,500**	**22,242**	**22,830**	**1,685**	**97,257**

Name and Title	Signature	Date
Wasia Mushi (Kaimu Mkurugenzi Mkuu)	....	30 Aprili 2024
Derick Lugemala (Mkuu wa Fedha)	....	30 Aprili 2024
Alex Kibiki (Mkaguzi Mkuu wa Ndani)	....	30 Aprili 2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Name and Title	Signature	Date
Nehemia Mchechu (Mwenyekiti)	....	30 Aprili 2024
Moremi Marwa (Mkurugenzi)	....	30 Aprili 2024

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO/MWAKA INAYOISHIA TAREHE 31.03.2024

		Robo ya Mwaka ya sasa iliyoisha 31.03.2024	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.03.2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.03.2024	Limbikizo Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.03.2023
1	Mapato ya Riba	17,675	15,961	17,675	15,961
2	Gharama za Riba	(7,524)	(7,284)	(7,524)	(7,284)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**10,151**	**8,677**	**10,151**	**8,677**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	1,777	132	1,777	132
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**6,538**	**7,222**	**6,538**	**7,222**
6.1	Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	3,607	804	3,607	804
6.2	Ada na Kamisheni	2,748	3,090	2,748	3,090
6.3	Gawio	-	-	-	-
6.4	Mapato Mengine	183	3,328	183	3,328
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(10,886)**	**(10,865)**	**(10,886)**	**(10,865)**
7.1	Mishahara na Mafao	(4,748)	(4,663)	(4,748)	(4,663)
7.2	Ada na Kamisheni	(637)	(665)	(637)	(665)
7.3	Gharama Nyingine	(5,501)	(5,537)	(5,501)	(5,537)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**7,580**	**5,166**	**7,580**	**5,166**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(2,501)	(1,705)	(2,501)	(1,705)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**5,079**	**3,461**	**5,079**	**3,461**
11	Idadi ya Waajiriwa	281	297	281	297
12	Mapato kwa Hisa	402,282	374,004	402,282	374,004
	Idadi ya Matawi	17	19	17	19
13					
14	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI**				
15	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	2.7%	0.9%	0.7%	1.0%
	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	21.1%	7.0%	5.0%	5.9%
	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	63.8%	68.3%	63.8%	68.3%
	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	6.6%	6.3%	1.6%	5.8%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 31.03.2024

		Robo Mwaka ya sasa 31.03.2024	Robo Mwaka iliyopita 31.12.2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31.03.2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31.03.2023
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/(Hasara) Halisi	7,580	16,139	7,580	5,166
	Marekebisho kwa Ajili ya:				-
	- Hasara Katika Mali	1,640	(5,571)	1,640	1,779
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	-	-	-	-
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	7,181	(5,166)	7,181	6,490
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(75,612)	16,083	(75,612)	(2,286)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	39	(2,639)	39	(104)
	- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(1,862)	(809)	(1,862)	(1,933)
	- Kodi Iliyolipwa	(1,144)	(3,274)	(1,144)	(348)
	-Kiwango cha chini cha tengo la ziada	1,122	(5,888)	1,122	(9,740)
	Fedha Halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(61,055)**	**8,875**	**(61,055)**	**(976)**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	33	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(1,987)	(3,726)	(1,987)	(1,340)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	251	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	(3,108)	(51,669)	(3,108)	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	74,004	-	1,867
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(5,095)**	**18,893**	**(5,095)**	**527**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	0.00	(815)	0.00	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**0**	**(815)**	**0**	-
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	(66,151)	26,953	(66,151)	(449)
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	102,529	75,576	102,529	153,261
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	36,378	102,529	36,378	152,812

Unahitaji kutoa au kuweka pesa?

Tembelea wakala wetu walio karibu yako upate huduma zetu kwa haraka.

Shule binafsi zatakiwa kutumia mtaala mpya

Na Rahma Suleiman,
ZANZIBAR

MKURUGENZI Idara ya Elimu ya Maandalizi na Msingi, Fatma Mode Ramadhani, amewataka wamiliki wa shule binafsi kutumia mtaala mpya uliotolewa na Wizara ya Elimu ili kuhakikisha watoto wote Zanzibar wanafundishwa kupitia mtaala mmoja wa elimu.

Akizungumza jana na wanachama wa Jumuiya ya Shule Binafsi Zanzibar (ZASP), katika uchaguzi mkuu wa mwaka wa jumuiya hiyo visiwani humo, alisema kufanya hivyo kutawasaidia wanafunzi hao kujifunza mambo mbalimbali ya nchi yao ambayo yamo katika mtaala huo.

"Mtaala huu utawasaidia watoto kujua historia ya nchi yao pamoja na kuujua utamaduni silka na lugha yao," alisema.

Aidha, aliwataka wanachama wa jumuiya hiyo kuchagua viongozi bora na imara watakaowakilisha vyema katika kusimamia malengo ya jumuiya hiyo.

Akizungumzia maadili, aliwataka wamiliki hao kupunguza muda wa hafla za mahafali na kupunguza kuwashirikisha wanafunzi katika sanaa na burudani hasa za kisasa badala yake kuitumia siku hiyo kuonesha taaluma waliyoipata wanafunzi.

"Siku za mahafali wazazi wanahitaji na kutamani kuona nini watoto wao wamepata kuhusu elimu ndani ya mwaka mzima wakiwa shule na sio wanafunzi kuwafundisha kucheza miziki ambayo haina manufaa kwao," alisema.

Mwenyekiti wa ZASP, Kaithar Muhammed Said, alisema lengo kuu la kuanzishwa kwa jumuiya hiyo ni kuimarisha na kuboresha kiwango cha elimu kwa wanafunzi wa shule binafsi za Zanzibar ikiwa ni hatua ya kuunga mkono juhudi za Wizara ya Elimu kwa kupitia ushirikiano kati ya shule binafsi na taasisi nyingine za kitaifa na kimataifa.

"Jumuiya hii ni kwa ajili ya kukuza mashirikiano kati ya shule zetu na kuwa kiungo madhubuti cha mawasiliano kati ya wanachama na Wizara ya Elimu na itaisaidia kuzisimamia shule binafsi kuhakikisha wanafata mtaala wa wizara ya elimu," alisema.

Aidha, Mwenyekiti huyo kwa niaba ya viongozi wenziwe waliochaguliwa, wameahidi kufanya kazi kwa uaminifu na ushirikiano na wanachama ili kufikia malengo ya kuanzishwa kwa jumuiya hiyo.

'Misaada vifaa kujihifadhi wanafunzi wa kike hulinda afya'

Na Mwandishi Wetu

MKUU Wilaya ya Magharibi 'B' Unguja, Hamida Mussa Khamis, amesema ugawaji wa nguo za stara kwa watoto wa kike utasaidia kuimarisha afya na usalama wao.

Hamida alisema hayo mwishoni mwa wiki kwenye hafla ya uzinduzi wa ugawaji wa taula za kike, iliyokuwa miongoni mwa shamrashamra za maadhimisho ya miaka 60 ya Muungano.

Alisema hatua hiyo pamoja na mambo mengine, pia itasaidia kuhamasisha wanafunzi hao kuendelea kusoma vizuri.

Hamida alisema baadhi ya wanafunzi wa kike wanapokuwa katika siku zoa za hedhi hushindwa kwenda shule kutokana na sababu mbalimbali ikiwamo kuogopa fedheha na kupitia hatua hiyo itawawezesha kupata stara na kuendelea vyema na masomo yao.

Aidha, alisema watoto hao hutumia muda mwingi shule hali inayowasababisha kuwa na nguo za kutosha za stara ili kujihifadhi na kuendelea vyema na masomo yao ili kupata taifa bora.

"Baadhi ya familia zimekuwa na uwezo mdogo wa kuwapatia watoto wao bidhaa bora na zilizo salama kwa ajili ya kujisitiri wanapokuwa katika mzunguko wao, hivyo misaada kama hii itasaidia kuendeleza juhudi za serikali kuweka ustawi mzuri wa watoto ili kufikia mafanikio ya kielimu," alisema.

Mkuu wa wilaya huyo aliishukuru Taasisi ya Asma Mwinyi Foundation kwa maono yake ya kuwasaidia bidhaa hizo kwasababu ndani ya wilaya hiyo kuna uhitaji mkubwa wa taulo za kike, hivyo alitumia fursa hiyo kuwataka wadau na watu wengine wenye uwezo nao kujitokeza kuwasaidia watoto wa kike.

Mwenyekiti wa Taasisi ya Asma Mwinyi Foundation, Asma Ali Mwinyi, alisema wameamua kufanya hivyo kutokana na kubaini uhitaji mkubwa uliopo kwa wanafunzi hao katika kupata bidhaa hizo.

Naye Mkurugenzi wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia na Watoto, Siti Abass Ali, aliishukuru taasisi hiyo kwa mchango wake wa kuliangalia kundi hilo kwa kuwa lina mahitaji zaidi kuliko watoto wa kiume.

Mkurugenzi Siti aliwataka wanafunzi kujilinda dhidi ya vitendo vya udhalilishaji ili kuepuka vishawishi kutokana na vitendo hivyo kuendelea kufanyika ndani ya jamii.

Wanafunzi waliopatiwa msaada huo walipongeza hatua hiyo ambayo itasaidia kuweka ustawi mzuri wa afya zao.

Wanafunzi wapatao 2000 wa shule 18 za sekondari za Wilaya ya Magharib 'B' zikiwamo Abeid Amani Karume, Kinuni, Bwefum, Magufuli, Maungani, Fuoni, Mwanakwerekwe wamekabidhiwa taulo hizo kwa ufadhili wa Benki ya Watu wa Zanzibar (PBZ).

BANK OF AFRICA
BMCE GROUP

TAARIFA FUPI YA GHARAMA ZA HUDUMA ZETU.

TYPE OF CHARGE	PRODUCT	CHARGES: TZS	CHARGES: FCY
Opening Balance	Corporate Current Account	250,000	500
	SME Current Account	100,000	100
	Personal Current Account	100,000	50
	Faidika Savings Account	15,000	15
	Smart Junior Investor Account	50,000	USD 50/ GBP 20/ EUR 15
Minimum Operating Balance	Corporate Current Account	100,000	250
	SME Current Account	50,000	50
	Personal Current Account	5,000	5
	Faidika Savings Account	10,000	10
	Smart Junior Investor Account	25,000	Equivalent to TZS
	Penalty Below Minimum balance	12,000	Equivalent to TZS
Minimum Interest Earning Balance	Faidika Savings Account	1,200,000	1,200
	Smart Junior Investor Account	1,200,000	1,200
Ledger Fee	Corporate Current Account	30,000	Equivalent to TZS
	SME Current Account	15,300	15
	Personal Current Account	10,300	10
	Faidika Savings Account	1,800	Equivalent to TZS
	Smart Junior Investor Account	nil	nil
Withdrawal Charges Over the Counter	For Corporate & SME		
	< 15 Million	2,500	1.2% of the amount min 5
	> 15 Million	1% of the amount max 50,000	
	For Individuals		
	< 10 Million	8,000	1% of the amount min 5
	> 10 Million	0.12% of the amount max 50,000	
Cheques	**For Corporate & SME**		
	< 15 Million	2,500	1.2% of the amount min 5
	> 15 Million	1% of the amount max 50,000	
	For Individuals		
	< 3 Million	8,000	1% of the amount min 5
	> 3 Million	0.12% of the amount max 50,000	
Statements	Account Statements on Banking Hall per month	2,000 per page max 100,000	Equivalent to TZS
	E-Statements (Daily, weekly, Monthly, Quarterly)	Free	Free
Standing Order	To other Banks	5,000+ TISS Charges total 15,000	15
	Within the Bank	5,000	5
Telegraphic Transfers	TISS (Incoming transfers)	Free	Free
	TISS (Outgoing transfers)	10,000	Equivalent to TZS
	Outward TT- Customer	Equivalent to FCY	$ 54 via Internet Banking, $ 60 without Internet Banking
Other Charges	Account Closure	50,000	50
	Dormant Account Activation	Free	Free
TRADE SOLUTIONS			
Letters of Credit	**Import LC:**		
	Opening L/C	Equivalent to FCY	1% pq min 250
	Swift Charges	Equivalent to FCY	60
	L/C acceptance	Equivalent to FCY	0.10%
	Export LC:		
	Confirmation charge - unsecured	Equivalent to FCY	1.2% min 300 per qtr
	Document verification	Equivalent to FCY	150
	Amendments	Equivalent to FCY	120 flat fee
Bonds and Guarantees	Bid Bond	Unsecured 3.6%; Secured 3%; Cash cover 0.6% per qtr	Equivalent to TZS
	Performance bonds	Secured 3%; Full cash cover 0.6% per qtr	Equivalent to TZS
	Advance payment	Secured 3%; Full cash cover 0.6% per qtr	Equivalent to TZS
	Other guarantees	Secured 3%; Full cash cover 0.6% per qtr	Equivalent to TZS
DIGITAL BANKING			
Internet Banking	Subscription	Free	Free
	Maintanance Fee	Free	Free
	E-Statements	Free	Free
	Outward TT	Equivalent to FCY	$54
Mobile Banking	Subscription	Free	n/a
	Maintanance Fee	Free	n/a
	Balance Enquiry	200	n/a
	Mini-Statement	300	n/a
	Full- Statement	500	n/a
	Fund transfer to other Banks	10,000	n/a
	Fund transfer to other accounts within BOA	450	n/a
	Bank to wallet	1,000 - 49,999 = 2,500 50,000 - 99,999 = 3,000 100,000 - 199,999 = 3,500 200,000 - 499,999 = 5,500 500,000 - 1,000,000 = 7,500 Above 1,000,000 = 8,500	n/a
	Wallet to Bank	nil	n/a
	Forex Rate request	300	n/a
	Utility Bills Payment	Free	n/a
	Airtime Purchase	Free	n/a
	SMS Alert	2500 per Month	n/a

TYPE OF CHARGE	PRODUCT	SESAME MAUVE (PURPLE)	SESAME MAUVE (PURPLE)	VISA ELITE	VISA GREEN
Cards	Joining Fees	0	0	0	6000
	Card Replacement	24000	24000	25000	6000
	PIN Re-issue	7500	7500	7500	6000
	Block card by Bank	2500	2500	2000	2000
	ATM Cash withdrawal us-on-us	1300	1300	1500	1500
	ATM Cash withdrawal Domestic us-on-them	1000-99999=1500 100000-400000=1700	1000-99999=1500 100000-400000=1700	3000	3000
	ATM Balance enquiry us-on-us	400	400	300	300
	ATM Balance enquiry Domestic us-on-them	400	400	600	600
	Cash advance us-on-us	300	300	300	300
	Cash advance Domestic us-on-them	1500	1500	1500	1500
	Mini statement us-on-us	400	400	600	600
	Mini statement BOA network	400	400	1800	1800
	Failed transactions (Insufficient funds)	900	900	-	-

TYPE OF CHARGE	PRODUCT	CHARGES: TZS	CHARGES: FCY
Loans	Loan Application Fee	0.12% of the principal amount minimum TZS 150,000	Equivalent to TZS
	Base/Prime Lending rate	17%	8%

TANGAZO

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK

a bank with integrity

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK PLC

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya /Mwaka wa sasa Mar-24	Robo Mwaka ya /Mwaka Uliopita Dec-23
A.	MALI		
1	Fedha Taslimu	6,118	8,480
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	14,178	16,653
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	50,861	52,856
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	14,047	15,271
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	83	91
6	Miamala Baina ya Matawi	21	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	15,356	7,524
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	140,017	134,261
12	Mali Nyingine	6,867	6,515
13	Uwekezaji wa Hisa	539	539
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	13,300	13,600
16	**JUMLA YA MALI**	**261,388**	**255,789**
B. DHIMA			
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	-	-
18	Amana za Wateja	208,233	207,397
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	7	-
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	4,559	728
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baada	9	-
27	Dhima Nyingine	10,040	11,915
28	Madeni	4,200	4,511
29	**JUMLA YA DHIMA**	**227,047**	**224,551**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)**	**34,341**	**31,238**
C.	FEDHA ZA WANAHISA		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	23,555	23,555
32	Akiba ya Mtaji	5,423	5,423
33	Mapato Yaliyobakizwa	3,435	(4,195)
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	3,104	7,630
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	(1,175)	(1,175)
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**34,341**	**31,238**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	4,071	4,490
39	Mikopo Chechefu	13,963	11,593
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	3,864	3,749
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	13%	12%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	9%	8%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	69%	67%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	55%	54%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	79%	82%
(vi)	Ongezeko la Amana	1%	12%
(vii)	Ongezeko la Mali	2%	15%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 31-03-2024	Robo ya mwaka Linganishi mwaka uliopita 31-03-2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31-03-2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 31-03-2023
1	Mapato ya Riba	7,676	5,857	7,676	5,857
2	Gharama za Riba	(1,745)	(1,751)	(1,745)	(1,751)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**5,930**	**4,105**	**5,930**	**4,105**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	**(248)**	(639)	**(248)**	(639)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**1,792**	**1,932**	**1,792**	**1,932**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	682	400	682	400
	6.2 Ada na Kamisheni	910	1,293	910	1,293
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato Mengine	200	239	200	239
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(4,371)**	**(3,884)**	**(4,371)**	**(3,884)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(2,349)	(2,167)	(2,349)	(2,167)
	7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
	7.3 Gharama Nyingine	(2,022)	(1,717)	(2,022)	(1,717)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**3,104**	**1,514**	**3,104**	**1,514**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	-	-	-	-
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**3,104**	**1,514**	**3,104**	**1,514**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**3,104**	**1,514**	**3,104**	**1,514**
13	Idadi ya Waajiriwa	184	169	184	169
14	Mapato kwa Hisa	0	0	0	-
15	**Idadi ya Matawi**	**13**	**11**	**13**	**11**
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	1%	1%	1%	1%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	9%	6%	6%	6%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	46%	50%	50%	50%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	12%	9%	9%	9%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 31/12/2024	Robo iliyopita 31/12/2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 31/03/2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 31/03/2023
I:	Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za				
	Mapato/(Hasara) Halisi	3,104	8,572	3,104	1,514
	Marekebisho kwa Ajili ya:				
	- Hasara Katika Mali	371	2,466	371	762
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(5,756)	(19,223)	(5,756)	3,793
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	836	22,818	836	659
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi				
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	1,956	583	1,956	2,419
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(344)	649	(344)	(2,240)
	- Kodi Iliyolipwa	(1,223)	(349)	(1,223)	(262)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(1,056)**	**15,517**	**(1,056)**	**6,644**
II:	**Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(459)	(2,486)	(459)	(278)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na	-	(9,648)	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana	-	-	-	7,301
	Mengineyo (bainisha)	(5,838)	3,718	(5,838)	(5,784)
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(6,297)**	**(8,416)**	**(6,297)**	**1,239**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	(284)	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	(311)	99	(311)	2
	Mengineyo (bainisha)	-	(5,744)	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**(311)**	**(5,929)**	**(311)**	**2**
IV:	**Taslimu:**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na	**(7,664)**	**1,171**	**(7,664)**	**7,885**
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	37,962	36,791	37,962	37,112
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**30,298**	**37,962**	**30,298**	**44,997**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA MACHI 2024
(Kiasi kwa shilingi millioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa (2024)							
Salio la mwanzo wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**3,435**	**5,423**	**-**	**(440)**	**31,238**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	**3,104**	-	-	-	**3,104**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-			-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**6,539**	**5,423**	**-**	**(440)**	**34,341**
Mwaka Uliopita (2023)							
Salio la mwanzo wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**(1,498)**	**2,726**	**-**	**1,140**	**25,188**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	**7,630**	-	-	-	**7,630**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	**(2,696)**	**2,696**	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-			-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	**(1,580)**	**(1,580)**
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**3,435**	**5,423**	**-**	**(440)**	**31,238**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA MACH 2023

Katika kuanda taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka ya/mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

Jina na Cheo

Respige O. Kimati
(Ofisa Mtendaji Mkuu)

Vitalis Michael
(Mkuu Idara Ya Fedha)

Crispin Paul K.
(Mkaguzi Mkuu wa Ndani)
Imesainiwa: 25.04.2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina

1.Gasper Casmir Njuu - Mwenyekiti wa Bodi

2. Uphoo Swai-Mjumbe wa Bodi
Imesainiwa: 25.04.2024

HABARI KIMATAIFA

Ukraine yakabiliwa na hali mbaya

KYIV, Ukraine

KAMANDA mkuu wa Jeshi la Ukraine, Oleksandr Syrskyi, amesema hali kwenye mstari wa mbele imekuwa mbaya zaidi kutokana na mashambulizi mengi ya Russia, akibainisha kuwa vikosi vya Ukraine vimejiondoa kwenye maeneo kadhaa ya mashariki mwa Donetsk.

Ilielezwa kuwa Russia inajaribu kuchukua fursa ya uwezo wake wa kijeshi kabla ya vikosi vya Ukraine kupata vifaa vinavyohitajika vya silaha mpya za Marekani, ambayo wiki iliyopita ilikubali kutoa msaada wa kijeshi wenye thamani ya dola bilioni 61 zaidi ya Sh. trilioni 157 kwa Ukraine.

Hata hivyo, kwa mujibu wa shirika la habari la Korea Kaskazini (KCNA) lilionukuu taarifa ya wizara ya ulinzi ya nchi hiyo jana, taifa hilo liliikosoa Marekani kwa kusambaza makombora ya masafa marefu kwa Ukraine.

Mkurugenzi wa idara ya mambo ya nje kuhusu masuala ya kijeshi katika wizara ya ulinzi wa kitaifa ya Korea Kaskazini, alinukuliwa katika taarifa akisema kuwa Marekani imesambaza kisiri makombora hayo kwa Ukraine na kuzua wasiwasi katika jamii ya kimataifa.

Rais Samia Suluhu Hassan akiwa na viongozi mbalimbali kwenye mkutano wa wakuu wa nchi za Afrika wenye lengo la kujadili masuala ya maendeleo yatakayozingatiwa kwenye mzunguko wa 21 wa Mfuko Maalum wa Benki ya Dunia (IDA) ambao unatoa mikopo nafuu na misaada kwa nchi zinazoendelea, mkutano huo ulifanyika Kenya, jana. **PICHA IKULU**

Viongozi wa Afrika wakutana Kenya

NAIROBI, Kenya

VIONGOZI kadhaa wa nchi za Afrika wamekusanyika Nairobi, nchini Kenya katika mkutano wa kilele wa Jumuiya ya Maendeleo ya Kimataifa ya Benki ya Dunia (IDA21).

Mkutano huo wa kilele wa siku mbili unalenga kushughulikia changamoto za maendeleo katika bara la Afrika na kufanya kazi kuelekea kujenga uchumi wenye mafanikio, jumuishi na endelevu.

Inaelezwa kuwa IDA ni sehemu ya Benki ya Dunia inayosaidia nchi 75 maskini zaidi duniani, 39 zikiwamo bara la Afrika.

Miongoni mwa marais wanaohudhuria mkutano huo ni pamoja na Samia Suluhu Hassan Tanzania, Andry Rajoelina Madagascar, Julius Maada Bio Sierra Leone, Lazarus Chakwera Malawi na Hassan Sheikh Mohamud wa Somalia.

Wengine ni pamoja na Évariste Ndayishimiye wa Burundi, Mohamed Ould Ghazouani wa Mauritania na Azali Assoumani wa Comoro.

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK
a bank with integrity

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK PLC

MINIMUM DISCLOSER OF CHARGES AND TARIFFS

s/n	Tariff	Current a/c Business - Sole	Community Current	Current A/C Personal	Call Account	Savings Accounts Business	Savings Diocese,	Savings Account Personal	Bishop Account	Intergrity Account	Student Account	Joint/ Wanandoa A/C	Mwana Account	Wajasiriamali Account	Forex Account	Salary Account	Vicoba/Informal Group A/C	Priest Account	Nun Account	Pensiners Savings Account
s/n	**Tariff**																			
1	Minimum account opening amount	100,000	20,000	50,000	5,000,000	50,000	20,000	15,000	50,000	50,000	5,000	30,000	15,000	16,000	$/€/£ 100	zero	20,000	20,000	20,000	20,000
2	Minimum operating balance	50,000	10,000	20,000	5,000,000	20,000	10,000	10,000	50,000	50,000	zero	10,000	5,000	10,000	$/€/£ 100	zero	10,000	10,000	10,000	5,000
3	Interest rate payable below 5m	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	0.5%	n/a	up to 2%	0.5%	0.5%	0.5%	0.5%	n/a	n/a	0.50%	n/a	n/a	n/a
4	Interest rate payable above 5m	n/a	n/a	n/a	up to 4%	n/a	n/a	2.0%	n/a	up to 5%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	n/a	n/a	1.00%	n/a	n/a	n/a
5	Interest minimum earning balance	n/a	n/a	n/a	5,000,000	n/a	n/a	100,000	n/a	500,000	100,000	100,000	100,000	100,000	n/a	n/a	100,000	n/a	n/a	n/a
6	Monthly maintanance fee	18,000	free	12,000	free	5,000	free	3,000	free	free	free	3,000	free	3,000	$/€/£ 10	1,500	free	free	free	free
7(a)	Deposit fee (Notes)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
7(b)	Deposit fee(Coins)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
8	Teller withdraw fee below 5m	6,000	free	5,000	5,000	5,000	Free	4,000	free	3,000	free	5,000	3,000	3,000	0.1% min $/€/£ 2 max 50	3000	free	3,000	3,000	free
9	Teller withdraw fee above 5m - 20m	8,000	free	7,000	7,000	7,000	free	6,000	free	3,000	free	7,000	5,000	5,000		5000	free	3,000	3,000	free
10	Teller withdraw fee above 20m	0.12% max 100,000	free	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	free	0.12% max 100,000	free	3,000	free	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000		0.12% max 100,000	free	3000	3000	free
11	Teller B/E	500	500	500	free	500	500	500	500	500	free	500	500	500	500	500	500	500	500	500
12	Monthly statement	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
13	Adhock statement	1,500 per page	1,500	1,500	free	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	$/€/£ 1.5	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	Other charges																			
14	Certificate of Balance	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	free	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
15	Confirmation to Auditors	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	free	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
16	Search for information over 5 years	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
17	Cheque book costs (per leaf)	1,000	1,000	1,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 0.25	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
18	Bankers cheque issued (BP's)	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
19	Status Report	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 12	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
20	Stop payment	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
21	Dishonored Cheque for lack of funds or refer to drawer or effects not cleared	75,000	75,000	75,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 50	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
22	Dishonored Cheque due to techinical error caused by customer	free	free	free	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
23	Dormant account activation	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
25	Closing account less than six month (other than SGL accounts)	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000
26	Counter cheque book per leaf	10,000	10,000	10,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
27	Monthly Charge drawn below Minimum balance	10,000	10,000	10,000	n/a	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	n/a	10,000	10,000	10,000	$2 /€1.5 /£1.5	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
28	Salary processing/bulk payment (per entry)	500	n/a	n/a	n/a	500	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 1	2,000	n/a	n/a	n/a	n/a
29	**(a) Standing order**																			
	(i) Instructions within Mkombozi bank	5,000	free	5,000	n/a	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	free	5,000	5,000	5,000	$/€/£ 3	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	(ii) Standing orders to other banks	15,000	15,000	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	5,000	15,000	15,000	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	(iii) Unpaid bankers orders	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
30	**(b) Mobile banking charges**																			
	(i) Transfer from Bank to MNOs	n/a	n/a	CURRENT	n/a		n/a			n/a		Yes	Yes	YES	n/a	YES	n/a	YES	YES	YES
	1,000-50,000	n/a	n/a	1,000	n/a	1000	n/a	1,000	1,000	n/a	1,000	1000	1000	1,000	n/a	1,000	n/a	1,000	1,000	1,000
	50,001-100,000	n/a	n/a	1,500	n/a	1500	n/a	1,500	1,500	n/a	1,500	1500	1500	1,500	n/a	1,500	n/a	1,500	1,500	1,500
	100,001-300,000	n/a	n/a	2,000	n/a	2000	n/a	2,000	2,000	n/a	2,000	2000	2000	2,000	n/a	2,000	n/a	2,000	2,000	2,000
	300,001-500,000	n/a	n/a	3,000	n/a	3000	n/a	3,000	3,000	n/a	3,000	3000	3000	3,000	n/a	3,000	n/a	3,000	3,000	3,000
	500,001-1,000,000	n/a	n/a	4,000	n/a	4000	n/a	4,000	4,000	n/a	4,000	4000	4000	4,000	n/a	4,000	n/a	4,000	4,000	4,000
	1000001-1,500,000	n/a	n/a	5,000	n/a	5000	n/a	5,000	5,000	n/a	5,000	5000	5000	5,000	n/a	5,000	n/a	5,000	5,000	5,000
	1,500,001-3,000,000	n/a	n/a	6,000	n/a	6000	n/a	6,000	6,000	n/a	6,000	6000	6000	6,000	n/a	6,000	n/a	6,000	6,000	6,000
	(ii) Internal Bank Account Transafer	500	n/a	500	free	500	n/a	500	500	n/a	500	500	500	500	n/a	500	n/a	500	500	500
	(ii) Transfer from MNOs to Bank	n/a		n/a	free	free	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
	(iii) Balance Enquiry	300		300	n/a	300	n/a	300	300	n/a	300	300	300	300	n/a	300	n/a	300	300	300
	(iv) Mini statement	500		500	n/a	500	n/a	500	500	n/a	500	500	500	500	n/a	500	n/a	500	500	500
31	**(c) EFT / SWIFT / TISS transfers**																			
	(i) EFT Within the bank (Incoming)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	n/a
	(ii) EFT to other banks	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	Equiv. To TZS 1500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	(iii) TISS transfers	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	Equiv. To TZS 10000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
	(iii) Swift transfers	USD 60 including Oversea TT charges																		
32	**ATM & ID Cards charges**																			
34	Customer ID	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	12,000	n/a	12,000	12,000	n/a	$/€/£ 5	12,000	n/a	n/a	n/a	n/a
35	New ATM Card	15000	n/a	15000	n/a	15000	n/a	15,000	15,000	n/a	10,000	n/a	n/a	15,000	n/a	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000
36	Replacement of lost/ damaged ATM card	15,000	n/a	15000	n/a	15000	n/a	15,000	15,000	n/a	15,000	n/a	n/a	15,000	n/a	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000
37	ATM Monthly fee per month (charged quarterly or annually)	500	n/a	500	n/a	500	n/a	500	500	n/a	500	n/a	n/a	500	n/a	500	n/a		500	500
38	ATM Balance inquiry	300	n/a	300	n/a	300	n/a	300	300	n/a	300	n/a	n/a	300	n/a	300	n/a	300	300	300
39	ATM Withdraw charges per transaction Up to 49,999 Above 49,999 - 400,000	 1500 1700	n/a	 1500 1700	n/a	 1500 1700	n/a	 1500 1700	 1500 1700	n/a	 1500 1700	n/a	n/a	 1500 1700	n/a	 1500 1700	n/a	 1500 1700	 1500 1700	 1500 1700
40	**TIME DEPOSITS RATES**							**Foreign Currency USD**							**Foreign Currency EURO**					
	3 months	4% p.a						0.305% p.a							0.3% p.a					
	6 months	5% p.a						0.65% p.a							0.6% p.a					
	9 months	6% p.a						1.10% p.a							1.1% p.a					
	12 months	7% p.a						1.15% p.a							1.15% p.a					
	18 months	8% p.a						1.35% p.a							1.35% p.a					
	24 months	9% p.a						negotiable							Negotiable					
	36 months	10%p.a																		
	Above TZS 100 Million	Negotiable																		
	Premature Closure penalty	50% of accrued Interest foregone						50% of accrued Interest foregone												
	After maturity without notice from Client	Upon maturity of funds will be credited to customer account						Bank retains the funds at no charge and no interest.							Bank retains the funds at no charge and no interest.					
41	***Loans****	***Agriculture***	***Business***	***Housing Microfinance***	***InsurancePremium Fi***	***Mortgage***	***Salaried***	***SGL***	***Overdraft***	***Wastaafu***	***Forex Loan($)***									
	Interest Rate	17% - 25%p.a	17% - 25%p.a	29%p.a	15%p.a	18%p.a	18%p.a	4.33%p.m	17% - 25%p.a	18%p.a	7% - 9%p.a									
	Processing Fee	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	N/A	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	1%flat	1%flat									
	Membership Registration Fee	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	2,500	n/a	n/a	n/a									
	Loan Application Fee (Non-refundable)	100,000	100,000	100,000	n/a	100,000	n/a	n/a	100,000	n/a	100									
	Security Registration Fee	1.2%	1.2%	1.2%	n/a	1.2%	n/a	n/a	1.2%	n/a	1%									
	Insuarance Fee	0.1% per month	0.1% per month	0.1% per month	N/A	0.1% per month	2%flat on the disbursed amount for Public Sector and 1.2%pa of the loan amount payable upfront for the tenor of facility for Private Sector	0.1% per month	0.1% per month	2% On the disbursed amount		0.1% per month								
	Mortgage Fee	1.2%flat	1.2%flat	1.2%flat	N/A	1.2%flat	N/A	N/A	1.2%flat	N/A	0.5%flat	n/a								
	Discharge Fee	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	N/A	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	N/A	Tzs.80,000/	N/A	80	Tzs. 80,000/-								
	Penalties	26%p.a	38%p.a	27%p.a	15%p.a	27%p.a	N/A	5.08%p.a	34%p.a	N/A	10%p.a	35%p.a								

****Loan Interest rates are indicative. The actual pricing shall depend on the type and risk level of the underying client and business.***

PAMBA FC KUPOKEWA MWANZA KIFALME LEO, RUVU, PAN ZASHUKA

Na Adam Fungamwangwo

KIKOSI cha wachezaji, benchi la ufundi na viongozi wa Pamba FC, leo kinatarajiwa kupokewa kwa shangwe na mashabiki wa soka jijini Mwanza na vitongoji vyake, kikitokea jijini Arusha ambako kilifanikiwa kupanda Ligi Kuu Tanzania Bara, baada ya miaka 23.

Pamba, iliyotikisa kuanzia katikati ya miaka ya 1980 hadi 1990, kabla ya kuteremka daraja 1999, juzi ilifanikiwa kurejea Ligi Kuu, baada ya kuichapa Mbuni FC mabao 3-1 katika Ligi ya Championship, mechi ikichezwa, Uwanja wa Sheikh Amri Abeid jijini Arusha.

Matokeo hayo yanaifanya Pamba kumaliza ligi hiyo ikiwa nafasi ya pili na pointi 67, ikiungana na KenGold ambayo ilikuwa ya kwanza kupanda, lakini katika mechi ya juzi pia ikipata ushindi wa bao 1-0 dhidi ya Polisi Tanzania, Uwanja wa Sokoine jijini Mbeya, na kutwaa Ubingwa wa Championship msimu huu.

Mkuu wa Mkoa wa Mwanza, Said Mtanda, amewapongeza wachezaji, benchi la ufundi na viongozi, akisema yameandaliwa mapokea ya kifalme jijini Mwanza wakati kikosi hicho kitakapowasili leo kikitokea Arusha.

"Utaratibu umeshaandaliwa, kesho (jana), tunasubiri basi letu la kisasa ambalo linaandaliwa , litakuja hapa kuwabeba vijana wetu, benchi la ufundi na viongozi kuelekea Mwanza.

Safari itaanza kesho (jana, Jumatatu), kuelekea Shinyanga, tukifika hapo tutapata mapokezi kutoka kwa mashabiki wa hapo, Jumatatu (jana) tutalala Shinyanga, Jumanne (leo) tutaondoka na mashujaa wetu, saa nne asubuhi tutapokelewa Kwimba, hapo tutakuta magari mawili yaliyoandaliwa maalum kwa ajili ya 'paredi' yameshaandaliwa kwa ajili ya kuingia katika Jiji la Mwanza," alisema Mkuu wa Mkoa huo.

Wakati Pamba ikitarajiwa kupata mapokezi makubwa, timu za Mbeya Kwanza na Biashara United zitacheza 'play off' kwa ajili ya kupata timu moja itakayocheza 'play off' ya pili na timu itakayotoka Ligi Kuu.

Mbeya Kwanza imemaliza nafasi ya tatu na pointi 65 baada ya kuichapa Transit Camp mabao 2-0, Biashara United ikikamata nafasi ya nne ikimaliza na pointi 62, kwa kuitwanga Cosmopolitan mabao 2-0.

Ligi hiyo imehitimishwa kwa timu za Ruvu Shooting na Pan African kushuka daraja, ambapo msimu ujao zitacheza Ligi Daraja la Pili, 'First League.'

Ruvu imeburuza mkia ikimaliza na pointi na 13, wakati Pan African ikimaliza nafasi ya 15 na pointi zake 20.

Mchezaji wa Timu ya Mpira wa Kikapu ya XQ, Dayeson Severine (kushoto), akimiliki mpira huku akizongwa na wachezaji wenzake wakati wakifanya mazoezi katika viwanja vya Jakaya Kikwete jijini Dar es Salaam jana. **PICHA: JUMANNE JUMA**

Yanga Princess, Fountain Gate vitani leo

Na Saada Akida

KIKOSI cha timu ya Yanga Princess leo kinashuka dimbani kusaka pointi tatu mbele ya wageni wao, Fountain Gate FC, katika mchezo wa mzunguko wa pili wa Ligi Kuu ya Wanawake Tanzania Bara.

Yanga Princes ambayo ipo nafasi ya tatu baada ya kukusanya alama 21, wanavaana Fountain Gate Princess inayoshika nafasi ya tano ikiwa imekusanya alama 17, mechi ikipigwa saa 10 alasiri katika Uwanja wa Azam Complex uliopo Chamazi, Dar es Salaam.

Timu hizo zimekutana mara tatu ndani ya msimu huu mara ya kwanza ikiwa ni katika mchezo wa Ngao ya Jamii ambapo Fountain Gate FC walifanikiwa kuibuka na mshindi wa kwa kuifunga Yanga Princess kwa penalti 13 -12.

Katika mchezo wa mzunguko wa kwanza Yanga Princess ilishinda bao 1-0 mbele ya Fountain Gate Princess wakiwa nyumbani kwao Uwanja wa Jamhuri jijini Dodoma.

Kuelekea mchezo huo Kocha Mkuu wa Yanga Princess, Charles Haalubono, alisema wachezaji wake wapo tayari kwa mechi hiyo na anaamini Fountain Gate FC wako vizuri.

Alisema wanaifahamu timu wanayokutana nayo ipo vizuri, na kwamba watawaheshimu kulingana na ubora wao na wako tayari kupambana kutafuta matokeo mazuri katika mchezo huo.

"Haitakuwa mechi rahisi, tumejipanga vizuri na tupo tayari kukabiliana na wapinzani wetu, tunawafahamu ubora wao, hivyo tutacheza kwa tahadhari kubwa kulingana na umahiri wa safu yao ya ushambuliaji na ulinzi," alisema Haalubono.

Kocha Mkuu wa Fountain Gate Princess, Alex Alumirah, alisema vijana wake wapo tayari kukabiliana na Yanga Princess kuhakikisha wanafanikiwa kupata alama muhimu katika mchezo huo wa leo.

"Tuko vizuri natambua Yanga Princess wametoka kupoteza mechi na hawatacheza kama ilivyokutana nao mara ya kwanza, watacheza kwa tahadhari kubwa na kutofanya makosa hasa katika eneo la ulinzi," alisema Alumirah.

Bingwa wa Chess Taifa apatikana

Na Shufaa Lyimo

BINGWA wa Chess Taifa amejulikana baada ya mashindano ya mchezo huo kumalizika mwishoni mwa wiki jijini Dar es Salaam, ambapo Albert Njau kutoka Dodoma ameibuka mshindi wa kwanza kwa upande wa wanaume huku kwa wanawake akiwa ni Anahi Shah.

Mashindano hayo yalishirikisha washiriki kutoka mikoa mbalimbali ya Tanzania Bara pamoja na visiwani Zanzibar.

Akizungumza baada ya kutangazwa mshindi wa kwanza kwa upande wa wanaume, Njau alisema amefurahi kupata ushindi huo licha ya kwamba mashindano yalikuwa na upinzani mkubwa.

Kwa upande wa Anahi, alisema haikuwa kazi rahisi kupata ushindi huo kutokana na ushindani uliokuwapo na kudai anajipanga kwa ajili ya mashindano ya kimataifa.

Wakati huo huo Mwenyekiti wa Shirikisho la Mchezo wa Chess Tanzania (TCA), Geofrey Mwanyika, alisema mashindano hayo yalikuwa na lengo la kupata wachezaji 10 wa timu ya taifa ambao watakwenda kushiriki mashindano ya Olympiad Septemba mwaka huu jijini Budabest, Hungary na ambapo watano ni wanaume na idadi kama hiyo ni wanawake.

JKU SC yaihofia Ngome FC leo

Na Hawa Abdallah, ZANZIBAR

VINARA wa Ligi Kuu Zanzibar, JKU SC leo watashuka uwanjani kutupa karata yao ya 21 ya mzunguko wa ligi hiyo dhidi ya Ngome FC.

Akizungumza na gazeti hili Kocha Mkuu wa timu hiyo, Salum Ali Haji, alisema mchezo huo utakuwa mgumu kwakuwa wanakutana na timu ambayo ipo chini katika msimamo wa Ligi Kuu.

Alisema siku zote timu ambazo zipo chini katika msimamo wa Ligi hasa katika michezo ya lala salama mzunguko wa pili huwa migumu.

Haji alisema anajua mchezo huo dhidi ya Ngome FC utakuja wa mbinu zaidi kwa wapinzani wao kusaka matokeo ya alama tatu ili kujiondoa katika nafasi waliyopo wakati kwa upande wao JKU wakitaka alama za kujiimarisha kileleni.

"Tunaona msimamo wa ligi ulivyo kwa sasa, tumepishana kwa alama moja tu, lakini pia kwa timu zilizo chini nazo zimepishana kwa alama chache hivyo, lazima tuwe na mbinu ambazo zitafanikisha mpango wetu huu,"alisema.

Naye Kocha Mkuu wa Ngome FC, Omar Khamis, alisema ili kufanikiwa kupata alama tatu lazima wachezaji wake wacheze kwa malengo na tahadhari kubwa.

HABARI MICHEZO

ZISIKUPITE

TONEY ATAKIWA MAN UNITED

KLABU ya Manchester United inavutiwa na mshambuliaji wa Brentford na England, Ivan Toney, 28 na wanaamini kwamba mchezaji huyo ataleta uzoefu na uongozi kwenye kikosi chao. ***(90min)***

SPURS NAYO YAMTAKA

TOTTENHAM Hotspur nayo ina nia ya kujitosa kumwania Ivan Toney kwa ajili ya kuimarisha safu yao ya ushambuliaji. ***(GivemeSport)***

MAN UNITED KUACHA 12

KLABU ya Manchester United inalenga kuwaacha wachezaji 12 msimu huu wa majira ya joto, akiwamo fowadi wa England, Marcus Rashford , 26, na kiungo wa kati wa Brazil, Casemiro mwenye miaka 32. ***(Mirror)***

POCHETTINO HATIHATI

MUSTAKABALI wa Mauricio Pochettino kama kocha wa Chelsea upo katika mizani na unaweza kutegemea iwapo anaweza kufuzu kwa mashindano ya Ligi ya Mabingwa Ulaya msimu ujao. ***(Times)***

OSIMHEN AKARIBIA PSG

MSHAMBULIAJI wa Napoli, Victor Osimhen, 25, anakaribia kujiunga na Paris Saint-Germain, lakini Mnigeria huyo pia ameivutia Chelsea. ***(Il Mattino)***

DIOMANDE NA NEWCASTLE

KLABU ya Newcastle United inaongoza katika kinyang'anyiro cha kumsajili beki wa kati wa Sporting Lisbon, 20, Ousmane Diomande, ambaye ana kipengele cha kutolewa cha euro milioni 80. ***(A Bola)***

GALLAGHER AWANIWA SPURS

TOTTENHAM Hotspur ipo katika nafasi nzuri ya kumsajili kiungo wa kati wa England, Conor Gallagher, 24, kutoka Chelsea msimu huu - licha ya kumezewa mate na Newcastle. ***(Football Insider)***

MENDY ATAJWA ARSENAL

ARSENAL inahusishwa na kutaka kumnunua beki wa Real Madrid, Ferland Mendy, 28, huku Liverpool, Manchester United na Newcastle pia zikimtaka. ***(L'Equipe)***

EMERY AMTAKA WILLIAMS

KOCHA wa Aston Villa, Unai Emery, anashinikiza klabu hiyo kumsajili winga wa Athletic Bilbao, Nico Williams, 21. ***(GiveMeSport)***

SUMMERVILLE AFUATILIWA

ASTON Villa pia inamfuatilia kwa karibu winga wa Leeds United, Crysencio Summerville, 22. ***(Football Insider)***

GUDMUNDSSON KWA MKOPO

TOTTENHAM Hotspur inaweza kuipa Genoa fursa ya kumsajili kwa mkopo beki wao, Djed Spence, 23 kwa mkataba wa kudumu kubadilishana na mshambuliaji wa Iceland, Albert Gudmundsson, 26. ***(Calcio Mercato)***

DONDOO ZA SOKA
MAGAZETI YA ULAYA

RODRIGUEZ AIWEKA ROHO JUU BARCELONA

Asita kutoa msimamo kuondoka, asema tutaona kitakachotokea baada ya...

BARCELONA, Hispania

GUIDO Rodriguez amedai kuwa anafuraha katika Klabu ya Real Betis huku tetesi zikiongezeka kuhusu kutaka kuhamia kwa wababe wa LaLiga, Barcelona.

Barca wamewasajili wachezaji huru kama vile Ilkay Gundogan na Inigo Martinez kutokana na msukosuko wa kifedha wa klabu hiyo na ripoti zinasema kuwa miamba hao wa Katalunya wanamuona Rodriguez, ambaye mkataba wake unaisha mwishoni mwa msimu huu, kama shabaha inayofaa katika dirisha la usajili la majira ya kiangazi.

Kuwasili kwake kunaweza kumfanya Oriol Romeu aondoke huku kiungo mwingine wa kikosi cha kwanza akitafutwa, wakati Rodriguez akikiri ameridhika na Betis, mshindi huyo wa Kombe la Dunia 2022 aliongeza kuwa hana uhakika na siku zijazo.

Alisema: "Ninahisi niko nyumbani Betis. Ninajisikia vizuri sana hapa, nina furaha sana, nimekuwa hapa kwa miaka minne na nusu na ukweli ni kwamba nina furaha, furaha sana.

"Lazima ufanye maamuzi maishani na vizuri, tutaona kitakachotokea mwishoni mwa msimu. Ukweli ni kwamba hadi leo, mimi wala klabu hatuna uhakika nini kinaweza kutokea.

"Hakuna chaguo moja ambalo uamuzi wangu unategemea. Inategemea mambo mengi. Tayari nimeshasema, ni mada inayojirudia na sitaki kuunda matarajio yoyote ya uwongo au kusema chochote kwa watu."

Barca watatafuta kuunda kikosi kitakachoweza kuwapa changamoto Real Madrid kwa ajili ya ubingwa wa La Liga wakati wa majira ya joto baada ya kuthibitisha kuwa kocha Xavi hatajiuzulu wadhifa wake.

Gavi alipata jeraha la mguu Novemba mwaka jana na hajacheza tangu wakati huo, wakati kiungo mshirika Pedri amekuwa akiugua mara kwa mara kutokana na matatizo ya utimamu wa mwili.

Frenkie de Jong pia amekosa michezo hivi majuzi kutokana na jeraha, huku Gundogan akiwasili majira ya kiangazi akicheza zaidi La Liga kuliko mchezaji mwingine yeyote katika klabu hiyo.

HABARI MICHEZO

KANE AJIWEKEA REKODI MPYA

LONDON, England

MSHAMBULIAJI wa Bayern Munich, Harry Kane, amejiwekea rekodi yake bora zaidi baada ya kufikisha mabao 42 katika michuano yote wakati akifunga mawili dhidi ya Eintracht Frankfurt huku Jumamosi iliyopita akiiwania ile ya Robert Lewandowski ya kufunga mabao mengi kwa msimu mmoja.

Kane ameipita rekodi yake ya mabao yake bora zaidi (mabao 41) aliyoiweka Tottenham msimu wa 2017-18.

Mchezaji huyo wa Kimataifa wa England ambaye alijiunga na Bayern majira ya joto yaliyopita, sasa anawania rekodi ya Lewandowski ya kufunga mabao 41 kwa msimu mmoja kwenye Bundesliga, huku Kane akihitaji mabao sita zaidi katika mechi tatu zilizosalia za Bayern.

"Inawezekana, lakini ni wazi lazima nipate hatua," alisema Kane alipoulizwa kama anaweza kufikia rekodi ya Lewandowski.

"Labda nifunge mabao machache wiki ijayo. Iko pale, iko umbali wa kugusa."

Uchezaji wa Kane wa nyumbani unakuja wakati wa msimu mgumu huko Bayern ambao umewafanya kushindwa kunyanyua taji la Bundesliga kwa mara ya kwanza katika kipindi cha miaka 12 na kukumbana na kipigo cha kufedhehesha cha Kombe la Ujerumani kufuzu kwa raundi ya tatu mikononi mwa Saarbrucken ya Daraja la Tatu.

Hata hivyo, Bayern bado wanaweza kuokoa msimu wao kwenye Ligi ya Mabingwa Ulaya baada ya kuwalaza Arsenal katika robo fainali mapema mwezi huu, na kuifuata Real Madrid nusu fainali.

Mechi ya mkondo wa kwanza itachezwa leo Jumanne kwenye Uwanja wa Allianz Arena.

Arsenal itapambana hadi mwisho - Arteta

LONDON, England

MIKEL Arteta amesema kwamba Arsenal iko tayari kuisukuma Manchester City hadi siku ya mwisho ya msimu, lakini akawaonya wachezaji wake kusahau ushindi wa mabao 3-2 wa Jumapili dhidi ya Tottenham Hotspur.

Arsenal walipata mabao yao kupitia kwa Pierre-Emile Højbjerg bao la kujifunga pamoja na mabao ya Bukayo Saka na Kai Havertz.

Alipoulizwa kabla ya City kuifunga Nottingham Forest baadaye kama ushindi huo ulikuwa ushahidi kwamba kikosi chake kiko tayari kupambana hadi mwisho, Arteta, ambaye alisajili ushindi wake wa 100 wa ligi kama kocha alisema: "Ndio, asilimia 100 kwa msimu mzima.

"Wananipa sababu ya kuamini kwamba kila siku tuko sawa. Motisha ya kile kilicho mbele ni nzuri. Sote tunatarajia kwamba tutakwenda kweli."

Arsenal ilianguka ilipoongoza mbio za ubingwa mwaka jana mwanzoni mwa Aprili, lakini sasa imepata ushindi mara tatu mfululizo wa ligi baada ya kutoka kwenye Ligi ya Mabingwa Ulaya katika hatua ya robo fainali dhidi ya Bayern Munich.

kwa sasa wamekaa pointi moja mbele ya City, ambao wana mchezo mkononi.

"Mwisho hukumu itategemea matokeo," Arteta alisema.

"Kama wangepata bao dakika za mwisho na kufanya matokeo kuwa 3-3, basi tusingekuwa tayari kushinda ligi.

"Tunataka kuwa bora zaidi. Kuna tofauti za kuboresha. Tutakwenda tena dhidi ya Bournemouth Jumamosi na itakuwa ngumu sana."

Kocha wa Spurs, Ange Postecoglou, alisikitika kwa kukosa ukomavu katika timu yake na kuwataka wachezaji wake kujifunza kutoka kwa beki wa kati wa Argentina, Romero, ambaye aligonga nguzo kipindi cha kwanza kabla ya bao lake kuamsha maisha Tottenham.

"Alikuwa bora," alisema Postecoglou.

"Yeye ni mshindi wa Kombe la Dunia na sina budi kupata baadhi ya yale yaliyomo ndani yake kwa baadhi ya wengine.

"Ni kuhusu sasa katika kipindi cha muda kutoka tulipo hadi tunapotaka kufika. Ili kufanya hivyo, bado hatujazingatia kabisa maelezo, mambo madogo ambayo hukutoa kutoka pale tunapofikia, timu ambayo inashindana na Arsenal, ni timu ambayo inashughulikia maelezo vizuri, na sisi hatufanyi hivyo.

Spurs walimaliza siku wakiwa katika nafasi ya tano, pointi saba nyuma ya Aston Villa walio nafasi ya nne, lakini wakiwa na michezo miwili mkononi.

Ten Hag ataka uvumilivu Man United

MANCHESTER, England

ERIK ten Hag ameomba "uvumilivu" baada ya kuthibitishwa kuwa Manchester United wamekosa nafasi ya kuingia kwenye nafasi nne za juu za Ligi Kuu England.

Sare ya bao 1-1 ya United na Burnley Jumamosi, pamoja na sare ya 2-2 ya Aston Villa na Chelsea, inamaanisha kuwa timu ya Ten Hag haiwezi kumaliza katika nafasi ya tano.

Akizungumza baada ya kutoka sare na Burnley, Ten Hag, ambaye aliwasili kutoka Ajax mwaka 2022, aliwaomba mashabiki na wamiliki wa klabu hiyo muda zaidi wa kurekebisha mambo.

"Tuna wachezaji wachanga sana na hiyo inachukua muda," alisema Ten Hag.

"Tuliijenga kwa kuleta wachezaji wachanga kama Alejandro Garnacho, Rasmus Højlund na Kobbie Mainoo na wote wako katika msimu wa kwanza wa Ligi Kuu. Ligi inazidi kuwa kali mwaka baada ya mwaka.

"Wachezaji hao wanapaswa kuzoea na hiyo inachukua muda, hivyo tunahitaji uvumilivu."

Ten Hag pia aliashiria mambo ya nyuma ya United kama dhibitisho kwamba subira inaweza kuleta matunda.

Sir Alex Ferguson alimaliza msimu wa tatu 2004-05 akiwa na timu iliyojengwa karibu na vijana Wayne Rooney na Cristiano Ronaldo, lakini kufikia 2008 walikuwa wametawazwa mabingwa wa Ligi Kuu mara mbili na kushinda Ligi ya Mabingwa Ulaya.

Kutokana na kutoka sare na Burnley, Ten Hag pia alilazimika kushughulikia majibu ya mashabiki kwa uamuzi wake wa kuchukua nafasi ya Mainoo.

Kijana huyo alibadilishwa katika dakika ya 65, na kusababisha mashabiki kadhaa ndani ya Old Trafford kuzomea.

"Ni mashabiki lakini lazima nisimamie timu," Ten Hag alisema.

"Unaona nini mchezo unahitaji na kwa wakati huo upya na pia busara ya kuleta mchezaji ambaye anaweza kushika mpira na ni mbunifu.

"Kobbie, mchezaji mchanga sana, na ulikuwa uamuzi sahihi na unaweza kuona faida ya kuleta miguu mpya ya Scott McTominay.

"Ninaelewa kuwa mashabiki wanataka kuona ujuzi unaoletwa na wachezaji hao na kuchangia katika timu, ninaelewa hilo, lakini lazima nifanye kazi yangu na huo ni uamuzi sahihi."

Mgunda aiongoza

INATOKA UKURASA 24

"Mabadiliko yatakuwapo kwenye mechi ya kesho kwa sababu tuna wachezaji majeruhi wengi ambao ni, Shomari Kapombe, Henock Inonga, Clatous Chama, Luis Miquissone, Ladack Chasambi na Sadio Kanoute naye ni majeruhi kidogo na tunamwangalia kama anaweza kucheza au la, ndiyo maana ni yeye tu peke yake tuliyekuja naye huku," alisema Matola.

Naye beki wa pembani, Israel Mwenda alisema hawataki kuwakera tena mashabiki wa Simba, hivyo wao wachezaji wamejiandaa kupambana ili kupata ushindi kwa mara nyingine tena kwenye mechi hii.

"Namungo ni wazuri, sasa kinachotakiwa ni jitihada zetu wachezaji ili kuweza kuwapiku kwa ubora kwenye kila idara, Tuko tayari, tumedhamiria kuendeleza furaha kwa Wanamsimbazi," alisema Mwenda.

Kocha Mkuu wa Namungo, Denis Kitambi, alisema wanakwenda kucheza na timu kubwa ya Simba, hivyo inabidi waende kwa tahadhari na amewaandaa wachezaji wake kucheza kimkakati na kwa mfumo ambao amewaelekeza.

"Mechi itakuwa nzuri na kubwa, ukicheza na timu kubwa inabidi ucheze kwa tahadhari na kwa mikakati ili kuweza kuwazuia kwanza na baada ya hapo uwashambulie," alisema Kitambi.

Kwenye mechi ya mzunguko wa kwanza iliyochezwa Uwanja wa Uhuru, Dar es Salaam, Novemba 9, mwaka jana, timu hizo zilitoka sare ya bao 1-1.

Simba yenye pointi 46, ikishika nafasi ya tatu kwenye msimamo wa ligi, italazimika kushinda ili kujiweka kwenye nafasi nzuri kwa kumaliza nafasi mbili za juu ambazo zitaifanya kucheza Ligi ya Mabingwa msimu ujao, huku tishio likiwa kwa Azam FC yenye pointi 54 na Yanga inayoongoza kwa pointi 62.

Pacome aibuka afunguka mazito

INATOKA UKURASA 24

mapenzi na timu zao tofauti na Taifa lake, ambapo hakuna wanaojitokeza uwanjani kusapoti.

"Tanzania wanakuja uwanjani kusapoti timu zao, kitu ambacho nakipenda sana, lakini nyumbani si rahisi kwa mashabiki kuja uwanjani kutazama mechi, uwapo wa mashabiki unaipa thamani ligi ya Tanzania.

Pia mashabiki wanaongeza kitu kwa mchezaji, nimeenda uwanjani kutazama mechi mara mbili kipindi nikiwa majeruhi, watu wananiita na kuniombea nipone haraka na kunipa motisha, hii inanipa nguvu na kuona nina maana kubwa sana kwa hawa watu na kutakiwa kufanya kitu kitakachowapa furaha nitakaporejea uwanjani," alisema Pacome.

PARIMATCH YAZINDUA PROMOSHENI YA TWENZETU DUBAI, ZAYLISSA AULA

Na Mwandishi Wetu

MASHABIKI wa soka, tenisi, UFC, kriketi, baseball na michezo mingine, sasa wanaweza kushinda tiketi ya kwenda Dubai kwa kubashiri na Kampuni ya Parimatch Tanzania.

Pia kampuni hiyo imeingia mkataba na muigizaji nyota, Zainabu Saidi Bakari maarufu kwa jina la Zaylissa kuwa balozi wa chapa yao, 'Brand Ambassodor'.

Mbali ya Zaylissa, pia mchekeshaji maarufu nchini, Vincent Njau 'Kiredio' naye ametangazwa kuwa balozi chapa wa Parimatch wakiungana na Meneja Habari wa zamani wa Yanga, Haji Manara.

Kwa mujibu wa Mkuu wa Masoko wa Parimatch, Levis Paul, jumla ya mashabiki nane watashinda tiketi hiyo kupitia promosheni hiyo ya Twenzetu Dubai na Parimatch ambayo imezinduliwa jana jijini Dar es Salaam.

Paul alisema kutakuwa na droo ya kutangaza washindi kila Alhamis na dhumuni kubwa la kuanzisha kampeni hiyo ni kuwawezesha wateja wao kuendelea kuburudika na kufurahia ushindi.

Alisema mbali ya zawadi ya kwenda Dubai, pia kutakuwa na bonasi ya Sh. 5,000 kwa yeyote atakayejisajili na Parimatch na kucheza mchezo pendwa wa Aviator.

"Promosheni hiii ni mahususi kwa wateja wetu wote wa Parimatch wenye akaunti na hata wateja wapya watakaojiunga katika kipindi kipindi hiki. Lengo la kampeni hii ni kuwawezesha wateja wetu kuendelea kucheza na kufurahia burudani kabambe kutoka Falme za Kiarabu huko Dubai.

"Kuanzia Aprili 29 mpaka Juni 30, mwaka huu mteja wa Parimatch akifanya bashiri kwenye mchezo wa Aviator ndani ya Parimatch Casino kupitia tovuti yetu au App yetu na kadri unavyoweka beti zaidi ndivyo unajiongezea nafasi ya kujishindia tiketi ya kwenda Dubai au kujishindia bonasi ya Sh. 5,000 kila siku," alisema Levis.

Kampuni ya Parimatch ndio kinara wa michezo ya kubashiri mtandaoni na imekuwa ikitoa ofa kubwa ya bonasi ya ukaribisho ya asilimia 125 hadi kufikia Sh. 1,000,000 kwa wateja wapya wanaojiunga nao.

Wakati huo huo, Zaylissa amesema amefarijika sana kuwa balozi wa Parimatch na atafanya kazi hiyo kwa bidii zote ili kuleta tija katika kampuni hiyo.

"Nawaomba mashabiki zangu wajiunge na Parimatch, kubashiri na kushinda ili kupata nafasi kwenda Dubai," alisema Zaylissa.

Mkuu wa Masoko wa Kampuni ya Kubashiri ya Parimatch, Levis Paul, akizungumza wakati wa uzinduzi wa Promosheni ya Twenzetu Dubai ambayo jumla ya mashabiki nane wa michezo watakaoshinda watatembelea nchi hiyo na kukaa kwa muda wa siku nne. **MPIGAPICHA WETU**

Simba, Azam FC za moto Ligi U-17

Na Adam Fungamwangwo

TIMU za soka za vijana chini ya miaka 17 za Klabu ya Simba, Azam na JKT Tanzania zimeanza kwa kishindo ligi hiyo baada ya kushinda mechi zao mbili za mwanzo, michezo inayopigwa Uwanja wa TFF, Kigamboni, Dar es Salaam.

Juzi kwenye Uwanja wa huo, Simba iliichapa Mtibwa Sugar mabao 3-0, na kuongoza ligi hiyo ikiwa na pointi sita, mabao sita ikiwa hajaruhusu bao lolote.

Mabao ya vijana wa Simba, yaliwekwa wavuni na Andrew Peter, Ng'ambi Sitta na Bashiru Salum.

Katika ligi hiyo inayozishirikisha timu za vijana ambazo klabu zao zipo Ligi Kuu Tanzania Bara, timu ya Ihefu FC iliikandamiza Tabora United mabao 4-1, katika mechi iliyochezwa juzi, kwenye uwanja huo.

Mabao yote manne ya Ihefu, yalifungwa na Ramadhani Ally huku la kufutia machozi likifungwa na Nasri Abdul kwa mkwaju wa penalti.

Wakati Simba ikiongoza, timu ya Azam inashika nafasi ya pili ikiwa na pointi sita, ikishinda mechi zote mbili ilizocheza, mabao ya kufunga sita, lakini ikiwa chini ya Simba kwa sababu imeruhusu bao moja.

JKT Tanzana inashika nafasi ya tatu, kwani nayo imeshinda mechi zote mbili ikiwa na pointi sita, lakini ina mabao manne ya kufunga.

Ihefu inashika nafasi ya nne, ikiwa na pointi nne, ikishinda mechi moja na sare moja, nafasi ya tano ikishikiliwa na TDS ambapo pia ina pointi nne, huku Geita Gold ikiwa nafasi ya sita na pointi tatu, na Yanga iko nafasi ya saba, ikiwa pia na pointi tatu.

Michezo

Jumanne Aprili 30, 2024

Nipashe

'Arsenal itapambana hadi mwisho'

UKURASA 22

PACOME AIBUKA AFUNGUKA MAZITO

Na Saada Akida

Ni wakati akihusishwa na sakata la Yanga kufungiwa na Fifa kusajili, alilia...

WAKATI mashabiki na wadau wa soka wakicharuka kwa kulitaka Shirikisho la Soka nchini (TFF), kumtaja mchezaji wa Yanga aliyesababisha Shirikisho la Kimataifa la Mpira wa Miguu (FIFA), kuifungia klabu hiyo kusajili kutokana na kukiuka kanuni ya uhamisho, mchezaji ambaye amekuwa akidaiwa ndiye mhusika wa kifungo hicho mitandaoni, Pacome Zouzoua, ameibuka na kutoa neno.

Aprili 12, mwaka huu, TFF ilitoa taarifa kwa umma kuwa FIFA imeifungia Yanga kusajili kutokana na kukiuka kanuni ya uhamisho za kile kilichoitwa Annexe 3 ya Kanuni ya Uhamisho (RSTP) ya shirikisho hilo.

Ikasema Yanga haikuingiza uthibitisho wa malipo wa uhamisho wa mchezaji husika (ambaye haikumtaja) katika usajili (TMS), licha ya kukumbushwa kufanya hivyo, jambo ambalo wadau wa soka nchini wamekuwa wakiipigia kelele TFF kupitia mitandao ya kijamii wakiitaka kumtaja mchezaji huyo kama ambavyo imekuwa ikifanya kwa wengine.

Lakini pia kupitia mitandao ya kijamii, wadau mbalimbali wa soka wameenda mbali wakidai mchezaji huyo ni Pacome na kwamba Yanga imekuwa ikitumia kivuli cha kuwa majeruhi tangu alipoumia mechi dhidi ya Azam FC, ndiyo maana haimchezeshi ikihofia kupokwa pointi nyingi endapo Sekretarieti ya Nidhani ya FIFA ambayo suala hilo lipo mezani kwao kwa ajili ya hatua zaidi, itakuja na maamuzi kama hayo.

Aidha, walifafanua zaidi kuwa endapo kama kweli alikuwa majeruhi, timu yake ya Taifa, Ivory Coast isingemwanzishia benchi katika mechi mbili zilizopita za kirafiki zilizopo kwenye Kalenda ya Fifa.

Hata hivyo, Pacome ameibuka na kusema yupo fiti kwa asilimia 100 na kwamba amuomba Kocha Miguel Gamondi dakika 10 hadi 15 za kumpanga katika mchezo wa Kombe la Shirikisho la CRBD Bank dhidi ya Tabora United kesho.

Akizungumza na mwandishi wetu, alisema mara kwa mara alikuwa akifanya programu maalum za mazoezi anazopewa na kocha wake wa viungo na pia anaendelea na tiba alizopewa na kufanya mazoezi ya gym ya wiki kadhaa na programu zingine za kuweka mwili sawa.

Alisema anajisikia vibaya sana kuona wachezaji wenzake wanapambana na kupigania timu huku jina lake halipo kwenye karatasi ya kikosi cha timu ambacho kinaingia katika vita vya kusaka pointi tatu za mashindano mbalimbali wanayoshiriki.

"Binafsi niko sawa nikipata nafasi ya hata dakika 10 au 15 naamini nitarajea na kuwa sawa na kuendelea kushirikiana na wachezaji wenzangu kwenye kufanikisha kusaka ushindi kwa kila mechi kufikia malengo yetu ya kutetea mataji ikiwamo michuano ya shirikisho na ubingwa wa Ligi Kuu," alisema Pacome.

Aliongeza kuwa wanatakiwa kuchukuwa ubingwa kwa kuwa malengo yao, anajua ugumu upo lakini wanajaribu kufanya wanachokiweza ili wafanye vizuri na kufikia malengo yao na kuendelea kuwapa furaha mashabiki wao.

Kuhusu tofauti ya soka la Tanzania na Ivory Coast, Pacome alisema Tanzania kuna mashabiki wa kweli na wenye

INAENDELEA UKURASA 23

Mgunda aiongoza Simba bila nyota 6

Na Adam Fungamwango

WAKATI ikitangaza kuvunja mkataba na Kocha Mkuu, Abdelhak Benchikha pamoja na wasaidizi wake, Kamal Bounjnane na Farid Zemit, kikosi cha Simba leo kinatarajia kushuka kwenye Uwanja wa Majaliwa, Ruangwa mkoani Lindi dhidi ya Namungo FC, ikiwa chini Kocha Juma Mgunda bila nyota wao sita.

Kikosi cha Simba kitashuka dimbani bila ya kuwa na Benchikha, badala yake kitakuwa chini ya Mgunda na Selemani Matola kwa mujibu wa taarifa iliyotolewa na klabu hiyo, ikiandikwa na Ofisa Mtendaji Mkuu, Imani Kajula.

Klabu hiyo na kocha Benchikha wamefikia makubaliano hayo, baada ya mwalimu mwenyewe kuomba kuvunja mkataba kutokana na matatizo ya kifamilia yanayomkabili nyumbani kwao, Algeria, ambapo yeye mwenyewe anadai anauguliwa na mkewe, hivyo anahitaji muda wa kuwa naye karibu kwa ajili ya kumuuguza. Kocha huyo raia wa Algeria alianza kukinoa kikosi hicho Novemba mwaka jana.

Hii ni mara ya pili kwa Mgunda kuteuliwa kushikilia jahazi ambapo mara ya kwanza aliteuliwa Septemba 7, 2022 na mechi yake yake kwanza ilikuwa ni ya Ligi ya Mabingwa Afrika, dhidi ya Nyasa Big Bullets ya Malawi.

Kuelekea mechi ya leo, Kocha Msaidizi wa timu hiyo, Matola, amesema wamejipanga sawa sawa kuhakikisha wanaendeleza furaha kwa Wanasimba, huku akitaja kuwakosa jumla ya wachezaji sita kutokana na kuwa majeruhi.

"Mechi yetu na Namungo si rahisi kwa sababu wakiwa nyumbani inakuwa ni timu ngumu na hasa inapokutana na sisi, ukiacha hilo wana timu nzuri sana, wamekuwa wakipambana na hata kwenye msimamo hawapo sehemu mbaya, ila tumejizatiti na tumejiandaa.

INAENDELEA UKURASA 23

GAZETI HILI HUTOLEWA NA KUCHAPISHWA NA THE GUARDIAN LIMITED, S.L.P 31042

9 770856 541002 >